

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Інститут педагогіки НАПН України

*Схвалено вченою радою
Інституту педагогіки НАПН
України
(протокол №1 від 16 січня 2020 р.)*

З А Т В Е Р Д Ж Е Н О
Директор Інституту педагогіки

О.М.Топузов
«__» _____ 20__ р.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи,
які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д. Цимбалару

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 013 ПОЧАТКОВА ОСВІТА
СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ учителі початкової школи

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН	9
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН	13
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ МОДУЛІВ ПРОГРАМИ	21
Модуль 1. Соціально-гуманітарна підготовка	21
Тема 1.1. Філософія та методологія створення освітнього простору	21
Тема 1.2. Нормативно-правове забезпечення освіти	24
Тема 1.3. Основи БЖД, цивільної оборони та охорони праці в галузі	Ошибка!
Закладка не определена.	
Тема 1.4. Моніторинг якості освіти	Ошибка! Закладка не определена.
Модуль 2. Професійна підготовка	21
Змістовий модуль 2.1. Вікова та педагогічна психологія	24
Змістовий модуль 2.2. Інклюзивна освіта / освітні втрати	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 2.3. Теорія та методика виховання	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 2.4. Сучасні технології навчання	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 2.5. Спецкурс «ІКТ в предметній галузі»	Ошибка! Закладка не определена.
Модуль 3. Фахова підготовка	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 3.1. Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 3.2. Сучасна методика викладання дисципліни	Ошибка! Закладка не определена.
Змістовий модуль 3.3. Спецкурси фахові (за вибором слухачів)	81
Змістовий модуль 3.4. Педагогічна практика	94
Модуль 4. Контрольно-діагностувальний	22
Заняття 4.1. Організаційно-настановче заняття	96
Заняття 4.2. Вхідне тестування (дистанційно)	96
Заняття 4.3. захист випускної роботи (за основною спеціалізацією)	96
Заняття 4.4. Вихідне тестування	97
Додаток 1. Матриця відповідності визначених освіто-професійною програмою нормативного змісту, результатів навчання та компетентностей	
Додаток 2 Орієнтовна тематика випускних робіт (проектів, рефератів тощо)	97
Додаток 3. Тестові завдання для вхідного і вихідного діагностування	104

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньо-професійної програми

З 2017 року розпочався активний розвиток і реформування національної системи освіти. Зasadничі основи освітніх змін, задекларовані Концепцією «Нова українська школа», пояснюють ідеологію перетворень в освіті, закладених в Законі України «Про освіту», та основні напрями її реформування щодо створення нового сучасного освітнього середовища, передумов для інноваційної діяльності, розроблення й упровадження нових Державних стандартів усіх рівнів освіти, здійснення підготовки вчителя, реалізації права закладу освіти, педагогічних працівників на автономію в освітній діяльності, впровадження в освітній процес педагогіки партнерства.

Початкова школа – одна з органічних складових безперервної освіти, реформування якої відбувається в межах єдиної освітньої системи України на нових методологічних і теоретичних засадах, що зумовлює орієнтування післядипломного педагогічного процесу на розвиток учителя нового типу, основою діяльності якого є не тільки передавання знань учням, а й організація в процесі професіогенезу його особистої діяльності з оволодіння узагальненими способами аналізу й систематизації навчального матеріалу, формування життєвих навичок, розвитку наскрізних умінь особистості ХХІ сторіччя, набуття професійної компетентності як своєрідного структурного утворення, вироблення вміння вчитися.

Концепцією Нової української школи визначено оновлення змісту й методик навчання учнів початкової школи і перехід закладів загальної середньої освіти до реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі, що передбачає його переорієнтацію на результат освіти в діяльнісному вимірі, зміщення акценту з накопичування знань, умінь і навичок на формування й розвиток в учнів здатності практично діяти, застосовувати досвід навчальної діяльності для вирішення конкретизованих завдань.

У Державному стандарті початкової освіти серед обов'язкових результатів навчання визначено не тільки умінь і знання, але й життєво необхідні компетентності, що дає можливість стати спроможними до навчання в будь-якій країні світу. Новий зміст освіти, заснований на інтеграції та формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації особистості в суспільстві; педагогіка, що ґрунтується на партнерстві; орієнтація на потреби учня в освітньому процесі – ключові питання Нової української школи, яка має зупинити негативні тенденції та перетворить українську школу на важіль соціальної рівності та згуртованості, економічного розвитку і конкурентоспроможності України.

Ці завдання інтегрована освітня система для початкової школи, створена творчою групою під керівництвом А.Д. Цимбалару, відповідно до Закону України «Про освіту», Державного стандарту початкової освіти, апробована й експериментально перевірена у межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації

концептуальних засад реформування початкової загальної освіти» (наказ МОН України №834 від 15.07.2016), яка є затребуваною в Україні.

Програма повністю відповідає стандартам Нової української школи, задовольняє потреби освітян, батьків, учнів початкової школи, проте має свою специфіку в питаннях підвищення організації та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, інтересу дітей до навчання, індивідуалізації шкільних освітніх середовищ, забезпечення наступності між дошкільною та початковою й базовою середньою освітою, ефективною організацією виховного процесу, взаємодії батьків, педагогів, психологів, соціальних, адміністративних працівників системи шкільної освіти та громадських організацій тощо.

Саме тому виникла необхідність у розробці освітньо-професійної програми підвищення кваліфікації вчителів початкових класів, які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д. Цимбалару.

Мета курсів підвищення кваліфікації

Набуття вчителями початкової школи нових та вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності в процесі реалізації інтегрованої освітньої системи А. Д. Цимбалару.

Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма

Освітньо-професійну програму підвищення кваліфікації вчителів початкової школи, які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д. Цимбалару, укладено на основі Законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про загальну середню освіту», «Про вищу освіту», «Про інноваційну діяльність», Концепції розвитку післядипломної освіти в Україні, Концепції Нової української школи, Базового компоненту дошкільної освіти, Державного стандарту початкової освіти, освітньої програми початкової освіти для закладів загальної середньої освіти, створеної творчою групою під керівництвом А. Д. Цимбалару, кваліфікаційних характеристик, напрямів і змісту функціональної діяльності працівників загальноосвітніх навчальних закладів, інших нормативних документів.

Перелік компетентностей випускника курсів підвищення кваліфікації:

Загальні компетентності (ЗК)

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
5. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
7. Здатність бути критичним і самокритичним.

8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність працювати в команді.
11. Навички міжособистісної взаємодії.
12. Здатність працювати автономно.
13. Здатність діяти на основі ціннісних орієнтирів і етичних норм (мотивів).
14. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Професійні (психолого-педагогічні) компетентності (ПК)

1. Здатність до здійснення психолого-педагогічної діагностики учня.
2. Здатність до відстеження динаміки поступу особистості дитини в освітньому процесі та здійснення підтримки її розвитку.
3. Здатність до створення безпечних, психологічно комфортних та толерантних умов освітнього процесу.
4. Здатність до усвідомлення своєї ролі як педагога в початковій школі, системи цінностей, мети та завдань професійної діяльності вчителя.
5. Здатність до аналізу власної професійної діяльності щодо реалізації поставлених цілей та завдань.
6. Здатність до усвідомлення потреби в саморозвитку з метою розширення кола професійних компетентностей.

Фахові (предметні) компетентності (ФК)

1. Здатність вивчати, аналізувати та застосовувати під час планування освітнього процесу професійну інформацію, яка представлена в літературі, на електронних носіях, на Web-сервісах тощо.
2. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі.
3. Здатність до використання в освітньому процесі теоретичних засад освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти.
4. Здатність до здійснення вербального оцінювання навчальних досягнень учнів з пріоритетом на його формувальній функції.
5. Здатність до надання батькам (особам, що їх замінюють) порад та рекомендацій щодо організації навчальної діяльності учня за межами навчального закладу.
6. Готовність до використання/поширення інновацій в педагогічній науці і практиці, перспективного педагогічного досвіду.
7. Здатність аналізувати професійну діяльність та результати роботи колег-вчителів початкової школи.

Основні завдання курсів підвищення кваліфікації

- підвищення методологічної та теоретичної компетентності вчителів початкової школи в умовах реформування змісту початкової освіти;

- сприяння освоєнню нових інтелектуальних інструментів, педагогічних та інформаційних технологій;
- поглиблення знань педагогів про сучасні методичні підходи до мовленнєвого розвитку, формування математичної компетентності та цілісності знань про природу учнів початкової школи;
- формування навичок самостійного і критичного мислення, системного педагогічного аналізу;
- удосконалення вмінь проектувати й моделювати сучасні уроки (заняття); прогулянки, рухливі і спортивні ігри; заходи емоційно-розвивального характеру;
- усвідомлення системи цінностей, мети та завдань професійної діяльності вчителя, своєї ролі як педагога нової формації;
- формування здатності вчителів початкової школи до аналізу власної професійної діяльності щодо реалізації поставлених цілей та завдань;
- визначення сильних і слабких позицій у власній педагогічній діяльності;
- розвиток уміння педагогів здійснювати самооцінювання результатів педагогічних впливів із забезпечення якості діяльності з навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи;
- усвідомлення потреби в саморозвитку з метою набуття розширення кола професійних компетентностей;
- вивчення та використання професійної літератури під час планування освітнього процесу;
- орієнтування на дотримання вимог нормативно-правових документів, що регламентують організацію освітнього процесу в початковій школі;
- уміння організовувати освітній процес, ґрунтуючись на теоретичних засадах, визначених Державним стандартом початкової освіти щодо кожної освітньої галузі;
- розвиток здатності до здійснення вербального оцінювання навчальних досягнень учнів молодшого шкільного віку з пріоритетом на його формувальній функції;
- розвиток здатності до відстеження динаміки поступу особистості дитини в освітньому процесі та здійснення підтримки її розвитку;
- мотивування до організації співпраці з батьками в різних формах взаємодії.

Опис структури курсів підвищення кваліфікації

Навчальний план розрахований на 4 роки навчання (4 модулі) з навантаженням 30 годин на 1 рік (1 кредит ЄКТС) із загальним обсягом 120 аудиторних годин (4 кредити ЄКТС).

У межах кожного модуля передбачено блоки: соціально-гуманітарна підготовка, професійна підготовка, фахова підготовка підготовка та контрольно-діагностичний.

Блок 1 «Соціально-гуманітарна підготовка» передбачає розкриття актуальних

проблем сучасної освіти та її реформування; формування уявлення про стан, законодавчу базу сучасної освіти та напрями її модернізації, проведення моніторингових досліджень в освіті тощо.

Блок 2 «Професійна підготовка» спрямований на розвиток професійної компетентності вчителів початкової школи, удосконалення їх методологічної та теоретичної підготовки, розуміння основ інклюзивної освіти, освітніх втрат.

Блок 3 «Фахова підготовка» складає найбільш вагому частину навчального плану й орієнтований на ознайомлення слухачів зі специфікою інтегрованої освітньої системи А.Д. Цимбалару, концептуальними засадами модернізації початкової освіти, особливостями реалізації Державного стандарту початкової освіти, готовності до виконання нових ролей у професійній діяльності, переосмислення форм, методів, способів, методик, мобільності, бажання й уміння працювати по-новому.

Невід'ємним складником освітнього процесу є педагогічна практика, мета якої – поєднання теоретичних і практичних знань слухачів, ознайомлення з перспективним педагогічним досвідом кращих учителів.

Варіативна складова курсів підвищення кваліфікації в межах кожного модуля складає 4 години та передбачає значну кількість різноманітних спецкурсів за вибором. Тематика спецкурсів охоплює питання організації та методики викладання предметів у початковій школі, моделювання сучасного уроку, розвиток в учнів ключових та предметних компетентностей. Вибір спецкурсу слухачі здійснюють під час попередньої он-лайн реєстрації на курси підвищення кваліфікації. Спецкурси з ІКТ, Образотворчого мистецтва, Музичного мистецтва й Англійської мови проводять разом два викладачі кафедр інформатики й інформаційних технологій в освіті, іноземних мов, Інституту виховання та початкової освіти.

Блок 4, контрольнo-діагностичний, передбачає вивчення ефективності організації підвищення кваліфікації, визначення рівня фахової компетентності здобувачів освіти на початок та кінець навчання (проводиться самостійно в дистанційному режимі), забезпечення зворотного зв'язку, обмін досвідом роботи. У межах цього блоку передбачено самостійну роботу слухачів для підготовки до захисту авторських розробок та проходження тестування.

Особливості організації курсів підвищення кваліфікації

Серед особливостей проведення курсів визначаємо:

– організаційні (складання графіка проходження курсів підвищення кваліфікації відповідно до термінів початку та закінчення навчального року; формування груп відповідно до напрямів початкової освіти, розробка розкладу, програм проведення педагогічної практики тощо);

– змістові (визначення змісту навчання відповідно до сучасних вимог підвищення кваліфікації, до змісту педагогічної та початкової освіти);

– процесуальні (використання особистісно орієнтованих та інформаційних технологій, інтерактивних форм і методів проведення занять, запровадження диференційного та індивідуального підходів);

- особистісні (урахування потреб педагогів, створення психологічного клімату в групі);
- спрямованість результативні (спрямованість навчального процесу на пошук нестандартних рішень).

Форми та методи організації освітньої діяльності:

- лекції;
- практичні заняття;
- тренінгові заняття;
- інтерактивні лекції;
- круглі столи;
- інтерактивні вправи;
- самостійна робота;
- екскурсії;
- навчальні конференції;
- консультації;
- індивідуальні заняття;
- педагогічна практика;
- творчі випускні роботи;
- форми контролю, оцінювання компетентностей слухачів (тестування, захист випускних робіт) тощо.

Фінансове та матеріально-технічне забезпечення проведення курсів підвищення кваліфікації:

Навчальні групи для проведення очних курсів формуються відповідно до замовлення регіональних органів управління освітою та заявок закладів загальної середньої освіти в кількості не менше 20 осіб. Допускається менша кількість слухачів у групі за умови відсутності в області потрібної їх кількості.

Для проведення курсів використовується сучасна матеріально-технічна база: навчальні кабінети з відповідним освітнім середовищем (лабораторії початкової освіти), обладнані необхідними дидактичними матеріалами підручниками й посібниками, інтерактивними комплексами, електронними засобами навчання, багатофункціональними приладами для друку та копіювання, під'єднані до мережі Internet.

Навчально-методичне забезпечення освітньо-професійної програми:

- навчально-методичний комплекс;
- дидактичні та методичні матеріали;
- електронний контент (презентації тощо).

Засоби діагностики успішності навчання:

- тестування;

- анкетування;
- усне та письмове опитування;
- співбесіди;
- аналіз виконання практичних завдань тощо.

Форми атестації слухачів курсів підвищення кваліфікації: .

- авторська розробка

ТИПОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН (ОСНОВНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ)

**курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи,
які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д. Цимбалару**

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц	практ	разом		
МОДУЛЬ 1. 1 клас (перший рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	Філософія та методологія створення освітнього простору учня	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Вікова та педагогічна психологія	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностувальний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
Разом		6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 2. 2 клас (другий рік навчання)						

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	Тема 1.1.1. Нормативно-правове забезпечення початкової освіти	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Інклюзивна освіта / освітні втрати	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностувальний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
<i>Разом</i>		6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 3. 3 клас (третій рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	Основи БЖД, цивільної оборони та охорони праці в галузі	2	0	2	0	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Теорія та методика виховання	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностичний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановче заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
<i>Разом</i>		6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 4. 4 клас (четвертий рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	Моніторинг якості початкової освіти	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Сучасні технології навчання	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностичний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
	Разом	6	24	30	8	38
РАЗОМ:		24	96	120	30	150

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи,
які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д. Цимбалару

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц	практ	разом		
МОДУЛЬ 1. 1 клас (перший рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	<i>Тема 1.1.1.</i> Філософія та методологія створення освітнього простору учня	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Вікова та педагогічна психологія	2	0	2	0	2
	<i>Тема 2.1.1.</i> Вікові особливості дитини молодшого шкільного віку	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
	<i>Тема 2.2.1.</i> Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи	0	2	2	0	2
	<i>Тема 2.2.2.</i> Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій	0	2	2	0	2
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
	<i>Тема 3.1.1.</i> Інтеграційні процеси в початковій освіті	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
	<i>Тема 3.2.1.</i> Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в першому класі в інтегрованій освітній системі А. Д. Цимбалару	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.2.</i> Упровадження	0	2	2	0	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
	діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в першому класі					
	<i>Тема 3.2.3.</i> Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета «Всесвіт» в першому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.4.</i> Особливості викладання предмета «Фізична культура» в першому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.5.</i> Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Арт-технології» в першому класі	0	2	2	0	2
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностувальний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
	<i>Разом</i>	6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 2. 2 клас (другий рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	<i>Тема 1.1.1.</i> Нормативно-правове забезпечення атестації та сертифікації педагогічних кадрів	2	0	2	0	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Інклюзивна освіта / освітні втрати	2	0	2	0	2
	<i>Тема 2.1.1. Інклюзивний підхід до побудови освітнього процесу та нівелювання освітніх втрат</i>	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
	<i>Тема 2.2.1. Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи</i>	0	2	2	0	2
	<i>Тема 2.2.2. Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій</i>	0	2	2	0	2
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
	<i>Тема 3.1.1. Формування в молодших школярів навичок XXI століття</i>	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
	<i>Тема 3.2.1. Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в другому класі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару</i>	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.2. Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в другому класі</i>	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.3. Формування в молодших школярів цілісного образу світу в процесі вивчення інтегрованого предмета всесвіт в другому класі</i>	0	2	2	0	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
	Тема 3.2.4. Особливості викладання предмета «Фізична культура» в другому класі	0	2	2	0	2
	Тема 3.2.5. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу арт-технології та інформатика (ІКТ) в другому класі	0	2	2	0	2
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностичний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
	<i>Разом</i>	6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 3. 3 клас (третій рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	Тема 1.1.1. Основи БЖД, цивільної оборони та охорони праці в галузі	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Теорія та методика виховання	2	0	2	0	2
	Тема 2.1.1. Організація виховної роботи в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
	<i>Тема 2.2.1.</i> Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи	0	2	2	0	2
	<i>Тема 2.2.2.</i> Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій	0	2	2	0	2
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
	<i>Тема 3.1.1.</i> Стратегії розвитку критичного мислення молодших школярів	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
	<i>Тема 3.2.1.</i> Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в третьому класі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.2.</i> Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в третьому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.3.</i> Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета всесвіт в третьому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.4.</i> Особливості викладання предмета фізична культура в третьому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.5.</i> Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу арт-технології та інформатика (ІКТ) в третьому класі	0	2	2	0	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностичний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
<i>Разом</i>		6	24	30	8	38
МОДУЛЬ 4. 4 клас (четвертий рік навчання)						
Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка		2	0	2	0	2
1.1	<i>Тема 1.1.1.</i> Моніторинг якості початкової освіти	2	0	2	0	2
Блок 2. Професійна підготовка		2	4	6	0	6
2.1	Сучасні технології навчання	2	0	2	0	2
	<i>Тема 2.1.1.</i> Формування в учнів початкової школи ключових компетентностей та наскрізних умінь	2	0	2	0	2
2.2	Спецкурс «ІКТ»	0	4	4	0	4
	<i>Тема 2.2.1.</i> Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи	0	2	2	0	2
	<i>Тема 2.2.2.</i> Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій	0	2	2	0	2
Блок 3. Фахова підготовка		2	16	18	0	18

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц.	практ.	разом		
3.1	Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)	2	0	2	0	2
	<i>Тема 3.1.1.</i> Застосування сучасних технік, технологій, стратегій навчання в початковій школі	2	0	2	0	2
3.2	Сучасна методика викладання навчальної дисципліни	0	10	10	0	10
	<i>Тема 3.2.1.</i> Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в четвертому класі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.2.</i> Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в четвертому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.3.</i> Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета всесвіт в четвертому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.4.</i> Особливості викладання предмета фізична культура в четвертому класі	0	2	2	0	2
	<i>Тема 3.2.5.</i> Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу арт-технології та інформатика (ІКТ) в четвертому класі	0	2	2	0	2
3.3	Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)	0	4	4	0	4
3.4	Педагогічна практика	0	2	2	0	2
Блок 4. Контрольно-діагностичний		0	4	4	8	12
4.1	Організаційно-настановне заняття	0	2	2	0	2
4.2	Вхідне діагностування (дистанційно, під час он-лайн реєстрації)	0	0	0	2	2

№ з/п	Зміст навчального модуля	Кількість аудиторних годин			Самостійна робота	Разом
		лекц	практ	разом		
4.3	Захист випускної роботи	0	2	2	4	6
4.4	Вихідне тестування (дистанційно, після завершення навчання за модулем)	0	0	0	2	2
	<i>Разом</i>	6	24	30	8	38
	РАЗОМ:	24	96	120	30	150

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНИХ БЛОКІВ ПРОГРАМИ

Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка

Актуальність. Соціально-гуманітарний блок виконує функцію наукового обґрунтування змін, що відбуваються в освіті, визначення тенденцій розвитку освітньої системи, оновлення та удосконалення знань педагогічного працівника із філософських, правових, економічних, політичних та інших актуальних питань життєдіяльності суспільства та особистості.

Мета: формування ключових та професійних компетентностей педагогічних працівників відповідно до визначених стандартів освіти, розвиток їхнього творчого потенціалу, підвищення інтелектуального й загальнокультурного рівня.

Завдання:

- формувати в особистості гуманістичний світогляд та гуманітарну свідомість, критичне, інноваційне та дивергентне мислення;
- систематизувати знання щодо сучасних підходів філософського осмислення освітніх процесів, визначення моделей дослідження основних напрямів розвитку науки;
- знайомити з різними інтерпретаціями базових світоглядних понять, що входять до категоріального апарату суспільствознавчих дисциплін;
- сприяти усвідомленню необхідності підвищувати рівень теоретичних знань з урахуванням досягнень сучасної науки;
- формувати комунікативні компетенції, критичне мислення, навички самостійного аналізу й аргументованого оцінювання сприйнятого матеріалу.

Блок 2. Професійна підготовка

Актуальність. Упровадження нової, орієнтованої на особистість, педагогіки потребує і нових підходів до підвищення кваліфікації вчителів. Сучасна освіта має готувати людину, котра здатна жити в глобалізованому і динамічному світі, сприймати його змінність як суттєву складову власного способу життя. Глобалізація, трансформаційні процеси вимагають особливої підготовки, високого рівня освіченості людини, здатної до нестандартних і швидких рішень. Тільки інноваційна за своєю сутністю освіта може виховати людину, яка живе за сучасними законами, є всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, котра керується в житті власними знаннями і переконаннями.

Мета: ознайомити вчителів початкових класів із новими педагогічними методиками та технологіями, спрямованими на розв'язання актуальних проблем виховання й навчання з позицій особистісно орієнтованої освіти; розглянути теоретичні, технологічні і методичні концепції оновлення педагогічної діяльності, що забезпечує її вихід на якісно новий рівень.

Завдання:

- трансформувати напрацювання сучасної науки у педагогічну практику;
- впроваджувати сучасні особистісно орієнтовані методи і форми організації освітнього процесу, інформаційні технології у навчально-виховний процес;

- сприяти ефективній життєдіяльності педагогів і учнів в умовах інформаційного суспільства;
- гармонізувати ставлення педагога-практика до природи інноваційних процесів, соціальних зрушень у суспільстві, що викликають зміни в педагогічній сфері діяльності;
- використовувати систему інформаційного забезпечення навчально-виховного процесу.

Блок 3. Фахова підготовка

Актуальність. Розуміння і реалізація в практичній діяльності цілей початкової освіти вимагає від учителя початкової школи серйозних змін власної педагогічної діяльності. У Законі «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державному стандарті початкової освіти наголошується на важливості розв’язання проблеми підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне і професійне зростання, вміє досягати нових педагогічних цілей. Це зумовлює концентрацію зусиль на формуванні вчителя початкових класів нового типу, основою діяльності якого є не тільки передавання знань учням, а й організація їх особистої діяльності з оволодіння способами аналізу й узагальнення навчального матеріалу, вироблення вміння вчитися – ставити і розв’язувати задачі саморозвитку; формування організаційних, логіко-мовленнєвих, пізнавальних, контрольних-оцінних умінь і навичок у молодших школярів; виховання особистості дитини як суб’єкта життєдіяльності.

Мета: підвищити рівень професійної компетентності вчителів початкових класів, їх професіоналізму, збагачення та оновлення знань, розвиток творчого мислення, формування загальної культури, сучасних підходів до професійної діяльності, орієнтування на глибокий аналіз і узагальнення практики.

Завдання:

- формувати теоретичну та методичну компетентність вчителів початкових класів,
- поглиблювати їх соціально-гуманітарні та психолого-педагогічні знання;
- формувати вміння використовувати новітні освітні та інформаційно-комунікаційні технології.

Блок 4. Контрольно-діагностувальний

Актуальність. Розуміння і реалізація в практичній діяльності завдань початкової освіти вимагає від вихователя серйозних змін власної педагогічної діяльності. У Концепції «Нової української школи» наголошується на важливості розв’язання проблеми підвищення професійного рівня вихователя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність за створення безпечних умов перебування, розвитку особистості, постійно дбає про своє особистісне і професійне зростання, вміє досягати нових педагогічних цілей. Важливим є його вміння організовувати навчально-виховний процес як педагогічну взаємодію, спрямовану на формування життєвих компетентностей, підготовку до розв’язання завдань життєтворчості.

Мета: Діагностувати рівень навчальних досягнень слухачів за блоками 1-3.

Завдання: здійснювати діагностику сформованості у слухачів курсів підвищення кваліфікації рівня їх методологічної та теоретичної компетентності, соціально-гуманітарних і психолого-педагогічних знань, вмінь використовувати новітні освітні та інформаційно-комунікаційні технології.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. 1 клас (перший рік навчання)

Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка

Тема 1.1. 1. Філософія та методологія створення освітнього простору учня

Філософсько-методологічні засади створення єдиного освітнього простору. Теоретико–методологічні підходи до визначення поняття «єдиний освітній простір» (ЄОП). Провідні тенденції формування єдиного світового освітнього простору. Філософське обґрунтування освітніх трансформацій як фактор формування позитивного іміджу реформ в освіті. Соціокультурні засади інтеграційних рухів в освіті. Реалізація принципів Концепції «Нова українська школа» в освітньому середовищі національного та регіонального рівнів. Роль інформаційних комунікацій у створенні умов для освітньої взаємодії. Ціннісні домінанти освітнього простору регіону

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* загальні філософські, теоретико–методологічні підходи до визначення поняття «ЄОП»; основні засади формування євроінтеграційного освітнього середовища; процеси глобалізації та їх зв'язок з освітою; напрями розвитку єдиного освітнього простору регіону та детермінанти його оптимізації.

– *Професійні вміння:* визначати основні тенденції розвитку процесу освітньої інтеграції, висловлювати власну позицію щодо змін, які відбуваються в освітньому просторі регіону.

– *Цінності та ставлення:* особистісна орієнтація на освітню взаємодію; ставлення до учнів як до рівноправних суб'єктів освітнього процесу; готовність до реалізації в освітній діяльності принципу справедливості.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Визначте зміст поняття освітнього простору в широкому та вузькому значеннях. Хто є суб'єктами освітнього простору?
- 2) Чим відрізняється єдиний освітній простір від єдиного освітнього середовища?
- 3) Визначте особливості та перспективи інтеграції України в Європейський освітній простір.
- 4) В чому полягає сутність освітньої співпраці?
- 5) Назвіть та схарактеризуйте основні принципи, визначені в Концепції «Нова українська школа» як ціннісні домінанти освітнього середовища.

6) Яким чином загальноєвропейські освітні цінності можуть бути забезпечені в єдиному освітньому просторі країни та регіону?

Список літератури:

1. Гончаренко П.В. Філософічність освітнього простору як фактор становлення особистості// Особистість в єдиному освітньому просторі: збірник наукових тез III Міжнародного освітнього форуму (м. Запоріжжя, 26–29 квітня 2012 року). Запоріжжя : ТОВ «Фінвей», 2012. – 400 с.
2. Засоби інформаційно-комунікаційних технологій єдиного інформаційного простору системи освіти України: монографія / [В.В. Латиський, К-Ю. Пилипчук, М.П. Шишкіна та ін.]; за наук. ред. проф. В.Ю. Викова – К.: Педагогічна думка, 2010. – 160 с., іл.
3. Касярум Н. В. Освітній простір: становлення поняття / Н. В. Касярум // Витоки педагогічної майстерності. – 2013. – Вип. 12. – С. 107 – 113.
4. Кремень В.Г. Категорії «простір» і «середовище» особливості модельного подання та освітнього застосування [Текст] / Кремень В.Г., Биков В.Ю. // Научные журналы НТУ «ХПИ» : Теория и практика управления социальными системами №2 – НТУ «ХПИ», 2013. – С.3–16.
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/
6. Утюж І.Г. Парадигмальні засади освітнього простору : монографія / І.Г. Утюж ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Запоріжжя : Просвіта, 2012. – 349 с.

Інтернет-ресурси:

7. Болонський процес в Україні // <http://www.osvita.org.ua/bologna/>
8. Будапештсько-Віденська Декларація про створення Європейського простору вищої освіти // http://www.mon.gov.ua/main.php?query=newstmp/2010/15_03/1
9. Гуткевич С.О. Оніщенко І.Г. Світовий освітній простір тенденції та перспективи розвитку в умовах глобалізації. Монографія/ С.О. Гуткевич, І.Г. Оніщенко.– К.: НТУУ «КПІ», 2014.– 205 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20824/3/254.pdf><http://enuftir.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20824/3/254.pdf>
10. Концепція формування єдиного (загального) освітнього простору Співдружності Незалежних Держав, 1997 // <http://www.cis.minsk.by/webnpa/text.aspx?RN=n99700009>
11. Світлична В. В. Освітній простір в умовах глобалізації: парадигмальний плюралізм і перспективи інтеграції / В. В. Світлична, Т. О. Чистіліна // Гуманітарний часопис. – 2013. – № 2. – С. 83–92. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2013_2_1
12. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна – 2010. Національна доповідь. – Київ, 2010 // <http://www.undp.org.ua/files/ua>

Блок 2. Професійна підготовка

Змістовий блок 2.1. Вікова та педагогічна психологія

Тема 2.1.1. Вікові особливості психологічного розвитку дитини молодшого шкільного віку

Закономірності психічного розвитку особистості. Симптоми та новоутворення криз вікового розвитку. Чинники психічного та психологічного розвитку особистості. Норми психічного та психологічного розвитку учня. Особливості психолого-педагогічного супроводу розвитку учнів в різні вікові періоди. Психологічні особливості навчальної діяльності молодшого школяра. Психологічна

сутність педагогічної діяльності в сучасних умовах. Психологічна структура навчальної діяльності. Психологічні умови удосконалення навчальної діяльності молодшого школяра. Чинники формування навчальної мотивації. Особливості психолого-педагогічного супроводу навчання школярів молодшого шкільного віку

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* закономірності психічного розвитку особистості учня, симптоми та новоутворення криз розвитку, чинники успішного психічного та психологічного розвитку особистості; норми психічного та психологічного розвитку учня; психологічну сутність педагогічної діяльності у сучасних умовах; психологічна структура навчальної діяльності, характеристика кожної її складової; основні психологічні умови вдосконалення навчальної діяльності школярів; чинники формування навчальної мотивації.

– *Професійні вміння:* порівнювати зміст вікових криз відповідно різним психологічним парадигмам та теоріям психічного розвитку особистості; визначати та прогнозувати психологічний розвиток особистості; здійснювати психологічний супровід розвитку учня (вихованця) у навчально-виховному процесі; аналізувати власну педагогічну діяльність та організувати її з урахуванням психологічних закономірностей; визначати психологічні чинники навчальної діяльності школяра, реалізовувати програму психолого-педагогічного супроводу навчання школярів молодшого шкільного віку.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність щодо сучасних підходів вікової психології до психологічного розвитку особистості; вмотивованість до використання сучасних надбань вікової та педагогічної психології в організації навчально-виховного процесу; особистісна орієнтація на: підвищення рівня власної психологічної компетентності; врахування закономірностей вікового розвитку у навчально-виховному процесі; оволодіння психологічними методами і прийомами ефективної взаємодії з учасниками навчально-виховного процесу; орієнтованість на підвищення рівня власної психологічної компетентності; володіння психологічними методами і прийомами удосконалення навчальної діяльності учнів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які існують закономірності психічного розвитку особистості?
- 2) Назвіть симптоми та новоутворення криз вікового розвитку.
- 3) Обґрунтуйте основні чинники психічного та психологічного розвитку учня.
- 4) Назвіть норми психічного та психологічного розвитку школяра.
- 5) Визначте особливості психолого-педагогічного супроводу розвитку учнів в різні вікові періоди.
- 6) Якою є психологічна структура навчальної діяльності?
- 7) Розкрийте особливості мотивації навчальної діяльності сучасних школярів.
- 8) Які існують вимоги до навчальних завдань відповідно різним психологічним теоріям учення?
- 9) Надайте загальну характеристику навчальним діям школяра.

10) Назвіть умови розвитку рефлексії школярів різних вікових груп.

Список літератури:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2001. – 416 с.
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. / О.Г. Видра. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 112 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. / В.П. Кутішенко. – К. : Центр учбової літератури, 2010.
4. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навч. посібник / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. – К. : МАУП, 2000.
5. Мухина В.С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество: Учебник для студ. вузов. - 4-е изд., стереотип. – М. : Издательский центр «Академия», 1999.
6. Педагогическая психология: Учеб. для студ. высш. учеб. заведений / Под ред. Н.В. Клюевой. – М. : Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003.
7. Реан А.А. Психология и педагогика / А.А. Реан, Н.В. Бордовская, С.И. Розум. – СПб. : Питер, 2002.
8. Шаповаленко И.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология) / И.В. Шаповаленко. – М. : Гардарики, 2005.

Интернет-ресурси:

13. Обухова Л.Ф. Курс відеолекцій з психології розвитку та вікової психології / Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ddMWZSw7A7A&list=PLpZM9H57tWkJdqSgfY5FEeDfTCsu5pVP>
14. Психологічна бібліотека Київського фонду сприяння розвитку психологічної культури / Режим доступу: www.psylib.kiev.ua
15. Психологія / Електронна бібліотека // Режим доступу: <http://lib.com.ua/3/0.html>
16. Психологія розвитку та вікова психологія / Освітній відео портал // Режим доступу: http://univertv.ru/video/psihologiya/psihologiya_razvitiya_vozrastnaya_psihologiya/
17. Розенова М. Предмет і основні проблеми педагогічної психології / Освітній портал «Osvita.ua» // Режим доступу: <http://osvita.ua/school/method/psychology/1664/>
18. <http://osvita.ua>
19. <http://65-k.com/catalog/>
20. <http://www.ostriv.in.ua>
21. <http://www.ictme.edu-ua.net>

Змістовий блок 2.2. Спецкурс «ІКТ»

Тема 2.2.1. Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій. Інтерактивні технології. Хмарні технології – загальні поняття. Файлові сховища. Веб-сервіси. Сервіси Google для навчання (G Suite for Education). Комп'ютерні 3D-технології. Масові відкриті онлайн курси (МООС). STEM-освіта – інформаційний компонент. Комп'ютерні системи управління навчанням.

Тема 2.2.2. Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій

Види методичних та дидактичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення методичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення дидактичних матеріалів для індивідуальної роботи учнів. Методичні принципи створення

навчальних матеріалів засобами сучасних ІКТ.

Он-лайн вікторини/опитування зі смартфонами (список ресурсів орієнтовний, може бути змінений на розсуд викладача):

<https://www.mentimeter.com/> – он-лайн хмара;

<https://www.menti.com/> – он-лайн хмара (діти);

<https://kahoot.com/> – граємо зі смартфонами;

<https://kahoot.it/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://quizizz.com/> – граємо зі смартфонами ;

<https://quizizz.com/join/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://www.plickers.com/> – сучасний засіб оцінювання освітніх результатів

3D- навчання:

<https://www.mozaweb.com/uk/> – 3D-навчання.

Он-лайн ресурси для створення дидактичних матеріалів:

<http://pazlodrom.ru/> – створення пазлів;

<https://wordart.com/> – хмара слів.

<https://crosswordlabs.com/> – генератор кросвордів;

<http://rebus1.com/> – генератор ребусів;

<https://ru.childdevelop.com.ua/generator/> – генератор практичних завдань «Розвиток дитини»;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-propisi/> – генератор практичних завдань з письма;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-primerov/> – генератор практичних завдань з математики;

<https://twistynoodle.com/worksheets/animals/sheep/> – генератор практичних завдань з англійської мови

Інтерактивні вправи

<https://learningapps.org/> – інтерактивні вправи;

<https://www.jigsawplanet.com/> – пазли он-лайн;

<https://puzzlecup.com/> – фабрика кросвордів;

Електронний набір інструментів для ефективного навчання на основі ігрових методів:

<https://www.learnis.ru/>

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* призначення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та принципи можливого їх використання у професійній діяльності вчителя початкової школи.

– *Професійні вміння:* аналізувати власну педагогічну діяльність з точки зору використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час організації навчального процесу та його реалізації; створювати та використовувати засоби навчання на основі ІКТ.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; умотивованість до використання сучасних

інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які переваги надають інформаційно-комунікаційні технології для викладання в початковій школі?
- 2) Які проблеми має застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання молодших школярів?
- 3) Які типові дидактичні та методичні матеріали доводиться створювати вчителю?
- 4) За допомогою яких інформаційно-комунікаційних технологій, програмних засобів можна створити ті чи інші навчальні матеріали?
- 5) Яким чином ви використовуєте Інтернет для професійного спілкування? для навчання?

Список літератури:

1. Л. Рождественская, Б.Ярмахов. Google Apps для образования – Питер, 2015. – 224 с.
2. Уоллес Вонг. Microsoft Office 2013 для чайников. Пер. англ. – : Вильямс, 2013. – 400 с.
3. А. Гладкий. Интернет на 100%. Подробный самоучитель: от «чайника» – до профессионала: ЛитРес, 2012. – 200 с.

Интернет-ресурси:

1. Інформаційно-комунікаційні технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97
2. Google. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.google.com.ua>
3. Краткое руководство по LibreOffice. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libreoffice.readthedocs.io/ru/latest/>
4. Ласкаво просимо до вікі The Document Foundation. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://wiki.documentfoundation.org/Main_Page/uk

Завдання для самостійної роботи за модулем 2.5:

1. За допомогою сервісу LearningApps.org створіть інтерактивні вправи: на знаходження пари; пазли; призначення на карті; вікторина з вибором правильної відповіді; кросворд.
2. Перегляньте Web-інструменти формувального оцінювання (kahoot, quizizz, plickers тощо). Створіть за допомогою одного з них вікторину для учнів четвертого класу.

Блок 3. Фахова підготовка

Змістовий блок 3.1. Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (предметно-наукова підготовка)

Тема 3.1.1. Інтеграційні процеси в початковій освіті

Поняття «інтеграція», «інтеграція в освіті». Актуальність інтеграційних процесів у початковій школі. Концепція «Нова українська школа» про необхідність інтеграції як

сучасного педагогічного підходу. Історія інтегративного навчання. Мета, сутність, переваги інтегрованого навчання. Три вектори 3D-інтеграції в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару. *Перший вектор 3D-інтеграції* – навчальні програми. Єдині підходи до їх структурування. Дотримання єдиного термінологічного поля. Синхронізація вивчення навчального матеріалу з різних предметів. *Другий вектор 3D-інтеграції* – реалізація цілісного підходу до календарного планування та планування виховної роботи. *Третій вектор 3D-інтеграції* – комплекс дидактико-методичного забезпечення (посібник-журнал, індивідуальна скринька школяра, методичні рекомендації, аудіо- та відеоматеріали тощо). Техніки та технології інтегрованого навчання. Форми тематичного навчання. Інтегрований урок. Інтегрований курс «Всесвіт». Планування тематичного дня. Інтелект-карта як інструмент планування. Планування тематичного тижня. Інтеграція навичок.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: сутність понять «інтеграція», «інтеграція в освіті», мета й переваги інтегрованого навчання.
- *Професійні вміння*: планувати тематичний тиждень, день; застосовувати техніки й технології інтегрованого навчання, щоденні практики.
- *Цінності та ставлення*: умотивованість на застосування нових технік, технологій, форм, методів; орієнтованість на особистісний професійний розвиток.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Розкрити сутність понять «інтеграція», «інтеграція в освіті».
- 2) Схарактеризувати три вектори 3D-інтеграції, їх сутність та особливості.
- 3) Назвати техніки й технології інтегрованого навчання.
- 4) Пояснити особливості планування тематичного тижня, дня.

Список літератури:

1. Бех І.Д. Інтеграція як освітня перспектива / І.Д. Бех // Початкова школа, 2002. – № 5. – С. 5-6.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Іванчук М. Інтегрований урок к специфічна форма організації навчання / М. Іванчук // Початкова школа. -2004. – № 5. – С.10-13.
4. Светловская Н.Н. Об интеграции как методическом явлении и ее возможностях в начальном обучении / Н.Н. Светловская // Начальная школа. – 1990. – С.57-60.
5. Тодоров Т.Й. Бондаренко Н. В. Обучение в начальной школе Болгарии по системе проблемной группы образования // Педагогіка. Респ. наук.-мет. зб. Вип. 30. – Київ, 1991. –С. 81-87.

Інтернет-ресурси:

1. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/>
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

3. Титар О.В. Інтеграція навчального процесу як чинник розвитку пізнавальної активності учнів / О.В.Титар, Г.Г.Пінчук // Освіта.ua. – 2011. – 9 листопада [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/24899/
4. Жданова С.Г. Інтегрований урок / С.Г. Жданова [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/integrovani-uroki-v-pochatkovii-shkoli-2.html>

Змістовий блок 3.2. Сучасна методика викладання навчальної дисципліни

Тема 3.2.1. Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару в першому класі

Мета та завдання програми предметів «Українська мова», «Англійська мова» у першому класі. Реалізація через предмети *українська мова* (мова навчання), *англійська мова* (мова вивчення) мовно-літературної освітньої галузі. Вербально-лінгвістичний стиль навчальної діяльності молодших школярів. Нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами української мови для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях. Базовий і розширений рівні вивчення української мови. Концентри: «Усна інформація й усне мовлення – аудіювання», «Усна інформація й усне мовлення – говоріння», «Письмова інформація й писемне мовлення – читання і робота з текстом», «Письмова інформація й писемне мовлення – письмо», «Інформація про мовні одиниці», «Логіка»; їх коротка характеристика. Показники розвитку здобувача освіти, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувача освіти засобами української мови. Аналіз, добір, створення дидактичних матеріалів до уроків української мови за інтегрованим, діяльнісним, компетентнісним підходом.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: сучасні дослідження дидактики про інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід у вивченні молодшими школярами української мови.
- *Професійні вміння*: реалізує шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; добирає і створює дидактичні матеріали.
- *Цінності та ставлення*: умотивованість до впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; компетентність у створенні освітнього простору початкової школи як умови формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) З'ясувати сутність понять «інтегрований підхід», «діяльнісний підхід», «компетентнісний підхід».
- 2) Окреслити шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі.
- 3) Зазначити види вправ і завдань, що реалізують інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід.

Список літератури:

1. Методика викладання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С.Вашуленка . – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
2. Пентилюк, М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови/ М. Пентилюк// Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 8-10.
3. Пентилюк, М. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ М. Пентилюк, О. Горошкіна, А. Нікітіна// Українська мова та література в школі. – 2006. – № 1. – С. 15-20.
4. Прищепя О.Ю Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови // Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та інші; Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. – К.: Педагогічна думка, 2014. – С. 174 – 188.
5. Речь. Речь. Речь: Книга для учителей начальных классов по развитию речи учащихся. / Под ред. Т.А. Ладыженской. – М, 1983. – 117 с.
6. Савченко О. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок // Початкова школа. – 2014. – № 10. – С. 6-10.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Бібліотека наукових статей <http://www.stationline.org.ua/>

Тема 3.2.2. Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в першому класі

Мета й завдання вивчення математики в першому школі. Математичний і логічний складники інтегрованого предмета «Математика». Організація навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем. Концентри: «Геометричні фігури», «Числа. Дії з числами», «Математичні вирази. Рівності. Нерівності», «Величини», «Сюжетні задачі», «Логіка». Особливості реалізації концентру «Логіка». Базовий (5 год.) і розширений (6 год.) рівні вивчення математики. Програмові вимоги базового і розширеного рівнів вивчення математики. Структурно-логічна схема класифікації сучасних технологій навчання математики. Освітні, виховні та розвивальні завдання навчання математики молодших школярів за компетентнісною, діяльнісною та особистісно зорієнтованою парадигмами. Психолого-педагогічні основи формування математичних знань, умінь і навичок за компетентнісною системою. Технологія діяльнісного методу та її реалізація в курсі математики початкової школи. Структура уроків діяльнісного методу. Моніторинг навчальних досягнень учнів в умовах інноваційних систем навчання.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* класичне поняття «парадигма»; класифікація сучасних освітніх технологій; структура уроків математики з урахуванням діяльнісного та компетентнісного підходів.

– *Професійні вміння:* проектування сучасного уроку математики за діяльнісним методом.

– *Цінності та ставлення:* компетентність у сфері сучасних досліджень і впровадження інноваційних технологій; умотивованість до впровадження

компетентнісної та діяльнісної парадигм.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Охарактеризуйте мету й завдання вивчення математики в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.
- 2) Дати визначення поняття «інновації».
- 3) Які функції компетенцій найбільш актуальні для модернізації освіти?

Список літератури:

1. Давидов В.В. Теорія розвивального навчання. – М.: Інтер, 2010.
2. Зак А.З. Развитие умственных способностей младших школьников. – М., 2004.
3. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах. – Тернопіль: Мандрівець, 2003. – 135 с.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі. – К, 2003 – 320 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: <https://skvor.info/>
2. Сайт: <http://www.child-thinking.com.ua/69.html>

Тема 3.2.3. Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета «Всесвіт» в першому класі

Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», їх реалізація через інтегрований предмет «Всесвіт» у першому класі. Зміст, особливості, вимоги програми. Становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, розвиток засобами активізації її діяльності (спостереження, дослідження, вимірювання, класифікація, аналіз і синтез одержаних даних тощо). Збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та досвіду пізнавальної діяльності. Сутність поняття «цілісність знань про природу». Нові вимоги щодо природничо-наукової освіти учнів початкової школи в контексті компетентнісно орієнтованої парадигми Нової української школи. Дослідно-експериментальна діяльність молодших школярів як вагомий чинник формування в учнів цілісності знань про природу. Основні напрями дослідно-експериментальної діяльності учнів початкових класів. Особливості проведення спостережень, дослідів, навчальних проєктів та екскурсій в умовах нового освітнього середовища.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* сучасні підходи щодо природничо-наукової освіти молодших школярів; сутність та принципи формування цілісності знань про природу в учнів початкової школи; основні напрями дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів.

– *Професійні вміння:* формувати в учнів цілісність знань про природу, організувати дослідно-експериментальну діяльність молодших школярів на уроках у початковій школі; здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до природничої освіти учнів.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у надбаннях науковців щодо природничої

освіти молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових методів формування в учнів цілісності знань про природу; особистісна орієнтація на підвищення власного професійного розвитку.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність поняття «цілісність знань про природу».
- 2) Назвіть методи пізнання природи, спрямовані на формування цілісної природничо-наукової освіти молодших школярів.
- 3) Схарактеризуйте особливості дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів на уроках у початковій школі.

Список літератури:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства. Навчальний посібник. / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Бурда М.І. Концепція шкільного курсу як розв'язання проблеми його цілісності / М.І. Бурда. // Підручник ХХІ століття. – 2003. – №1-4. – С. 43-47.
3. Гончаренко С.У. Інтеграція наукових знань і проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994 – № 6. – С. 2-3.
4. Гуз К.Ж. Державний стандарт природничо-наукової освіти з огляду на її цілісність / К.Ж. Гуз // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 7(28). – С. 29-36.
5. Гуз К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. / К.Ж. Гуз. – Полтава:Довкілля-К.2004. – 472 с. – Бібліогр.: с. 423-452.
6. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование. Социально-философское исследование. / С.И. Подмазин – Запорожье: Просвіта, 2000. – 219 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти:підручн.для вищ.навч.закл. – 2-е вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота, 2013. – 504 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.dovkillya.org.ua>
2. <http://intellect-ukraine.org>
3. <http://www.rostok.org.ua>
4. Сайт: Українська педагогіка. <http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5856-vykorystannya-doslidu-na-urokakh-pryrodoznnavstva.html>

Тема 3.2.4. Особливості викладання предмета «Фізична культура» в першому класі

Мета і завдання освітньої галузі «Фізкультурна». Реалізація варіативності предмета «Фізична культура» за рахунок уведення концентрів «Плавання» і «Хореографія – мистецтво рухів». Базовий і розширений рівні опанування програми. Реалізація базового рівня за концентрами «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки». Різні комбінації вивчення предмета:

– перша комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор» і «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі;

– друга комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– третя комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Плавання» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– четверта комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Хореографія – мистецтво рухів» * і «Плавання» * по 0,5 годин на кожен;

– п'ята комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентр «Плавання» * – 0,5 годин;

– шоста комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентр «Хореографія – мистецтво рухів» * – 0,5 годин.

Комбінації реалізації програми за розширеним рівнем:

– комбінація перша – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» *, «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація друга – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація третя – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен.

Нейробіка (мозкова гімнастика) в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.

Очікувані програмні результати навчання:

– *Професійні знання:* вимоги програми предмета «Фізична культура».

– *Професійні вміння:* моделювати освітній процес з урахуванням вимог програми предмета «Фізична культура».

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у надбаннях науковців і практиків щодо фізичного розвитку молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових технік і технологій формування в учнів здоров'я.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність програми «Фізична культура», схарактеризуйте її особливості.

- 2) Назвіть відмінності базового й розширеного рівнів реалізації програми «Фізична культура».

Список літератури:

1. Аксьонова О. П. Технологія конструювання уроку “Фізична культура” : [навчально-методичний посібник для вчителів-практиків] / О. П. Аксьонова. – Запоріжжя, 2011. – 104 с. (Затв. до друку науково-методичною радою КЗ “ЗІППО” ЗОР, пр. 5 від 21.06.2011).
2. Висоцький В. Л. Фізкультура. Педагогіка спільного успіху / В. Л. Висоцький, Т. І. Терьошкіна, О. М. Юшков. – Київ : «Шк. Світ». – 2009.
3. Ворон М. Множинний інтелект: від теорії до практики [Електронний ресурс] / М. Ворон, Ю. Найда // Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1740/>, вільний. – Назва з екрану. – (Дата звернення: 02.11.13).
4. Дубогай О. Д. Навчання в русі. Здоров’язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Д. Дубогай. – К.: Вид. дім «Шк. світ» ; Вид. Л.Галіцина, 2005. – 112с.
5. Метод рухових задачок у школі розумного руху : [навчально-методичний посібник] / Упор. О.П. Аксьонова. – Запоріжжя: Видавництво КЗ «ХННРБЦ» ЗОР, 2013. – 96 с. (Затв. Науково-методичною радою КЗ «ЗОІППО» ЗОР, пр. 9 від 17.12.2013).
6. Реутский С. Физкультура про другое, зато обо всем и для всех. От простого к сложному в семье, в детском саду и в начальной школе / С. Реутский. – СПб. : Агентство образов. сотруд-ва, 2006. // То же [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://setilab.ru/modules/article/trackback.php/201>, свободный. – (Дата обращения: 25.11.2013).

Интернет-ресурси:

1. «Гімнастика мозку» /http://stf-smtu.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=103&Itemid=141
2. «Дитячі ігри» Р.Радвила / <https://www.youtube.com/watch?v=Iqn2C7yYCCQE>
3. Children's Fitness Class / <https://www.youtube.com/watch?v=NkuodANn-Yc>
4. FITNESS GAMES / <https://www.youtube.com/watch?v=LBZfcqm7U54&list=PLZKe0kXRlwlKjF-PFNeSR30tD035LQaxb>
5. <http://fanread.ru/book/9219888/?page=2> / Белояр. Мифы и реальность
6. Youth Fitness Bear Crawl Basketball / <https://www.youtube.com/watch?v=454h1O61q7A>
7. Блог «Школа розумного руху» /<http://rozumruh-zp.blogspot.com/>
8. Сайт Хасайя Алиева / <http://hasai.ru/svoyo-lico-ili-formula-schastya-khasay-al/>

Тема 3.2.5. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Арт-технології» в першому класі

Реалізація освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* (ІКТ) в першому класі. Організація навчальної діяльності учнів за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Структурування програми за концентрами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика». Варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Концентри-модулі для варіативного вибору «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Вимоги до результатів навчання в 1-2 і 3-4 класах адаптаційно-ігрового й основного циклів початкової освіти. Показники розвитку дитини, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувачів освіти

засобами предмета *арт-технології та інформатика*. Психологічна характеристика творчої діяльності, її ознаки і закономірності в дитячому віці. Психолого-педагогічні умови художньої творчості дитини. Професіоналізм педагога як провідник творчості. Засоби активізації художньої творчості учнів початкових класів.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: нетрадиційні художні матеріали та засоби їх використання в образотворчій діяльності, види нетрадиційних художніх технік для організації художньої творчості учнів.

– *Професійні вміння*: використовувати нетрадиційні матеріали в художній творчості, планувати та проводити заняття з використання нетрадиційних художніх технологій, організації дослідницької художньої діяльності молодших школярів.

– *Цінності та ставлення*: компетентність, толерантність, креативність.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть особливості реалізації освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет арт-технології та інформатика в початковій школі.
- 2) Схарактеризуйте зміст концентрів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика».
- 3) Наведіть приклади використання оцінних методик «Кольорові доріжки», «Світлофор» на уроках української мови.

Список літератури:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк: Кн. для учителя / Послесл. В.В.Давыдова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 93с.
2. Комарова Т. С. Детское художественное творчество. Методическое пособие для воспитателей и педагогов / Т. С. Комарова. – М.: Мозаика-Синтез, 2005.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах // Педагогічна газета, 2001. – № 12.
4. Мелик-Пашаев А.А., Новленская З.Н. Ступеньки к творчеству. – М.: Педагогика, 1987. – 126 с.
5. Шульга Л.М. Штампографія: відкриймо дітям радість творчості. Дошкільне виховання. Щомісячний науково-методичний журнал МНО для педагогів і батьків. – К., 2015, № 9 – С. 17-19.
6. Шульга Л. Розвивальні ігри з дослідження колірних відтінків //Дошкільне виховання – К., 2008 – №12 – С. 20-21.
7. Шульга Л. Барви натхнення. Програма спецкурсу з формування колористичної культури дітей 3-10 років// Палітра педагога. – К., 2008 – № 4 – С. 9-11.

3.3 Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача) Перелік спецкурсів подано наприкінці програми (с. 70)

3.4 Педагогічна практика

Особливості проведення педпрактики розглянуто на с. 89.

Блок 4. Контрольно-діагностичний

Сутність модуля розкрито на с. 90.

МОДУЛЬ 2. 2 клас (другий рік навчання)

Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка

Тема 1.1.1. Нормативно-правове забезпечення атестації та сертифікації педагогічних кадрів

Загальна характеристика нормативно-правових документів щодо атестації педагогічних працівників. Основний зміст «Типового положення про атестацію педагогічних працівників», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 06.10.2010 р. №930 (із змінами). Поняття про чергову і позачергову атестацію. Порядок створення та повноваження атестаційних комісій. Організація та строки проведення атестації. Умови атестації педагогічних працівників, права і обов'язки педагогів під час проведення атестації. Умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій, вимоги до кваліфікаційних категорій. Умови та порядок присвоєння педагогічних звань. Рішення атестаційних комісій та порядок їх оскарження. Нестандартні ситуації під час атестації педагогічних працівників і шляхи їх вирішення. Сутність й особливості сертифікації педагогічних кадрів. Етапи сертифікації. Критерії та методика оцінювання діяльності вчителя

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* основні положення нормативно-правової бази щодо атестації та сертифікації педагогічних працівників; зміст і вимоги типового положення про атестацію педагогічних працівників щодо порядку організації та проведення атестації; права та обов'язки педагогічних працівників під час проведення атестації; умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій, педагогічних звань; порядок оскарження рішень атестаційних комісій; суть і особливості сертифікації педагогічних працівників.

– *Професійні вміння:* правильно інтерпретувати основні права та обов'язки педагогічних працівників під час проведення атестації; планувати та реалізувати свою професійну діяльність відповідно до нормативно-законодавчої бази; організувати свою практичну діяльність на основі науково теоретичних засад, здійснювати пошук нової інформації та критично її оцінювати.

– *Цінності та ставлення:* бути толерантним, ініціативним, здатним до самореалізації і професійного розвитку, емоційно стійким, здатним до самореалізації; бути здатним розуміти особисту відповідальність, критичним і гнучким як в оцінці власної діяльності, так і в діяльності інших; бути дисциплінованим, цілеспрямованим і наполегливим, коректно виражати й аргументовано обґрунтовувати власне ставлення до предметної галузі знання.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які нормативно-правові акти унормовують атестацію та сертифікацію педагогічних працівників?
- 2) В яких випадках педагог проходить позачергову атестацію?

- 3) Які права і обов'язки педагогічних працівників під час проведення атестації?
- 4) Які умови та порядок присвоєння кваліфікаційних категорій, педагогічних звань?
- 5) У чому полягають сутність й особливості сертифікації педагогічних працівників?

Список літератури:

1. Атестація педагогічних працівників ЗНЗ // Практика управління закладом освіти. – 2013. – № 7.
2. Білоус І. Атестаційний процес у школі: контроль, аналіз, прогнозування // Завуч. – 2016. – № 16.
3. Гушлевська І. Сучасні тенденції в організації атестації педагогічних працівників в західноєвропейських країнах // Післядипломна освіта в Україні. – 2006. – травень.
4. Кононенко О.Є. Атестація педагогічних працівників / О.Є. Кононенко. 2-е видання, передбачене. – Х.: Вид. група «Основа». – 2014.
5. Малишева О. Зміни в атестації педагогічних працівників // Практика управління закладом освіти. – 2012. – № 2.
6. Осипенко С. Управління освітньо-розвивальним середовищем професійно-технічного навчального закладу // Професійно-технічна освіта. – 2016. – № 2.
7. Типове положення про атестацію педагогічних працівників // Практика управління закладом освіти. – 2013. – № 7.
8. Положення про сертифікацію педагогічних працівників
9. Професійний стандарт «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»

Інтернет-ресурси:

1. Сертифікація педагогічних працівників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/tag/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv>
2. Постанова КМУ від 27 грудня 2018 р. №1190 «Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv/normativni-dokumenty>
3. Наказ МОН від 29 грудня 2018 р. №1486 «Про встановлення строків подання реєстраційних документів педагогічними працівниками, які бажають пройти сертифікацію у 2019 році» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv/normativni-dokumenty>
4. Лист МОН «Про добровільність сертифікації педагогічних працівників» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv/normativni-dokumenty>
5. Наказ Мінсоцполітики від 10 серпня 2018 р. №1143 Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv/normativni-dokumenty>
6. Наказ МОН від 14 січня 2019 р. №33 «Про затвердження програми незалежного тестування фахових знань та умінь учителів початкової школи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/sertifikaciya-pedagogichnih-pracivnikiv/normativni-dokumenty>
7. Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003р. №632. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

8. Про визначення порядку присвоєння педагогічних звань педагогічним працівникам [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.07.2005р. №396. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
9. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 11.07.2016р. №2628-III. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
10. Про загальношкільну освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 22.06.2000р. №1841III: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Про освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 05.10.2017р. №1060 – XII. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Про професійно-технічну освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 22.06.2000р. №1841-III.: Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>

Блок 2. Професійна підготовка

Змістовий блок 2.1. Інклюзивна освіта/ освітні втрати

Тема 2.1.1. Інклюзивний підхід до побудови освітнього процесу

Закон «Про освіту» (Стаття 19. Освіта осіб з особливими освітніми потребами. Стаття 20. Інклюзивне навчання). Національна стратегія реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 рр. Інклюзивна освіта: основні принципи, переваги, виклики. Міжнародне та національне законодавство у сфері інклюзивної освіти. Доступність і концепція Динаміка розвитку інклюзивної освіти в Україні. Основні завдання, ролі та функції асистента вчителя. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному класі. Командний підхід як необхідна умова забезпечення якісної освіти в інклюзивному класі. Особливості розвитку та педагогічної підтримки дітей з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: загальні інклюзивні підходи до побудови освітнього процесу; поняття «універсальний дизайн для навчання», «диференціація викладання», «модифікація програм».

– *Професійні вміння*: враховувати особливості розвитку та освітньої діяльності учнів з особливими освітніми потребами; долати перешкоди, які заважають впровадженню концепції універсального дизайну; використовувати адаптації та модифікації навчання.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у сфері сучасних досліджень загальної та корекційної педагогіки; вмотивованість до використання сучасних корекційних технологій в освітньому процесі; орієнтованість на професійне зростання з проблеми навчання й виховання учнів з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти з інклюзивним навчанням.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які перешкоди, на вашу думку, можуть заважати впровадженню концепції універсального дизайну для навчання у процесі розробки курикулуму та методики?
- 2) Коли в адаптації та модифікації курикулуму немає потреби?

3) Чим універсальний дизайн для навчання відрізняється від адаптації і модифікації? Що спільного між цими двома підходами?

Список літератури:

1. Універсальний дизайн в освіті: посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 76 с.
2. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали. / Укладач – Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 70 с.
3. Технології психолого-педагогічного супроводу дітей з аутизмом в освітньому просторі: навчально-наочний посіб. / Укладач – Скрипник Т. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 56 с.
4. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. – 66 с.

Інтернет-ресурси:

http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/
http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_117
<http://info.rehab.org.ua/ukrainian/>
<http://www.p4ec.org.ua/>
<http://www.ikpp.npu.edu.ua/>

Змістовий блок 2.2. Спецкурс «ІКТ»

Тема 2.2.1. Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій. Інтерактивні технології. Хмарні технології – загальні поняття. Файлові сховища. Веб-сервіси. Сервіси Google для навчання (G Suite for Education). Комп'ютерні 3D-технології. Масові відкриті онлайн курси (МООС). STEM-освіта – інформаційний компонент. Комп'ютерні системи управління навчанням.

Тема 2.2.2. Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій

Види методичних та дидактичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення методичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення дидактичних матеріалів для індивідуальної роботи учнів. Методичні принципи створення навчальних матеріалів засобами сучасних ІКТ.

Он-лайн вікторини/опитування зі смартфонами (список ресурсів орієнтовний, може бути змінений на розсуд викладача):

<https://www.mentimeter.com/> – он-лайн хмара;

<https://www.menti.com/> – он-лайн хмара (діти);

<https://kahoot.com/> – граємо зі смартфонами;

<https://kahoot.it/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://quizizz.com/> – граємо зі смартфонами ;

<https://quizizz.com/join/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://www.plickers.com/> – сучасний засіб оцінювання освітніх результатів

3D- навчання:

<https://www.mozaweb.com/uk/> – 3D-навчання.

Он-лайн ресурси для створення дидактичних матеріалів:

<http://pazlodrom.ru/> – створення пазлів;

<https://wordart.com/> – хмара слів.

<https://crosswordlabs.com/> – генератор кросвордів;

<http://rebus1.com/> – генератор ребусів;

<https://ru.childdevelop.com.ua/generator/> – генератор практичних завдань «Розвиток дитини»;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-propisi/> – генератор практичних завдань з письма;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-primerov/> – генератор практичних завдань з математики;

<https://twistynoodle.com/worksheets/animals/sheep/> – генератор практичних завдань з англійської мови

Інтерактивні вправи

<https://learningapps.org/> – інтерактивні вправи;

<https://www.jigsawplanet.com/> – пазли он-лайн;

<https://puzzlecup.com/> – фабрика кросвордів;

Електронний набір інструментів для ефективного навчання на основі ігрових методів:

<https://www.learnis.ru/>

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* призначення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та принципи можливого їх використання у професійній діяльності вчителя початкової школи.

– *Професійні вміння:* аналізувати власну педагогічну діяльність з точки зору використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час організації навчального процесу та його реалізації; створювати та використовувати засоби навчання на основі ІКТ.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; умотивованість до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які переваги надають інформаційно-комунікаційні технології для викладання в початковій школі?
- 2) Які проблеми має застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання молодших школярів?
- 3) Які типові дидактичні та методичні матеріали доводиться створювати вчителю?

- 4) За допомогою яких інформаційно-комунікаційних технологій, програмних засобів можна створити ті чи інші навчальні матеріали?
- 5) Яким чином ви використовуєте Інтернет для професійного спілкування? для навчання?

Список літератури:

1. Л. Рождественская, Б.Ярмахов. Google Apps для образования – Питер, 2015. – 224 с.
2. Уоллес Вонг. Microsoft Office 2013 для чайников. Пер. англ.. – : Вильямс, 2013. – 400 с.
3. А. Гладкий. Интернет на 100%. Подробный самоучитель: от «чайника» – до профессионала: ЛитРес, 2012. – 200 с.

Интернет-ресурси:

1. Інформаційно-комунікаційні технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97
2. Google. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.google.com.ua>
3. Краткое руководство по LibreOffice. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libreoffice.readthedocs.io/ru/latest/>
4. Ласкаво просимо до вікі The Document Foundation. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://wiki.documentfoundation.org/Main_Page/uk

Завдання для самостійної роботи за модулем 2.5:

1. За допомогою сервісу LearningApps.org створіть інтерактивні вправи: на знаходження пари; пазли; призначення на карті; вікторина з вибором правильної відповіді; кросворд.
2. Перегляньте Web-інструменти формувального оцінювання (kahoot, quizizz, plickers тощо). Створіть за допомогою одного з них вікторину для учнів четвертого класу.

Блок 3. Фахова підготовка

Змістовий блок 3.1. Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)

Тема 3.1.1. Формування в молодших школярів навичок XXI століття

Актуальність формування навичок XXI століття, які допоможуть молодим людям максимально реалізувати власний потенціал і досягти високих результатів. Концепція «Нова українська школа» про навички XXI століття.

Три блоки навичок відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:

1. Навчання й новаторство (критичне мислення та прийняття рішень (експертне мислення); комунікація і співробітництво (комплексне спілкування); креативність і новаторство (гнучкість розуму й винахідливість).

2. Навички в галузі інформації, засобів зв'язку й технологій (інформаційна грамотність, компетентність у питаннях передавання інформації, застосування інформаційних, медіа- і комунікаційних технологій).

3. Професійні і життєві навички (гнучкість і адаптивність, ініціативність і самостійність, навички соціальної і міжкультурної взаємодії, продуктивність і

відповідальність, лідерство і здатність відповідати за свої дії).

Шляхи формування навичок ХХІ століття в молодших школярів

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: вимоги Концепції «Нова українська школа» про навички ХХІ століття, чинники, що впливають на формування й розвиток навичок ХХІ століття в молодших школярів.

– *Професійні вміння*: формувати навички ХХІ століття в молодших школярів, створювати психолого-педагогічні умови для їх формування

– *Цінності та ставлення*: компетентність у виборі технік, технологій, методів формування навичок ХХІ століття в молодших школярів; умотивованість на впровадження в практику нових форм і методів; орієнтованість на особистісний професійний розвиток.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Назвати три блоки навичок відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок ХХІ століття».
- 2) Охарактеризувати навички групи «Навчання й новаторство».
- 3) Розкрити навички в галузі інформації, засобів зв'язку й технологій.
- 4) Окреслити професійні та життєві навички.

Список літератури:

1. Варецька О.В. Формування соціально компетентного учня початкової школи / О.В.Варецька // Упровадження Державного стандарту початкової загальної освіти в четвертих класах: методичні рекомендації [Анісімова Г.О., Варецька О.В., Миронюк О.І., Нікулочкіна О.В., Петрик О.В.]. – Запоріжжя: Нікапринт, 2016. – С.4-10.
2. Кремень В.Г. Переходячи до дванадцятирічки, необхідно суттєво змінити нашу школу / В.Г. Кремень // Освіта України, 2016. – № 4.
3. Кудин ВА. Образование в судьбах народов (Дидактика нового времени) / В.А. Кудин. – Киев: ПП «ЭКМО», 2006. – 192 с.

Интернет-ресурси:

1. Варецька О.В. Формування ініціативності і підприємливості молодших школярів» / О.В.Варецька // Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної он-лайн-конференції. Бердянськ, 2017. – С. 231-235 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bdpu.org/sites/bdpu.org/files/ippom/materialykonfl.pdf>
2. Варецька О.В. Ставлення молодших школярів до грошей як чинник їхньої духовно-економічної соціалізації / О.В.Варецька // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти: збірник наукових праць / ДНВЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С.О. Омельченко; відп. ред. проф. Л.Г. Гаврілова. – Слов'янськ : ДДПУ, 2017. – Вип. № 5. [Електронний ресурс]. – за матеріалами Міжнародної інтернет-конференції «Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій». У 2-х ч. – Ч. I – С. 52–68. – Режим доступу: <http://pptma.dn.ua/files/2017/5-1/5.%20Varetska%20s.52-68.pdf>
3. Вехи совершенствования образования: образ будущего американской школы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://metaver.ru/2009/american_pi/

4. Ключевые компетенции для Европы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://atc21s.org/default.aspx>
5. Лукша П.О. «Навыки будущего»: фронт радикальных инноваций в образовании: презентация [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.slideshare.net/PavelLuksha/skills-of-the-future-frontier-of-the-radical-innovation-in-education>
6. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
7. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/integrované-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chasty-na-1/>
8. Савченко О.Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О.Я. Савченко // Науковий вісник МДУ імені В.О. Сухомлинського. – Вип. 1 (33) «Педагогічні науки». – С. 9-15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/4_8.pdf
9. Триллінг Б., Фейдл Ч. «Навички ХХІ століття. Навчання для життя у наш час» (переклад з англійської С. Христофорової) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://edu.rucamp.org/posts/14425029>

Змістовий блок 3.2. Сучасна методика викладання навчальної дисципліни

Тема 3.2.1. Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару в другому класі

Мета та завдання програми предметів «Українська мова», «Англійська мова» у другому класі. Реалізація через предмети *українська мова* (мова навчання), *англійська мова* (мова вивчення) мовно-літературної освітньої галузі. Вербально-лінгвістичний стиль навчальної діяльності молодших школярів. Нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами української мови для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях. Базовий і розширений рівні вивчення української мови. Концентри: «Усна інформація й усне мовлення – аудіювання», «Усна інформація й усне мовлення – говоріння», «Письмова інформація й писемне мовлення – читання і робота з текстом», «Письмова інформація й писемне мовлення – письмо», «Інформація про мовні одиниці», «Логіка»; їх коротка характеристика. Показники розвитку здобувача освіти, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувача освіти засобами української мови. Аналіз, добір, створення дидактичних матеріалів до уроків української мови за інтегрованим, діяльнісним, компетентнісним підходом.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: сучасні дослідження дидактики про інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід у вивченні молодшими школярами української мови.
- *Професійні вміння*: реалізує шляхи упровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; добирає і створює дидактичні матеріали.
- *Цінності та ставлення*: умотивованість до впровадження інтегрованого,

діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; компетентність у створенні освітнього простору початкової школи як умови формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) З'ясувати сутність понять «інтегрований підхід», «діяльнісний підхід», «компетентнісний підхід».
- 2) Окреслити шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі.
- 3) Зазначити види вправ і завдань, що реалізують інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід.

Список літератури:

1. Методика викладання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред.. М.С.Вашуленка . – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
2. Пентиліук, М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови/ М. Пентиліук// Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 8-10.
3. Пентиліук, М. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ М. Пентиліук, О. Горошкіна, А. Нікітіна// Українська мова та література в школі. – 2006. – № 1. – С. 15-20.
4. Прищепа О.Ю Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови // Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та інші; Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. – К.: Педагогічна думка, 2014. – С. 174 – 188.
5. Речь. Речь. Речь: Книга для учителей начальных классов по развитию речи учащихся. / Под ред. Т.А. Ладыженской. – М, 1983. – 117 с.
6. Савченко О. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок // Початкова школа. – 2014. – № 10. – С. 6-10.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Бібліотека наукових статей <http://www.stattionline.org.ua/>

Тема 3.2.2. Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в другому класі

Мета й завдання вивчення математики в другому школі. Математичний і логічний складники інтегрованого предмета «Математика». Організація навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем. Концентри: «Геометричні фігури», «Числа. Дії з числами», «Математичні вирази. Рівності. Нерівності», «Величини», «Сюжетні задачі», «Логіка». Особливості реалізації концентру «Логіка». Базовий (5 год.) і розширений (6 год.) рівні вивчення математики. Програмові вимоги базового і розширеного рівнів вивчення математики. Структурно-логічна схема класифікації сучасних технологій навчання математики. Освітні, виховні та розвивальні завдання навчання математики молодших школярів за компетентнісною, діяльнісною та особистісно зорієнтованою парадигмами. Психолого-педагогічні основи формування математичних знань, умінь і навичок за

компетентною системою. Технологія діяльнісного методу та її реалізація в курсі математики початкової школи. Структура уроків діяльнісного методу. Моніторинг навчальних досягнень учнів в умовах інноваційних систем навчання.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: класичне поняття «парадигма»; класифікація сучасних освітніх технологій; структура уроків математики з урахуванням діяльнісного та компетентнісного підходів.

– *Професійні вміння*: проектування сучасного уроку математики за діяльнісним методом.

– *Цінності та ставлення*: компетентність у сфері сучасних досліджень і впровадження інноваційних технологій; умотивованість до впровадження компетентнісної та діяльнісної парадигм.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Охарактеризуйте мету й завдання вивчення математики в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.
- 2) Дати визначення поняття «інновації».
- 3) Які функції компетенцій найбільш актуальні для модернізації освіти?

Список літератури:

1. Давидов В.В. Теорія розвивального навчання. – М.: Інтер, 2010.
2. Зак А.З. Развитие умственных способностей младших школьников. – М., 2004.
3. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах. – Тернопіль: Мандрівець, 2003. – 135 с.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі. – К, 2003 – 320 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: <https://skvor.info/>
2. Сайт: <http://www.child-thinking.com.ua/69.html>

Тема 3.2.3. Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета «Всесвіт» в другому класі

Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», їх реалізація через інтегрований предмет «Всесвіт» у другому класі. Зміст, особливості, вимоги програми. Становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, розвиток засобами активізації її діяльності (спостереження, дослідження, вимірювання, класифікація, аналіз і синтез одержаних даних тощо). Збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та досвіду пізнавальної діяльності. Сутність поняття «цілісність знань про природу». Нові вимоги щодо природничо-наукової освіти учнів початкової школи в контексті компетентнісно орієнтованої парадигми Нової української школи. Дослідно-експериментальна діяльність молодших школярів як вагомий чинник формування в учнів цілісності знань про природу. Основні напрями дослідно-експериментальної діяльності учнів початкових класів. Особливості проведення спостережень, дослідів,

навчальних проектів та екскурсій в умовах нового освітнього середовища.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: сучасні підходи щодо природничо-наукової освіти молодших школярів; сутність та принципи формування цілісності знань про природу в учнів початкової школи; основні напрями дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів.

– *Професійні вміння*: формувати в учнів цілісність знань про природу, організувати дослідно-експериментальну діяльність молодших школярів на уроках у початковій школі; здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до природничої освіти учнів.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у надбаннях науковців щодо природничої освіти молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових методів формування в учнів цілісності знань про природу; особистісна орієнтація на підвищення власного професійного розвитку.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність поняття «цілісність знань про природу».
- 2) Назвіть методи пізнання природи, спрямовані на формування цілісної природничо-наукової освіти молодших школярів.
- 3) Схарактеризуйте особливості дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів на уроках у початковій школі.

Список літератури:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства. Навчальний посібник. / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Бурда М.І. Концепція шкільного курсу як розв'язання проблеми його цілісності / М.І. Бурда. // Підручник ХХІ століття. – 2003. – №1-4. – С. 43-47.
3. Гончаренко С.У. Інтеграція наукових знань і проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994 – № 6. – С. 2-3.
4. Гуз К.Ж. Державний стандарт природничо-наукової освіти з огляду на її цілісність / К.Ж. Гуз // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 7(28). – С. 29-36.
5. Гуз К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. / К.Ж. Гуз. – Полтава:Довкілля-К.2004. – 472 с. – Бібліогр.: с. 423-452.
6. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование. Социально-философское исследование. / С.И. Подмазин – Запорожье: Просвіта, 2000. – 219 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти:підручн.для вищ.навч.закл. – 2-е вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота, 2013. – 504 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.dovkillya.org.ua>
2. <http://intellect-ukraine.org>
3. <http://www.rostok.org.ua>
4. Сайт: Українська педагогіка. <http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5856-vykorystannya-doslidu-na-urokakh-pryrodoznnavstva.html>

Тема 3.2.4. Особливості викладання предмета «Фізична культура» в другому класі

Мета і завдання освітньої галузі «Фізкультурна». Реалізація варіативності предмета «Фізична культура» за рахунок уведення концентрів «Плавання» і «Хореографія – мистецтво рухів». Базовий і розширений рівні опанування програми. Реалізація базового рівня за концентрами «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки». Різні комбінації вивчення предмета:

– перша комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор» і «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі;

– друга комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– третя комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Плавання» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– четверта комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Хореографія – мистецтво рухів» * і «Плавання» * по 0,5 годин на кожен;

– п'ята комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентр «Плавання» * – 0,5 годин;

– шоста комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентр «Хореографія – мистецтво рухів» * – 0,5 годин.

Комбінації реалізації програми за розширеним рівнем:

– комбінація перша – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» *, «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація друга – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація третя – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен.

Нейробіка (мозкова гімнастика) в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.

Очікувані програмні результати навчання:

- *Професійні знання*: вимоги програми предмета «Фізична культура».
- *Професійні вміння*: моделювати освітній процес з урахуванням вимог програми предмета «Фізична культура».
- *Цінності та ставлення*: обізнаність у надбаннях науковців і практиків щодо фізичного розвитку молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових технік і технологій формування в учнів здоров'я.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність програми «Фізична культура», схарактеризуйте її особливості.
- 2) Назвіть відмінності базового й розширеного рівнів реалізації програми «Фізична культура».

Список літератури:

1. Аксьонова О. П. Технологія конструювання уроку “Фізична культура” : [навчально-методичний посібник для вчителів-практиків] / О. П. Аксьонова. – Запоріжжя, 2011. – 104 с. (Затв. до друку науково-методичною радою КЗ “ЗППО” ЗОР, пр. 5 від 21.06.2011).
2. Висоцький В. Л. Фізкультура. Педагогіка спільного успіху / В. Л. Висоцький, Т. І. Терьошкіна, О. М. Юшков. – Київ : «Шк. Світ». – 2009.
3. Ворон М. Множинний інтелект: від теорії до практики [Електронний ресурс] / М. Ворон, Ю. Найда // Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1740/>, вільний. – Назва з екрану. – (Дата звернення: 02.11.13).
4. Дубогай О. Д. Навчання в русі. Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Д. Дубогай. – К.: Вид. дім «Шк. світ» ; Вид. Л.Галіцина, 2005. – 112с.
5. Метод рухових задачок у школі розумного руху : [навчально-методичний посібник] / Упор. О.П. Аксьонова. – Запоріжжя: Видавництво КЗ «ХННРБЦ» ЗОР, 2013. – 96 с. (Затв. Науково-методичною радою КЗ «ЗОППО» ЗОР, пр. 9 від 17.12.2013).
6. Реутский С. Физкультура про другое, зато обо всем и для всех. От простого к сложному в семье, в детском саду и в начальной школе / С. Реутский. – СПб. : Агентство образов. сотруд-ва, 2006. // То же [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://setilab.ru/modules/article/trackback.php/201>, свободный. – (Дата обращения: 25.11.2013).

Інтернет-ресурси:

1. «Гімнастика мозку» /http://stf-smtu.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=103&Itemid=141
2. «Дитячі ігри» Р.Радвила / <https://www.youtube.com/watch?v=Iqn2C7yYCQE>
3. Children's Fitness Class / <https://www.youtube.com/watch?v=NkuodANn-Yc>
4. FITNESS GAMES / <https://www.youtube.com/watch?v=LBZfcqm7U54&list=PLZKe0kXRlwlKjF-PFNeSR30tD035LQaxb>
5. <http://fanread.ru/book/9219888/?page=2> / Белояр. Мифы и реальность
6. Youth Fitness Bear Crawl Basketball / <https://www.youtube.com/watch?v=454h1O61q7A>
7. Блог «Школа розумного руху» /<http://rozumruh-zp.blogspot.com/>
8. Сайт Хасайя Алиева / <http://hasai.ru/svoyo-lico-ili-formula-schastya-khasay-al/>

Тема 3.2.5. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Арт-технології» в другому класі

Реалізація освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* (ІКТ) в другому класі. Організація навчальної діяльності учнів за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Структурування програми за концентрами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика». Варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Концентри-модулі для варіативного вибору «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Вимоги до результатів навчання в 1-2 і 3-4 класах адаптаційно-ігрового й основного циклів початкової освіти. Показники розвитку дитини, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувачів освіти засобами предмета *арт-технології та інформатика*. Психологічна характеристика творчої діяльності, її ознаки і закономірності в дитячому віці. Психолого-педагогічні умови художньої творчості дитини. Професіоналізм педагога як провідник творчості. Засоби активізації художньої творчості учнів початкових класів.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: нетрадиційні художні матеріали та засоби їх використання в образотворчій діяльності, види нетрадиційних художніх технік для організації художньої творчості учнів.
- *Професійні вміння*: використовувати нетрадиційні матеріали в художній творчості, планувати та проводити заняття з використання нетрадиційних художніх технологій, організації дослідницької художньої діяльності молодших школярів.
- *Цінності та ставлення*: компетентність, толерантність, креативність.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть особливості реалізації освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* в початковій школі.
- 2) Схарактеризуйте зміст концентрів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика».
- 3) Наведіть приклади використання оцінних методик «Кольорові доріжки», «Світлофор» на уроках української мови.

Список літератури:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк: Кн. для учителя / Послесл. В.В.Давыдова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 93с.
2. Комарова Т. С. Детское художественное творчество. Методическое пособие для воспитателей и педагогов / Т. С. Комарова. – М.: Мозаика-Синтез, 2005.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах // Педагогічна газета, 2001. – № 12.
4. Мелик-Пашаев А.А., Новленская З.Н. Ступеньки к творчеству. – М.: Педагогика, 1987. – 126 с.

5. Шульга Л.М. Штампографія: відкриймо дітям радість творчості. Дошкільне виховання. Щомісячний науково-методичний журнал МНО для педагогів і батьків. – К., 2015, № 9 – С. 17-19.
6. Шульга Л. Розвивальні ігри з дослідження колірних відтінків //Дошкільне виховання – К., 2008 – №12 – С. 20-21.
7. Шульга Л. Барви натхнення. Програма спецкурсу з формування колористичної культури дітей 3-10 років// Палітра педагога. – К., 2008 – № 4 – С. 9-11.

3.3 Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)

Перелік спецкурсів подано наприкінці програми (с. 70)

3.4 Педагогічна практика

Особливості проведення педпрактики розглянуто на с. 89.

Блок 4. Контрольно-діагностичний

Сутність модуля розкрито на с. 90.

МОДУЛЬ 3. 3 клас (третій рік навчання)

Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка

Тема 1.1.1. Основи БЖД, цивільної оборони та охорони праці в галузі освіти

Загальна характеристика основних нормативних актів, які регулюють означену сферу (Закони України «Про охорону праці», «Про пожежну безпеку», «Про цивільну оборону України», «Про охорону дитинства»).

Характеристика положень основних документів, які регламентують організацію безпеки життєдіяльності та охорони праці в навчальних закладах. Гарантії прав на безпеку життєдіяльності учасників освітнього процесу та охорони праці під час роботи. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в освітньому закладі (посадові інструкції працівників, обов'язкові медичні огляди, атестація робочих місць працівників і учнів). Зміст та порядок проведення і реєстрації інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності суб'єктів освітньої діяльності. Розслідування та облік нещасних випадків. Забезпечення пожежної безпеки освітніх закладів, робота по виконанню вимог до пожежної безпеки серед суб'єктів освітньої діяльності. Організація популяризації заходів з цивільної оборони. Забезпечення прав дітей в освітніх закладах відповідно Конвенції про права дитини, Закону України «Про охорону дитинства»

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: основні положення законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують питання безпеки життєдіяльності, цивільної оборони, охорони праці та охорони дитинства; порядок проведення і реєстрації інструктажів з охорони праці та безпеки життєдіяльності суб'єктів освітньої діяльності; порядок розслідування нещасних випадків; основні вимоги правил пожежної безпеки в освітніх закладах; основні вимоги заходів цивільної оборони; основні права дітей відповідно до Конвенції про права дитини і українського законодавства.

– *Професійні вміння*: аналізувати і застосовувати положення нормативних документів, які регулюють в освітніх закладах питання охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, цивільної оборони і захисту прав дітей; дотримуватись основних вимог, передбачених нормативними актами, які регулюють питання охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, цивільної оборони і захисту дітей; виробляти і закріплювати навички безпечної діяльності, діяти соціально та свідомо.

– *Цінності та ставлення*: здатність до пошуку, аналізу та оброблення нормативних документів з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, цивільної оборони і захисту прав дітей; обізнаність з питань прийняття рішень за надзвичайних ситуацій; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Охарактеризуйте поняття «безпека життєдіяльності», «охорона праці»,

«пожежна безпека», «цивільна оборона».

- 2) Назвіть види та порядок проведення інструктажів.
- 3) Охарактеризуйте порядок розслідування нещасних випадків, які сталися під час навчально-виховного процесу.
- 4) Які основні права дитини згідно із Конвенцією 1989 року?

Список літератури:

1. Бугайчук А. Чи захищені права дитини в Україні // Сучасна школа України. – 2016. – № 5.
2. Войцях Т. Права дитини: історична ретроспектива // Сучасна школа України. – 2016. – № 5.
3. Грачова Т.А., Тахтарова Т.В., Горловенко О.М. Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності // Управління школою. – 2010. – № 28.
4. Конвенція ООН про права дитини. – К., 1997.
5. Лисюк М. Як створити інструкцію з охорони праці // Охорона праці і пожежна безпека. – 2016. – № 11.
6. Мунтян Т. Локальні документи щодо безпечних умов навчання та праці. – К.: «Шкільний світ. 2010.
7. Нетребенко А. Безпека дитини у школі // Безпека життєдіяльності. – 2016. – № 9.
8. Перехейда О.М. Пожежна безпека у школі. – Х.: Вид. група «Основа», 2012.
9. Перехейда О.М. Цивільна оборона у школі. – Х.: Вид. група «Основа», 2010.
10. Права дітей та молоді: Посіб. – довід. нормат. – прав. док. – К., 2002.
11. Сливінська І. Самостійна робота як невід’ємний фактор підготовки керівного складу та фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту // Безпека життєдіяльності. – 2016. – № 9.
12. Ткаченко Ю. М. Шляхи удосконалення і підвищення якості навчально-виховного процесу з питань цивільного захисту та безпеки життєдіяльності в дошкільних навчальних закладах // Безпека життєдіяльності. – 2016. – № 9.
13. Треніна А.С. Правила професійної безпеки на роботі // Безпека життєдіяльності. – 2016. – № 9.
14. Харченко В. Нормативно-правове та матеріально-технічне забезпечення охорони праці // Охорона праці і пожежна безпека. Консультант з охорони праці та пожежної безпеки. – 2016. – № 11.

Інтернет-ресурси:

1. Декларація прав дитини – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти [Електронний ресурс]: Наказ України від 01.08.2008 р. № 536. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
3. Положення про порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці в закладах, установах, організаціях, підприємствах, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України [Електронний ресурс]: Наказ МОН України від 18.04.2006 р. №304. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
4. Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату непрацездатності [Електронний ресурс]: Закон України – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
5. Про колективні договори і угоди [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Про охорону праці [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
7. Про пожежну безпеку [Електронний ресурс]: Закон України. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Блок 2. Професійна підготовка

Змістовий блок 2.1. Теорія та методика виховання

Тема 2.1.1. Система виховної роботи в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару Створення умов для виведення виховного процесу в школі на якісно новий рівень організації, що обумовлено реаліями життя суспільства. Фінансування 5-ти годин на тиждень (ставки вчителя) для позакласної роботи. Напрями виховної роботи: фізичного і здоров'язбережувального; морально-етичного; національно-патріотичного; екологічного і трудового виховання у взаємозв'язку і єдності із когнітивним розвитком дитини. Організаційні форми виховної роботи: навчальний проект, свято, концерт, зустріч, екскурсія, конкурс, виставка, вистава, флешмоб, квест тощо. Інтеграція навчального плану та плану виховної роботи. Фіксація заходів та занять з виховної роботи в класному журналі (сторінка «Проектую, досліджую, створюю, презентую»). Зміст виховної роботи. Шляхи інтегрування навчального і виховного процесів. Особливості складання плану виховної роботи. Використання лінійно-концентричного принципу в процесі визначення змісту виховної роботи. Соціокультурна тематика створення освітніх ситуацій: Здрастуй, школо!, Бережу життя і здоров'я, Я і моя сім'я, Мій край, Моя країна – Україна, Мандруємо світом, Спорт, У гості до казки, Календарні дати місяця, Пори року, Рослини – діти Землі, Тварини – діти Землі. Здоров'я – це скарб, У світі професій, Мої права та обов'язки, Зростаємо разом з книгою, Космічна ера, Земля – наш спільний дім, Дружити треба вміти.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: інноваційні надбання педагогічної теорії та практики щодо системи виховної роботи в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.
- *Професійні вміння*: організація власної педагогічної діяльності на основі принципів демократизації, гуманізації, індивідуалізації, розвитку творчих можливостей вихованців; моделювання системи виховної роботи.
- *Цінності та ставлення*: вмотивованість до використання сучасних надбань педагогічної теорії та практики з проблеми створення ефективної системи виховної роботи; орієнтованість на оволодіння методами проектування власної професійної діяльності щодо інтегрування навчального і виховного процесів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Схарактеризуйте напрями виховної роботи.
- 2) Які існують організаційні форми виховного процесу?
- 3) Які чинники визначають успішність створення ефективної системи виховної роботи?
- 4) Окресліть соціокультурну тематику створення соціокультурних освітніх ситуацій, визначену в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару

Список літератури:

1. Марцеляк О. В. Реформування вітчизняної моделі Уповноваженого з прав людини і запровадження дитячого омбудсмена в Україні – потреба часу / О. В. Марцеляк // Досвід інституту уповноваженого з прав дитини: перспективи для України : зб. матеріалів до міжнар. конф., 11-12 жовт. 2006 р., Київ. – К., С. 29–33.
2. Лісовець О.В. Перспективи реалізації моделі шкільного омбудсмена в Україні [Текст] / О.В. Лісовець // Соціальна робота в Україні : теорія і практика. – 2012. – № 2. – С. 90-98.
3. Виховні системи навчальних закладів: теорія та практика / Укладач О. Є. Гречаник. – Х. : Вид. група «Основа», 2014. – 224 с. – (Серія «Виховна робота»).
4. Бех І.Д. Виховний простір: організаційно-змістові орієнтири // Гірська школа українських Карпат. – 2013. – № 10 – С. 3–14.

Інтернет-ресурси:

1. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
2. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 № 651-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
3. Про Національну стратегію у сфері прав людини: [Електронний ресурс]: Указ Президента України № 501/2015 від 25.08.2015 – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001р. №2402-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>.
5. Конвенція про права дитини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
6. Методичні рекомендації з питань організації виховної роботи у навчальних закладах у 2017/2018навчальному році [Електронний ресурс] : Лист Міністерства освіти і науки України №2.1/10-1828від 25.07.2017р. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>
- 7.

Змістовий блок 2.2. Спецкурс «ІКТ»

Тема 2.2.1. Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій. Інтерактивні технології. Хмарні технології – загальні поняття. Файлові сховища. Веб-сервіси. Сервіси Google для навчання (G Suite for Education). Комп'ютерні 3D-технології. Масові відкриті онлайн курси (МООС). STEM-освіта – інформаційний компонент. Комп'ютерні системи управління навчанням.

Тема 2.2.2. Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій

Види методичних та дидактичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення методичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення дидактичних матеріалів для індивідуальної роботи учнів. Методичні принципи створення навчальних матеріалів засобами сучасних ІКТ.

Он-лайн вікторини/опитування зі смартфонів (список ресурсів орієнтовний, може бути змінений на розсуд викладача):

<https://www.mentimeter.com/> – он-лайн хмара;

<https://www.menti.com/> – он-лайн хмара (діти);

<https://kahoot.com/> – граємо зі смартфонами;

<https://kahoot.it/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://quizizz.com/> – граємо зі смартфонами ;

<https://quizizz.com/join/> – граємо зі смартфонами (діти);
<https://www.plickers.com/> – сучасний засіб оцінювання освітніх результатів

3D- навчання:

<https://www.mozaweb.com/uk/> – 3D-навчання.

Он-лайн ресурси для створення дидактичних матеріалів:

<http://pazlodrom.ru/> – створення пазлів;

<https://wordart.com/> – хмара слів.

<https://crosswordlabs.com/> – генератор кросвордів;

<http://rebus1.com/> – генератор ребусів;

<https://ru.childdevelop.com.ua/generator/> – генератор практичних завдань «Розвиток дитини»;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-propisi/> – генератор практичних завдань з письма;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-primerov/> – генератор практичних завдань з математики;

<https://twistynoodle.com/worksheets/animals/sheep/> – генератор практичних завдань з англійської мови

Інтерактивні вправи

<https://learningapps.org/> – інтерактивні вправи;

<https://www.jigsawplanet.com/> – пазли он-лайн;

<https://puzzlecup.com/> – фабрика кросвордів;

Електронний набір інструментів для ефективного навчання на основі ігрових методів:

<https://www.learnis.ru/>

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* призначення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та принципи можливого їх використання у професійній діяльності вчителя початкової школи.

– *Професійні вміння:* аналізувати власну педагогічну діяльність з точки зору використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час організації навчального процесу та його реалізації; створювати та використовувати засоби навчання на основі ІКТ.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; умотивованість до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які переваги надають інформаційно-комунікаційні технології для викладання в початковій школі?

- 2) Які проблеми має застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання молодших школярів?
- 3) Які типові дидактичні та методичні матеріали доводиться створювати вчителю?
- 4) За допомогою яких інформаційно-комунікаційних технологій, програмних засобів можна створити ті чи інші навчальні матеріали?
- 5) Яким чином ви використовуєте Інтернет для професійного спілкування? для навчання?

Список літератури:

1. Л. Рождественская, Б.Ярмахов. Google Apps для образования – Питер, 2015. – 224 с.
2. Уоллес Вонг. Microsoft Office 2013 для чайников. Пер. англ.. – : Вильямс, 2013. – 400 с.
3. А. Гладкий. Интернет на 100%. Подробный самоучитель: от «чайника» – до профессионала: ЛитРес, 2012. – 200 с.
4. Интернет-ресурси:
5. Інформаційно-комунікаційні технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97
6. Google. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.google.com.ua>
7. Краткое руководство по LibreOffice. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libreoffice.readthedocs.io/ru/latest/>
8. Ласкаво просимо до вікі The Document Foundation. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://wiki.documentfoundation.org/Main_Page/uk
9. Завдання для самостійної роботи за модулем 2.5:
10. За допомогою сервісу LearningApps.org створіть інтерактивні вправи: на знаходження пари; пазли; призначення на карті; вікторина з вибором правильної відповіді; кросворд.
11. Перегляньте Web-інструменти формувального оцінювання (kahoot, quizizz, plickers тощо). Створіть за допомогою одного з них вікторину для учнів четвертого класу.

Блок 3. Фахова підготовка

Змістовий блок 3.1. Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)

Тема 3.1.1. Стратегії розвитку критичного мислення молодших школярів

Актуальність формування критичного мислення особистості в сучасних умовах. Вимоги, які висуваються перед сучасним учителем відповідно до концепції «Нова українська школа». Сутність поняття «критичне мислення». Елементи критичного мислення, особливості, компонентів та фаз навчання, методів викладання. Вплив критичного мислення на соціалізованість та успішність особистості. Стратегії, методи та прийоми розвитку критичного мислення молодших школярів. Інноваційні форма організації навчальної діяльності учнів в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару. Щотижнева стартова толока, її структура (привітання, отримання нового номеру посібника-журналу, визначення соціокультурної теми тижня, планування роботи на тиждень). Щотижнева завершальна толока, її структура (узагальнення та систематизація знань, рефлексія, підбиття підсумків щодо виконання складеного на початку тижня плану). Щоденна толока, її структура

(привітання учнів із початком нового навчального дня, святкування урочистих подій, планування роботи на день, ранкова зарядка-нейробіка).

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: стратегії розвитку критичного мислення молодших школярів; сутність поняття «критичне мислення», елементи критичного мислення, особливості, компоненти та фази навчання, методи викладання; вплив критичного мислення на соціалізованість та успішність особистості; стратегії, методи й прийоми розвитку критичного мислення молодших школярів.

– *Професійні вміння*: використовувати методи активного навчання, прийоми розвитку критичного мислення молодших школярів

– *Цінності та ставлення*: самомотивація до розвитку критичного мислення як засобу вирішення різноманітних професійних і життєвих ситуацій.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Визначити сутність поняття «критичне мислення», важливість формування критичного мислення для соціалізованості та успішності особистості.
- 2) Назвати елементи критичного мислення, особливості, компоненти та фази навчання, методи викладання.
- 3) Охарактеризувати стратегії, методи та прийоми розвитку критичного мислення молодших школярів.
- 4) Які інноваційні форми організації навчальної діяльності учнів в інтегрованій освітній системі А. Д. Цимбалару ви знаєте? Окресліть їх сутність і структуру.

Список літератури:

1. Брюшинкин В.Н. Критическое мышление и аргументация // Критическое мышление, логика, аргументация / Под ред. В.Н. Брюшинкина, В.И. Маркина. – Калининград: Изд-во Калинингр. гос. ун-та, 2003.
2. Значення критичного мислення у розвитку соціальної компетентності вчителя початкової школи / О.В. Варецька // Модернізація загальної та професійної освіти в умовах глобального світу: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22–23 березня 2013 р. / за ред. В.М. Огаренка та ін. – Запоріжжя: КПУ, 2013. – С.122-125.
3. Навчання в дії: як організувати підготовку вчителів до застосування інтерактивних технологій навчання: Метод. посіб / А. Панченков, О. Пометун, Т.Ремікс. – К.: А.П.Н., 2003. – 72 с.
4. Пометун Е.И. Критическое мышление для всех: Самоучитель / Е.И. Пометун, И.М. Сущенко, Л.Н. Прилипчатина, И.А. Баранова. – К., 2012. – 184 с.
5. Про сто один метод активного навчання / Софій Н.З., Кузьменко В.У. – К.: Крок за кроком, 2003. – 116 с.
6. Софій Н.З. Інноваційні методи навчання й викладання: теоретичне підґрунтя й методика використання: Навчально-методичні матеріали. – К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти», 2007. – 60 с.
7. Технології розвитку критичного мислення учнів: Науково-методичний посібник для вчителів / Алан Кроуфорд, Венді Саул, Самюель Метью, Джеймс Макінстер. – К.: Плеяди, 2006.

8. Федоров А.В. Критический анализ медиатекста, содержащего сцены насилия, на медиаобразовательных занятиях в студенческой аудитории (на примере фильма “Груз 200”) / А.В. Федоров // Медиаобразование. – 2007. – 4. – С.24.
9. Халперн Д. Психология критического мышления. – СПб.: Питер, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”).
10. Як стати майстерним педагогом: Навчально-методичний посібник / Кол. автор.: Ковальчук В.І., Сергеева Л.М. та ін. За заг.ред. Л.І.Даниленко. – К., 2007. – 184 с.

Интернет-ресурси:

1. Варецкая Е.В. Технологии медиаобразования и критического мышления как средства развития социальной компетентности учителя начальной школы в последипломном образовательном процессе / Е.В. Варецкая // Медиа-сфера и медиа-образование: специфика взаимодействия в современном социо-культурном пространстве [Электронный ресурс] : сборник статей / М-во внутр. дел Респ. Беларусь, учреждение образования «Могилевский институт Министерства внутренних дел Республики Беларусь» ; редкол.: С. В. Венидиктов (отв. ред.) [и др.]. – Могилев : Могилев. институт МВД, 2016. – 1 электрон. опт. диск (CD-R). - Загл. с экрана. – С.54-63.
2. Варецька О.В. Критичне ставлення до рекламного медіапродукту як складова соціальної компетентності вчителя початкової школи / О.В. Варецька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка [Текст]. № 3 / гол. ред. Г. Терешук ; заст. гол. ред. В. Чайка ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.] [Електронний ресурс] – Терно-піль : ТНПУ, 2013. – С. 14 – 20. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/3590>
3. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи (Частина 1) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/integrované-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chasty-na-1/>
4. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>
5. Тягло О.В. Місія критичного мислення у сучасній українській освіті [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/articles/2005/05moghes.zip>
6. Defining Critical Thinking// The critical thinking community / Information Literacy Competency Standards for Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>
7. Paul, Richard W. Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World. Rohnert Park, CA: Center for Critical Thinking and Moral Critique, Sonoma State Univ., 1990. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
8. <http://www.evolkov.net/critic.think/Paul.R/index.html>

Змістовий блок 3.2. Сучасна методика викладання навчальної дисципліни

Тема 3.2.1. Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару в третьому класі

Мета та завдання програми предметів «Українська мова», «Англійська мова» у третьому класі. Реалізація через предмети *українська мова* (мова навчання), *англійська мова* (мова вивчення) мовно-літературної освітньої галузі. Вербально-лінгвістичний стиль навчальної діяльності молодших школярів. Нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами української мови для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих

ситуаціях. Базовий і розширений рівні вивчення української мови. Концентри: «Усна інформація й усне мовлення – аудіювання», «Усна інформація й усне мовлення – говоріння», «Письмова інформація й писемне мовлення – читання і робота з текстом», «Письмова інформація й писемне мовлення – письмо», «Інформація про мовні одиниці», «Логіка»; їх коротка характеристика. Показники розвитку здобувача освіти, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувача освіти засобами української мови. Аналіз, добір, створення дидактичних матеріалів до уроків української мови за інтегрованим, діяльнісним, компетентнісним підходом.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: сучасні дослідження дидактики про інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід у вивченні молодшими школярами української мови.
- *Професійні вміння*: реалізує шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; добирає і створює дидактичні матеріали.
- *Цінності та ставлення*: умотивованість до впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; компетентність у створенні освітнього простору початкової школи як умови формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) З'ясувати сутність понять «інтегрований підхід», «діяльнісний підхід», «компетентнісний підхід».
- 2) Окреслити шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі.
- 3) Зазначити види вправ і завдань, що реалізують інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід.

Список літератури:

1. Методика викладання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред.. М.С.Вашуленка . – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
2. Пентиліук, М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови/ М. Пентиліук// Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 8-10.
3. Пентиліук, М. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ М. Пентиліук, О. Горошкіна, А. Нікітіна// Українська мова та література в школі. – 2006. – № 1. – С. 15-20.
4. Прищеп О.Ю Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови // Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та інші; Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. – К.: Педагогічна думка, 2014. – С. 174 – 188.
5. Речь. Речь. Речь: Книга для учителей начальных классов по развитию речи учащихся. / Под ред. Т.А. Ладыженской. – М, 1983. – 117 с.
6. Савченко О. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок // Початкова школа. – 2014. – № 10. – С. 6-10.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Бібліотека наукових статей <http://www.stattionline.org.ua/>

Тема 3.2.2. Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в третьому класі

Мета й завдання вивчення математики в третьому школі. Математичний і логічний складники інтегрованого предмета «Математика». Організація навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем. Концентри: «Геометричні фігури», «Числа. Дії з числами», «Математичні вирази. Рівності. Нерівності», «Величини», «Сюжетні задачі», «Логіка». Особливості реалізації концентру «Логіка». Базовий (5 год.) і розширений (6 год.) рівні вивчення математики. Програмові вимоги базового і розширеного рівнів вивчення математики. Структурно-логічна схема класифікації сучасних технологій навчання математики. Освітні, виховні та розвивальні завдання навчання математики молодших школярів за компетентнісною, діяльнісною та особистісно зорієнтованою парадигмами. Психолого-педагогічні основи формування математичних знань, умінь і навичок за компетентнісною системою. Технологія діяльнісного методу та її реалізація в курсі математики початкової школи. Структура уроків діяльнісного методу. Моніторинг навчальних досягнень учнів в умовах інноваційних систем навчання.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання:* класичне поняття «парадигма»; класифікація сучасних освітніх технологій; структура уроків математики з урахуванням діяльнісного та компетентнісного підходів.
- *Професійні вміння:* проектування сучасного уроку математики за діяльнісним методом.
- *Цінності та ставлення:* компетентність у сфері сучасних досліджень і впровадження інноваційних технологій; умотивованість до впровадження компетентнісної та діяльнісної парадигм.

Зпитання для самоперевірки:

- 1) Охарактеризуйте мету й завдання вивчення математики в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.
- 2) Дати визначення поняття «інновації».
- 3) Які функції компетенцій найбільш актуальні для модернізації освіти?

Список літератури:

1. Давидов В.В. Теорія розвивального навчання. – М.: Інтер, 2010.
2. Зак А.З. Развитие умственных способностей младших школьников. – М., 2004.
3. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах. – Тернопіль: Мандрівець, 2003. – 135 с.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі. – К, 2003 – 320 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: <https://skvor.info/>
2. Сайт: <http://www.child-thinking.com.ua/69.html>

Тема 3.2.3. Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета «Всесвіт» в третьому класі

Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», їх реалізація через інтегрований предмет «Всесвіт» у третьому класі. Зміст, особливості, вимоги програми. Становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, розвиток засобами активізації її діяльності (спостереження, дослідження, вимірювання, класифікація, аналіз і синтез одержаних даних тощо). Збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та досвіду пізнавальної діяльності. Сутність поняття «цілісність знань про природу». Нові вимоги щодо природничо-наукової освіти учнів початкової школи в контексті компетентісно орієнтованої парадигми Нової української школи. Дослідно-експериментальна діяльність молодших школярів як вагомий чинник формування в учнів цілісності знань про природу. Основні напрями дослідно-експериментальної діяльності учнів початкових класів. Особливості проведення спостережень, дослідів, навчальних проектів та екскурсій в умовах нового освітнього середовища.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: сучасні підходи щодо природничо-наукової освіти молодших школярів; сутність та принципи формування цілісності знань про природу в учнів початкової школи; основні напрями дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів.

– *Професійні вміння*: формувати в учнів цілісність знань про природу, організовувати дослідно-експериментальну діяльність молодших школярів на уроках у початковій школі; здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до природничої освіти учнів.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у надбаннях науковців щодо природничої освіти молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових методів формування в учнів цілісності знань про природу; особистісна орієнтація на підвищення власного професійного розвитку.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність поняття «цілісність знань про природу».
- 2) Назвіть методи пізнання природи, спрямовані на формування цілісної природничо-наукової освіти молодших школярів.
- 3) Схарактеризуйте особливості дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів на уроках у початковій школі.

Список літератури:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства. Навчальний посібник. / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.

2. Бурда М.І. Концепція шкільного курсу як розв'язання проблеми його цілісності / М.І. Бурда. // Підручник XXI століття. – 2003. – №1-4. – С. 43-47.
3. Гончаренко С.У. Інтеграція наукових знань і проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994 – № 6. – С. 2-3.
4. Гуз К.Ж. Державний стандарт природничо-наукової освіти з огляду на її цілісність / К.Ж. Гуз // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 7(28). – С. 29-36.
5. Гуз. К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. / К.Ж. Гуз. – Полтава:Довкілля-К.2004. – 472 с. – Бібліогр.: с. 423-452.
6. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование. Социально-философское исследование. / С.И. Подмазин – Запорожье: Просвіта, 2000. – 219 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти:підручн.для вищ.навч.закл. – 2-е вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота, 2013. – 504 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.dovkillya.org.ua>
2. <http://intellect-ukraine.org>
3. <http://www.rostok.org.ua>
4. Сайт: Українська педагогіка. <http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5856-vykorystannya-doslidu-na-urokakh-pryrodoznnavstva.html>

Тема 3.2.4. Особливості викладання предмета «Фізична культура» в третьому класі

Мета і завдання освітньої галузі «Фізкультурна». Реалізація варіативності предмета «Фізична культура» за рахунок уведення концентрів «Плавання» і «Хореографія – мистецтво рухів». Базовий і розширений рівні опанування програми. Реалізація базового рівня за концентрими «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки». Різні комбінації вивчення предмета:

– перша комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор» і «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі;

– друга комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– третя комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Плавання» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– четверта комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Хореографія – мистецтво рухів» * і «Плавання» * по 0,5 годин на кожен;

– п'ята комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентр «Плавання» * – 0,5 годин;

– шоста комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр

«Фізкультхвилинки» – 1 година та концентр «Хореографія – мистецтво рухів»* – 0,5 годин.

Комбінації реалізації програми за розширеним рівнем:

– комбінація перша – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання»*, «Хореографія – мистецтво рухів»* – по 1 годині на кожен;

– комбінація друга – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання»* – по 1 годині на кожен;

– комбінація третя – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Хореографія – мистецтво рухів»* – по 1 годині на кожен.

Нейробіка (мозкова гімнастика) в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.

Очікувані програмні результати навчання:

– *Професійні знання:* вимоги програми предмета «Фізична культура».

– *Професійні вміння:* моделювати освітній процес з урахуванням вимог програми предмета «Фізична культура».

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у надбаннях науковців і практиків щодо фізичного розвитку молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових технік і технологій формування в учнів здоров'я.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність програми «Фізична культура», схарактеризуйте її особливості.
- 2) Назвіть відмінності базового й розширеного рівнів реалізації програми «Фізична культура».

Список літератури:

1. Аксьонова О. П. Технологія конструювання уроку “Фізична культура” : [навчально-методичний посібник для вчителів-практиків] / О. П. Аксьонова. – Запоріжжя, 2011. – 104 с. (Затв. до друку науково-методичною радою КЗ “ЗІППО” ЗОР, пр. 5 від 21.06.2011).
2. Висоцький В. Л. Фізкультура. Педагогіка спільного успіху / В. Л. Висоцький, Т. І. Терьошкіна, О. М. Юшков. – Київ : «Шк. Світ». – 2009.
3. Ворон М. Множинний інтелект: від теорії до практики [Електронний ресурс] / М. Ворон, Ю. Найда // Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1740/>, вільний. – Назва з екрану. – (Дата звернення: 02.11.13).
4. Дубогай О. Д. Навчання в русі. Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Д. Дубогай. – К.: Вид. дім «Шк. світ» ; Вид. Л.Галіцина, 2005. – 112с.
5. Метод рухових задачок у школі розумного руху : [навчально-методичний посібник] / Упор. О.П. Аксьонова. – Запоріжжя: Видавництво КЗ «ХННРБЦ» ЗОР, 2013. – 96 с. (Затв. Науково-методичною радою КЗ «ЗОІППО» ЗОР, пр. 9 від 17.12.2013).
6. Реутский С. Физкультура про другое, зато обо всем и для всех. От простого к сложному в семье, в детском саду и в начальной школе / С. Реутский. – СПб. : Агентство образов.

сотруд-ва, 2006. // То же [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://setilab.ru/modules/article/trackback.php/201, свободный>. – (Дата обращения: 25.11.2013).

Интернет-ресурси:

1. «Гимнастика мозку» /http://stf-smtu.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=103&Itemid=141
2. «Дитячі ігри» Р.Радвила / <https://www.youtube.com/watch?v=Iqn2C7yYCQE>
3. Children's Fitness Class / <https://www.youtube.com/watch?v=NkuodANn-Yc>
4. FITNESS GAMES / <https://www.youtube.com/watch?v=LBZfcqm7U54&list=PLZKe0kXRlwlKjF-PFNeSR30tD035LQaxb>
5. <http://fanread.ru/book/9219888/?page=2> / Белояр. Мифы и реальность
6. Youth Fitness Bear Crawl Basketball / <https://www.youtube.com/watch?v=454h1O61q7A>
7. Блог «Школа розумного руху» /<http://rozumruh-zp.blogspot.com/>
8. Сайт Хасайя Алиева / <http://hasai.ru/svoyo-lico-ili-formula-schastyia-khasaya-al/>

Тема 3.2.5. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Арт-технології» в третьому класі

Реалізація освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* (ІКТ) в третьому класі. Організація навчальної діяльності учнів за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Структурування програми за концентрами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика». Варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Концентри-модулі для варіативного вибору «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Вимоги до результатів навчання в 1-2 і 3-4 класах адаптаційно-ігрового й основного циклів початкової освіти. Показники розвитку дитини, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувачів освіти засобами предмета *арт-технології та інформатика*. Психологічна характеристика творчої діяльності, її ознаки і закономірності в дитячому віці. Психолого-педагогічні умови художньої творчості дитини. Професіоналізм педагога як провідник творчості. Засоби активізації художньої творчості учнів початкових класів.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* нетрадиційні художні матеріали та засоби їх використання в образотворчій діяльності, види нетрадиційних художніх технік для організації художньої творчості учнів.

– *Професійні вміння:* використовувати нетрадиційні матеріали в художній творчості, планувати та проводити заняття з використання нетрадиційних художніх технологій, організації дослідницької художньої діяльності молодших школярів.

– *Цінності та ставлення:* компетентність, толерантність, креативність.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть особливості реалізації освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет арт-технології та інформатика в початковій школі.
- 2) Схарактеризуйте зміст концентрів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика».
- 3) Наведіть приклади використання оцінних методик «Кольорові доріжки», «Світлофор» на уроках української мови.

Список літератури:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк: Кн. для учителя / Послесл. В.В.Давыдова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 93с.
2. Комарова Т. С. Детское художественное творчество. Методическое пособие для воспитателей и педагогов / Т. С. Комарова. – М.: Мозаика-Синтез, 2005.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах // Педагогічна газета, 2001. – № 12.
4. Мелик-Пашаев А.А., Новленская З.Н. Ступеньки к творчеству. – М.: Педагогика, 1987. – 126 с.
5. Шульга Л.М. Штампографія: відкриймо дітям радість творчості. Дошкільне виховання. Щомісячний науково-методичний журнал МНО для педагогів і батьків. – К., 2015, № 9 – С. 17-19.
6. Шульга Л. Розвивальні ігри з дослідження колірних відтінків //Дошкільне виховання – К., 2008 – №12 – С. 20-21.
7. Шульга Л. Барви натхнення. Програма спецкурсу з формування колористичної культури дітей 3-10 років// Палітра педагога. – К., 2008 – № 4 – С. 9-11.

3.3 Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)

Перелік спецкурсів подано наприкінці програми (с. 70)

3.4 Педагогічна практика

Особливості проведення педпрактики розглянуто на с. 89.

Блок 4. Контрольно-діагностичний

Сутність модуля розкрито на с. 90.

МОДУЛЬ 4. 4 клас (четвертий рік навчання)

Блок 1. Соціально-гуманітарна підготовка

Тема 1.1.1. Моніторинг якості початкової освіти

Нормативно-правове забезпечення моніторингу якості освіти. Види, рівні та типи освітнього моніторингу.

Понятійно-категоріальний апарат оцінювальних процедур: «освітній моніторинг», «педагогічне оцінювання», «оцінювання», «педагогічні вимірювання», «педагогічна діагностика», «оцінювальна діяльність», «педагогічний контроль».

Організація і проведення моніторингових досліджень на локальному рівні. Інтерпретація результатів моніторингових досліджень. Методологічні аспекти впровадження сучасних форм оцінювання.

Міжнародні освітні індикатори. Міжнародні моніторингові дослідження PISA, TIMSS, TEDS, IEAP, CIVICS, SITES: цілі та завдання. Аналіз результатів ЗНО як складова системи моніторингу якості освіти. Аналіз результатів регіональних та національних досліджень

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: основні складові інтегральної оцінки якості освіти, сутнісні характеристики понятійного апарату оцінювальних процедур; види, функції, принципи освітнього моніторингу.

– *Професійні вміння*: визначати мету, завдання та формувати етапи моніторингу якості освіти; застосовувати інструменти формування оцінювання; інтерпретувати результати моніторингових досліджень.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність з теоретичних питань здійснення моніторингу якості освіти; вмотивованість до здійснення моніторингових процедур та запровадження інструментів формування оцінювання; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Якими є відмінності понять «педагогічні вимірювання» та «освітній моніторинг»?
- 2) Які є структурні елементи внутрішньої та зовнішньої складових якості освіти?
- 3) В чому полягають функції моніторингу?
- 4) Які є види моніторингу?
- 5) Які етапи проведення моніторингового дослідження?
- 6) Які існують інструменти формування оцінювання?

Список літератури:

1. Бабкова О. О. Теоретико-методологічні аспекти інтерпретації результатів регіональних моніторингових досліджень якості освіти [Електронний ресурс] / О. О. Бабкова // Філософія освіти / за ред. В. Я. Ястребової, В. М. Приходька, А. І. Павленка // Електронний зб. наук.

- праць ЗОІППО. – 2011. – № 1 (2). – Режим доступу : http://www.zoippo.zp.ua/pages/el_gurnal/pages/vip2.html
2. Бабкова О. О. Вимірювання навчальних досягнень учнів як компонент оцінювальної діяльності вчителя / О. О. Бабкова // Zbiór raportów naukowych “Nauka w świecie współczesnym.(29.05.2013 – 31.05.2013). – Łódź, Wydawca : Sp. z o. o. “Diamondtradingtour”, 2013. – S. 32–34.
  3. Біляковська О.О. Дидактичні вимоги до організації контрольної-оцінювальної діяльності майбутнього вчителя / О. О. Біляковська // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8. – Ч. 2. – С. 26–31.
  4. Боднар О. Моніторинг та самоекспертиза освітнього середовища навчального закладу / О. Боднар // Директор школи. Україна. – 2005. – № 6–7. – С. 4–11.
  5. Дахин А. Н. Педагогические технологии: мониторинг успешности и эффективности учебной работы / А.Н. Дахин // Школьные технологии. – 1999. – № 1–2. – С. 3–41.
  6. Калинина Н.В. Психолого-педагогические показатели результативности образовательного процесса / Н.В. Калинина, М. И. Лукьянова // Педдиагностика. – 2004. – № 1. – С. 7–36.
  7. Лукіна Т.О. Моніторинг якості освіти: теорія і практика – К. : «Шкільний світ», 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
  8. Лукіна Т.О. Педагогічна діагностика (Модуль 10). Навчально-методичні матеріали / Т. О. Лукіна. – К. : Міністерство освіти і науки України, Проект Світового банку «Рівний доступ до якісної освіти», 2008. – 59 с.
  9. Петренко Л. Система внутрішкільного експертного оцінювання результатів навчальної діяльності учнів / Лариса Петренко // Освіта і управління // 2006. – Т. 9. – №2. – С. 83–90.
  10. Приходько В. М. Моніторинг якості освітньої діяльності загальноосвітнього навчального закладу : педагогічні основи й управлінський аспект : монографія / В. М. Приходько. – Запоріжжя, 2011. – 460 с.

Интернет-ресурси:

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/topics/48147/>
2. Дніпропетровський регіональний центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : rc.dnopr@testportal.gov.ua
3. Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/52062/>
4. Лаврук В. Діагностика управлінської компетентності директора школи/ В. Лаврук. – К.: Шк. світ. 2008. – 128с. <http://osvitadubno.narod.ru/Mediateka.html>. Kahoot [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://didaktor.ru/kahoot-programma-dlya-sozdaniya-viktorin-didakticheskix-igr-i-testov/>
5. Освіта.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/>
6. Український центр оцінювання якості освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://testportal.gov.ua/>

Блок 2. Професійна підготовка

Змістовий блок 2.1. Сучасні технології навчання

Тема 2.1.1. Формування в учнів початкової школи ключових компетентностей та наскрізних умінь

Нові завдання в сучасній початковій школі: навчати способів «мислення», вчити «як думати», формувати критичне та креативне (творче мислення), мотивувати дітей до навчання впродовж життя. Формування в молодших школярів адекватної самооцінки можливостей. Підтримка в учнів прагнення до саморозвитку

та самовдосконалення. Виховання відповідального ставлення до навчальної роботи

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: знати динаміку розвитку дидактичної системи України; напрями оновлення початкової освіти в Україні; види навчання та підходи до організації навчального процесу в початковій школі; сутність, провідні ознаки, класифікацію, концептуальні положення сучасних освітніх технологій.

– *Професійні вміння*: орієнтуватися в різних дидактичних технологіях з метою оптимізації навчального процесу; удосконалити практичні вміння щодо використання педагогічних технологій в освітньому процесі навчального закладу, використовувати різні форми, методи та прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів в залежності від педагогічних ситуацій; організувати навчально-виховний процес, спрямований на вдосконалення існуючої дидактичної системи; використовувати на практиці досягнення педагогічної науки, перспективного педагогічного досвіду.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у сфері сучасних досліджень дидактики; вмотивованість до використання сучасних надбань дидактики в організації навчально-виховного процесу; оволодіння методами і прийомами самоорганізації власної професійної діяльності; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної дидактичної компетентності.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Назвіть ключові компетентності учнів.
- 2) Які наскрізні уміння учнів формуються в початковій школі?
- 3) Які типи навчання ви знаєте?
- 4) Які технології навчання використовуються в початкових класах?

Список літератури:

1. Максименко В. П. Дидактика : курс лекцій : Навч. посіб. / В. П. Максименко. – Хмельницький : ХмЦНП, 2013. – 222 с.
2. Наумчук М. Універсальний довідник «Я вчуся вчитися» / М. Наумчук, В. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 240 с.
3. Світлична О. Майстер-клас учителя початкових класів: Кращі відкриті уроки / О. Світлична. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2012. – 176 с.
4. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
5. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 176 с.
6. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. / В.М.Чайка. – К. : Академвидав, 2011. – 240 с. – (Серія «Альма-матер»).

Інтернет-ресурси:

1. Сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>
2. Сайт видавництва «Підручники і посібники» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pp-books.com.ua/catalog_books.html&category_id=99519773

3. Сайт «Нова українська школа, 2017» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua>
4. Сайт «Освіта» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/56885>
5. Сайт «Освітній портал» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/iresource/?cmd=cat&num=4&ctg=19>

Змістовий блок 2.2. Спецкурс «ІКТ»

Тема 2.2.1. Сучасні інтернет-технології в роботі вчителя початкової школи

Поняття інформаційно-комунікаційних технологій. Інтерактивні технології. Хмарні технології – загальні поняття. Файлові сховища. Веб-сервіси. Сервіси Google для навчання (G Suite for Education). Комп'ютерні 3D-технології. Масові відкриті онлайн курси (МООС). STEM-освіта – інформаційний компонент. Комп'ютерні системи управління навчанням.

Тема 2.2.2. Створення методичних та дидактичних матеріалів засобами інформаційно-комунікаційних технологій

Види методичних та дидактичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення методичних матеріалів. Можливості ІКТ щодо створення дидактичних матеріалів для індивідуальної роботи учнів. Методичні принципи створення навчальних матеріалів засобами сучасних ІКТ.

Он-лайн вікторини/опитування зі смартфонів (список ресурсів орієнтовний, може бути змінений на розсуд викладача):

<https://www.mentimeter.com/> – он-лайн хмара;

<https://www.menti.com/> – он-лайн хмара (діти);

<https://kahoot.com/> – граємо зі смартфонами;

<https://kahoot.it/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://quizizz.com/> – граємо зі смартфонами ;

<https://quizizz.com/join/> – граємо зі смартфонами (діти);

<https://www.plickers.com/> – сучасний засіб оцінювання освітніх результатів

3D- навчання:

<https://www.mozaweb.com/uk/> – 3D-навчання.

Он-лайн ресурси для створення дидактичних матеріалів:

<http://pazlodrom.ru/> – створення пазлів;

<https://wordart.com/> – хмара слів.

<https://crosswordlabs.com/> – генератор кросвордів;

<http://rebus1.com/> – генератор ребусів;

<https://ru.childdevelop.com.ua/generator/> – генератор практичних завдань «Розвиток дитини»;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-propisi/> – генератор практичних завдань з письма;

<http://tobemum.ru/deti/kak-nauchit/generator-primerov/> – генератор практичних завдань з математики;

<https://twistynoodle.com/worksheets/animals/sheep/> – генератор практичних завдань з англійської мови

Інтерактивні вправи

<https://learningapps.org/> – інтерактивні вправи;
<https://www.jigsawplanet.com/> – пазли он-лайн;
<https://puzzlecup.com/> – фабрика кросвордів;

Електронний набір інструментів для ефективного навчання на основі ігрових методів:

<https://www.learnis.ru/>

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* призначення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та принципи можливого їх використання у професійній діяльності вчителя початкової школи.

– *Професійні вміння:* аналізувати власну педагогічну діяльність з точки зору використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій під час організації навчального процесу та його реалізації; створювати та використовувати засоби навчання на основі ІКТ.

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; умотивованість до використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Які переваги надають інформаційно-комунікаційні технології для викладання в початковій школі?
- 2) Які проблеми має застосування інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання молодших школярів?
- 3) Які типові дидактичні та методичні матеріали доводиться створювати вчителю?
- 4) За допомогою яких інформаційно-комунікаційних технологій, програмних засобів можна створити ті чи інші навчальні матеріали?
- 5) Яким чином ви використовуєте Інтернет для професійного спілкування? для навчання?

Список літератури:

1. Л. Рождественская, Б.Ярмахов. Google Apps для образования – Питер, 2015. – 224 с.
2. Уоллес Вонг. Microsoft Office 2013 для чайников. Пер. англ.. – : Вильямс, 2013. – 400 с.
3. А. Гладкий. Интернет на 100%. Подробный самоучитель: от «чайника» – до профессионала: ЛитРес, 2012. – 200 с.
4. Интернет-ресурси:
5. Інформаційно-комунікаційні технології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96_%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97
6. Google. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.google.com.ua>

7. Краткое руководство по LibreOffice. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://libreoffice.readthedocs.io/ru/latest/>
8. Ласкаво просимо до вікі The Document Foundation. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://wiki.documentfoundation.org/Main_Page/uk
9. Завдання для самостійної роботи за модулем 2.5:
10. За допомогою сервісу LearningApps.org створіть інтерактивні вправи: на знаходження пари; пазли; призначення на карті; вікторина з вибором правильної відповіді; кросворд.
11. Перегляньте Web-інструменти формувального оцінювання (kahoot, quizizz, plickers тощо). Створіть за допомогою одного з них вікторину для учнів четвертого класу.

Блок 3. Фахова підготовка

Змістовий блок 3.1. Сучасний стан розвитку наукової дисципліни (Предметно-наукова підготовка)

Тема 3.1.1. Застосування сучасних технік, технологій, стратегій навчання в початковій школі

Сучасні підходи до педагогічної діяльності вчителя відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти. Компетентнісний і діяльнісний підходи як основні сучасні орієнтири педагогічної діяльності.

Технології навчання, їх ознаки. Сучасні технології навчання молодших школярів. Дидактичні аспекти інтегрованого навчання. Проблемне навчання. Розвиток критичного мислення. Розвиток креативності. Педагогіка співробітництва

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: ознаки сучасних технологій навчання, їх характеристику; дидактичні аспекти інтегрованого навчання.
- *Професійні вміння*: використовувати методи активного навчання, прийоми розвитку креативності молодших школярів
- *Цінності та ставлення*: самомотивація до розвитку критичного мислення як засобу вирішення різноманітних професійних і життєвих ситуацій.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Охарактеризувати стратегії, методи та прийоми розвитку критичного мислення молодших школярів.
- 4) Які інноваційні форми організації навчальної діяльності учнів в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару ви знаєте? Окресліть їх сутність і структуру.

Список літератури:

1. Софій Н.З. Інноваційні методи навчання й викладання: теоретичне підґрунтя й методика використання: Навчально-методичні матеріали. – К.: Проект «Рівний доступ до якісної освіти», 2007. – 60 с.
2. Технології розвитку критичного мислення учнів: Науково-методичний посібник для вчителів / Алан Кроуфорд, Венді Саул, Самюель Метью, Джеймс Макінстер. – К.: Плеяди, 2006.

3. Федоров А.В. Критический анализ медиатекста, содержащего сцены насилия, на медиаобразовательных занятиях в студенческой аудитории (на примере фильма “Груз 200”) / А.В. Федоров // Медиаобразование. – 2007. – 4. – С.24.
4. Халперн Д. Психология критического мышления. – СПб.: Питер, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”).
5. Як стати майстерним педагогом: Навчально-методичний посібник / Кол. автор.: Ковальчук В.І., Сергеева Л.М. та ін. За заг.ред. Л.І.Даниленко. – К., 2007. – 184 с.

Интернет-ресурси:

1. Defining Critical Thinking// The critical thinking community / Information Literacy Competency Standards for Higher Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>
2. Paul, Richard W. Critical Thinking: What Every Person Needs to Survive in a Rapidly Changing World. Rohnert Park, CA: Center for Critical Thinking and Moral Critique, Sonoma State Univ., 1990. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
3. <http://www.evolkov.net/critic.think/Paul.R/index.html>

Змістовий блок 3.2. Сучасна методика викладання навчальної дисципліни

Тема 3.2.1. Реалізація мовно-літературної освітньої галузі в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару в четвертому класі

Мета та завдання програми предметів «Українська мова», «Англійська мова» у четвертому класі. Реалізація через предмети *українська мова* (мова навчання), *англійська мова* (мова вивчення) мовно-літературної освітньої галузі. Вербально-лінгвістичний стиль навчальної діяльності молодших школярів. Нормативне забезпечення гармонійного розвитку та виховання особистості дитини засобами української мови для застосування набутого досвіду в навчальних і життєвих ситуаціях. Базовий і розширений рівні вивчення української мови. Концентри: «Усна інформація й усне мовлення – аудіювання», «Усна інформація й усне мовлення – говоріння», «Письмова інформація й писемне мовлення – читання і робота з текстом», «Письмова інформація й писемне мовлення – письмо», «Інформація про мовні одиниці», «Логіка»; їх коротка характеристика. Показники розвитку здобувача освіти, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувача освіти засобами української мови. Аналіз, добір, створення дидактичних матеріалів до уроків української мови за інтегрованим, діяльнісним, компетентнісним підходом.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: сучасні дослідження дидактики про інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід у вивченні молодшими школярами української мови.
- *Професійні вміння*: реалізує шляхи упровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; добирає і створює дидактичні матеріали.
- *Цінності та ставлення*: умотивованість до впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі; компетентність у створенні освітнього простору початкової школи як умови формування комунікативної компетентності молодших школярів.

Запитання для самоперевірки:

- 1) З'ясувати сутність понять «інтегрований підхід», «діяльнісний підхід», «компетентнісний підхід».
- 2) Окреслити шляхи впровадження інтегрованого, діяльнісного, компетентнісного підходу у вивченні української мови в початковій школі.
- 3) Зазначити види вправ і завдань, що реалізують інтегрований, діяльнісний, компетентнісний підхід.

Список літератури:

1. Методика викладання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред.. М.С.Вашуленка . – К.: Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
2. Пентилюк, М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови/ М. Пентилюк// Українська мова і література в школі. – 1999. – № 3. – С. 8-10.
3. Пентилюк, М. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ М. Пентилюк, О. Горошкіна, А. Нікітіна// Українська мова та література в школі. – 2006. – № 1. – С. 15-20.
4. Прищепа О.Ю. Формування мовленнєвої компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови // Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. та інші; Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. – К.: Педагогічна думка, 2014. – С. 174 – 188.
5. Речь. Речь. Речь: Книга для учителей начальных классов по развитию речи учащихся. / Под ред. Т.А. Ладыженской. – М, 1983. – 117 с.
6. Савченко О. Формування у молодших школярів загальнонавчальних комунікативних умінь і навичок // Початкова школа. – 2014. – № 10. – С. 6-10.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Бібліотека наукових статей <http://www.stattionline.org.ua/>

Тема 3.2.2. Упровадження діяльнісного та компетентнісного підходів у процесі навчання молодших школярів математики в четвертому класі

Мета й завдання вивчення математики в четвертому школі. Математичний і логічний складники інтегрованого предмета «Математика». Організація навчальної діяльності учнів за логіко-математичним стилем. Концентри: «Геометричні фігури», «Числа. Дії з числами», «Математичні вирази. Рівності. Нерівності», «Величини», «Сюжетні задачі», «Логіка». Особливості реалізації концентру «Логіка». Базовий (5 год.) і розширений (6 год.) рівні вивчення математики. Програмові вимоги базового і розширеного рівнів вивчення математики. Структурно-логічна схема класифікації сучасних технологій навчання математики. Освітні, виховні та розвивальні завдання навчання математики молодших школярів за компетентнісною, діяльнісною та особистісно зорієнтованою парадигмами. Психолого-педагогічні основи формування математичних знань, умінь і навичок за компетентнісною системою. Технологія діяльнісного методу та її реалізація в курсі математики початкової школи. Структура уроків діяльнісного методу. Моніторинг навчальних досягнень учнів в умовах інноваційних систем навчання.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: класичне поняття «парадигма»; класифікація сучасних освітніх технологій; структура уроків математики з урахуванням діяльнісного та компетентнісного підходів.

– *Професійні вміння*: проектування сучасного уроку математики за діяльнісним методом.

– *Цінності та ставлення*: компетентність у сфері сучасних досліджень і впровадження інноваційних технологій; умотивованість до впровадження компетентнісної та діяльнісної парадигм.

Запитання для самоперевірки:

1) Охарактеризуйте мету й завдання вивчення математики в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару.

2) Дати визначення поняття «інновації».

3) Які функції компетенцій найбільш актуальні для модернізації освіти?

Список літератури:

1. Давидов В.В. Теорія розвивального навчання. – М.: Інтер, 2010.
2. Зак А.З. Развитие умственных способностей младших школьников. – М., 2004.
3. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах. – Тернопіль: Мандрівець, 2003. – 135 с.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі. – К, 2003 – 320 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: <https://skvor.info/>
2. Сайт: <http://www.child-thinking.com.ua/69.html>

Тема 3.2.3. Формування в молодших школярів цілісної картини світу в процесі вивчення інтегрованого предмета «Всесвіт» в четвертому класі

Освітні галузі «Природнича», «Громадянська та історична», «Соціальна і здоров'язбережувальна», їх реалізація через інтегрований предмет «Всесвіт» у четвертому класі. Зміст, особливості, вимоги програми. Становлення особистості дитини, її духовний, психічний, соціальний, розвиток засобами активізації її діяльності (спостереження, дослідження, вимірювання, класифікація, аналіз і синтез одержаних даних тощо). Збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та досвіду пізнавальної діяльності. Сутність поняття «цілісність знань про природу». Нові вимоги щодо природничо-наукової освіти учнів початкової школи в контексті компетентнісно орієнтованої парадигми Нової української школи. Дослідно-експериментальна діяльність молодших школярів як вагомий чинник формування в учнів цілісності знань про природу. Основні напрями дослідно-експериментальної діяльності учнів початкових класів. Особливості проведення спостережень, дослідів, навчальних проектів та екскурсій в умовах нового освітнього середовища.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: сучасні підходи щодо природничо-наукової освіти молодших школярів; сутність та принципи формування цілісності знань про природу в учнів початкової школи; основні напрями дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів.

– *Професійні вміння*: формувати в учнів цілісність знань про природу, організувати дослідно-експериментальну діяльність молодших школярів на уроках у початковій школі; здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до природничої освіти учнів.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у надбаннях науковців щодо природничої освіти молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових методів формування в учнів цілісності знань про природу; особистісна орієнтація на підвищення власного професійного розвитку.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність поняття «цілісність знань про природу».
- 2) Назвіть методи пізнання природи, спрямовані на формування цілісної природничо-наукової освіти молодших школярів.
- 3) Схарактеризуйте особливості дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів на уроках у початковій школі.

Список літератури:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства. Навчальний посібник. / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Бурда М.І. Концепція шкільного курсу як розв'язання проблеми його цілісності / М.І. Бурда. // Підручник ХХІ століття. – 2003. – №1-4. – С. 43-47.
3. Гончаренко С.У. Інтеграція наукових знань і проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994 – № 6. – С. 2-3.
4. Гуз К.Ж. Державний стандарт природничо-наукової освіти з огляду на її цілісність / К.Ж. Гуз // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 7(28). – С. 29-36.
5. Гуз К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. / К.Ж. Гуз. – Полтава:Довкілля-К.2004. – 472 с. – Бібліогр.: с. 423-452.
6. Подмазин С.И. Личностно ориентированное образование. Социально-философское исследование. / С.И. Подмазин – Запорожье: Просвіта, 2000. – 219 с.
7. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти:підручн.для вищ.навч.закл. – 2-е вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота, 2013. – 504 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.dovkillya.org.ua>
2. <http://intellect-ukraine.org>
3. <http://www.rostok.org.ua>
4. Сайт: Українська педагогіка. <http://ukped.com/statti/teorija-navchannja/5856-vykorystannya-doslidu-na-urokakh-pryrodoznnavstva.html>

Тема 3.2.4. Особливості викладання предмета «Фізична культура» в четвертому класі

Мета і завдання освітньої галузі «Фізкультурна». Реалізація варіативності предмета «Фізична культура» за рахунок уведення концентрів «Плавання» і

«Хореографія – мистецтво рухів». Базовий і розширений рівні опанування програми. Реалізація базового рівня за концентрими «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність», «Фізкультхвилинки». Різні комбінації вивчення предмета:

– перша комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор» і «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі;

– друга комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– третя комбінація – концентри «Фізкультхвилинки» і «Плавання» * – по 1 годині на кожен та концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі;

– четверта комбінація – концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Хореографія – мистецтво рухів» * і «Плавання» * по 0,5 годин на кожен;

– п'ята комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година, концентр «Плавання» * – 0,5 годин;

– шоста комбінація – концентри «Культура рухливих ігор», «Культура рухів» та «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1,5 годин на всі, концентр «Фізкультхвилинки» – 1 година та концентр «Хореографія – мистецтво рухів» * – 0,5 годин.

Комбінації реалізації програми за розширеним рівнем:

– комбінація перша – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 1 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» *, «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація друга – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 години на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Плавання» * – по 1 годині на кожен;

– комбінація третя – концентри «Культура рухів», «Культура рухливих ігор», «Здоров'язбережувальна діяльність» – 2 година на всі та концентри «Фізкультхвилинки», «Хореографія – мистецтво рухів» * – по 1 годині на кожен.

Нейробіка (мозкова гімнастика) в інтегрованій освітній системі А. Д. Цимбалару

Очікувані програмні результати навчання:

– *Професійні знання:* вимоги програми предмета «Фізична культура».

– *Професійні вміння:* моделювати освітній процес з урахуванням вимог програми предмета «Фізична культура».

– *Цінності та ставлення:* обізнаність у надбаннях науковців і практиків щодо

фізичного розвитку молодших школярів; вмотивованість на впровадження в практику нових технік і технологій формування в учнів здоров'я.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть сутність програми «Фізична культура», схарактеризуйте її особливості.
- 2) Назвіть відмінності базового й розширеного рівнів реалізації програми «Фізична культура».

Список літератури:

1. Аксьонова О. П. Технологія конструювання уроку «Фізична культура» : [навчально-методичний посібник для вчителів-практиків] / О. П. Аксьонова. – Запоріжжя, 2011. – 104 с. (Затв. до друку науково-методичною радою КЗ «ЗІППО» ЗОР, пр. 5 від 21.06.2011).
2. Висоцький В. Л. Фізкультура. Педагогіка спільного успіху / В. Л. Висоцький, Т. І. Терьошкіна, О. М. Юшков. – Київ : «Шк. Світ». – 2009.
3. Ворон М. Множинний інтелект: від теорії до практики [Електронний ресурс] / М. Ворон, Ю. Найда // Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/1740/>, вільний. – Назва з екрану. – (Дата звернення: 02.11.13).
4. Дубогай О. Д. Навчання в русі. Здоров'язберігаючі педагогічні технології в початковій школі / О. Д. Дубогай. – К.: Вид. дім «Шк. світ» ; Вид. Л.Галіцина, 2005. – 112с.
5. Метод рухових задачок у школі розумного руху : [навчально-методичний посібник] / Упор. О.П. Аксьонова. – Запоріжжя: Видавництво КЗ «ХННРБЦ» ЗОР, 2013. – 96 с. (Затв. Науково-методичною радою КЗ «ЗОІППО» ЗОР, пр. 9 від 17.12.2013).
6. Реутский С. Физкультура про другое, зато обо всем и для всех. От простого к сложному в семье, в детском саду и в начальной школе / С. Реутский. – СПб. : Агентство образов. сотруд-ва, 2006. // То же [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://setilab.ru/modules/article/trackback.php/201>, свободный. – (Дата обращения: 25.11.2013).

Интернет-ресурси:

1. «Гімнастика мозку» /http://stf-smtu.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=103&Itemid=141
2. «Дитячі ігри» Р.Радвила / <https://www.youtube.com/watch?v=Iqn2C7yYCQE>
3. Children's Fitness Class / <https://www.youtube.com/watch?v=NkuodANn-Yc>
4. FITNESS GAMES / <https://www.youtube.com/watch?v=LBZfcqm7U54&list=PLZKe0kXRlwlKjF-PFNeSR30tD035LQaxb>
5. <http://fanread.ru/book/9219888/?page=2> / Белояр. Мифы и реальность
6. Youth Fitness Bear Crawl Basketball / <https://www.youtube.com/watch?v=454h1O61q7A>
7. Блог «Школа розумного руху» /<http://rozumruh-zp.blogspot.com/>
8. Сайт Хасайя Алиева / <http://hasai.ru/svoyo-lico-ili-formula-schastya-khasay-al/>

Тема 3.2.5. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами інтегрованого курсу «Арт-технології» в четвертому класі

Реалізація освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет *арт-технології та інформатика* (ІКТ) в четвертому класі. Організація навчальної діяльності учнів за музично-ритмічним, вербально-лінгвістичним та моторно-рухливим стилями. Структурування програми за концентрами «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-

мистецтво», «Інформатика». Варіативність викладання предмета з урахуванням бажання батьків і наявності відповідних умов у закладі освіти. Концентри-модулі для варіативного вибору «Мистецтво слова», «Театральне мистецтво», «Хореографія – мистецтво танцю». Вимоги до результатів навчання в 1-2 і 3-4 класах адаптаційно-ігрового й основного циклів початкової освіти. Показники розвитку дитини, виражені в навчальних діях. Зміст розвитку здобувачів освіти засобами предмета *арт-технології та інформатика*. Психологічна характеристика творчої діяльності, її ознаки і закономірності в дитячому віці. Психолого-педагогічні умови художньої творчості дитини. Професіоналізм педагога як провідник творчості. Засоби активізації художньої творчості учнів початкових класів.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: нетрадиційні художні матеріали та засоби їх використання в образотвірчій діяльності, види нетрадиційних художніх технік для організації художньої творчості учнів.
- *Професійні вміння*: використовувати нетрадиційні матеріали в художній творчості, планувати та проводити заняття з використання нетрадиційних художніх технологій, організації дослідницької художньої діяльності молодших школярів.
- *Цінності та ставлення*: компетентність, толерантність, креативність.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Поясніть особливості реалізації освітніх галузей «Мистецька», «Технологічна» та «Інформатична» через інтегрований предмет арт-технології та інформатика в початковій школі.
- 2) Схарактеризуйте зміст центрів «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Handmade-мистецтво», «Інформатика».
- 3) Наведіть приклади використання оцінних методик «Кольорові доріжки», «Світлофор» на уроках української мови.

Список літератури:

1. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк: Кн. для учителя / Послесл. В.В.Давыдова. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 93с.
2. Комарова Т. С. Детское художественное творчество. Методическое пособие для воспитателей и педагогов / Т. С. Комарова. – М.: Мозаика-Синтез, 2005.
3. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах // Педагогічна газета, 2001. – № 12.
4. Мелик-Пашаев А.А., Новленская З.Н. Ступеньки к творчеству. – М.: Педагогика, 1987. – 126 с.
5. Шульга Л.М. Штампографія: відкріймо дітям радість творчості. Дошкільне виховання. Щомісячний науково-методичний журнал МНО для педагогів і батьків. – К., 2015, № 9 – С. 17-19.
6. Шульга Л. Розвивальні ігри з дослідження колірних відтінків // Дошкільне виховання – К., 2008 – №12 – С. 20-21.
7. Шульга Л. Барви натхнення. Програма спецкурсу з формування колористичної культури дітей 3-10 років// Палітра педагога. – К., 2008 – № 4 – С. 9-11.

3.3 Спецкурси фахові (обов'язково-вибіркові та за вибором слухача)

Перелік спецкурсів подано наприкінці програми (с. 76)

3.4 Педагогічна практика

Особливості проведення педпрактики розглянуто на с. 89.

Блок 4. Контрольно-діагностичний

Сутність модуля розкрито на с. 90.

СПЕЦКУРСИ

Змістовий модуль 3.3. Спецкурси фахові (за вибором слухачів)

Слухач курсів підвищення кваліфікації має право на вибір спецкурсів (загальна кількість годин – 22 год.). Метою їх проведення є оволодіння вузькоспеціалізованими, новітніми знаннями з певних наук, формування актуальних для певної спеціалізації умінь і навичок. Важливою є роль вступного заняття до спецкурсу, де розглядають питання мети і завдань, огляд літератури з основної проблематики спецкурсу, характеристику основних напрямів, шкіл, концепцій, визначають його наукове та навчальне значення. Під час викладання матеріалу спецкурсу висвітлюють новітні досягнення й актуальні завдання певної науки. Необхідно враховувати попередню теоретичну та практичну підготовку слухачів, що дозволить спиратися на раніше засвоєні вчителями знання в процесі розгляду окремих проблем спецкурсу.

Тема спецкурсу 3.3.1. Реалізація мовно-літературної освіти учнів початкової школи в умовах Нової української школи

Мета й завдання мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти. Загальні результати галузі. Вимоги до обов'язкових результатів мовно-літературної освіти здобувачів (2, 4 кл). Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти (2, 4 кл).

Змістові лінії мовно-літературної освітньої галузі: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища» («Театралізуємо»). Реалізація змістових ліній мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару через інтеграцію. Визначення змісту мовно-літературної освіти молодших школярів. Вибір сучасних методів і прийомів у формуванні мовної особистості учнів початкової школи.

Особливості навчання грамоти першокласників. Аналіз підручників з навчання грамоти.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* мовно-літературна освітня галузь Державного стандарту початкової освіти.

– *Професійні вміння:* формувати обов'язкові результати навчання здобувачів мовно-

літературної початкової освіти; обирати зміст мовно-літературної освіти молодших школярів відповідно змістових ліній галузі.

– *Цінності та ставлення*: вмотивованість на зміни у змісті, формах та методах мовно-літературної освіти молодших школярів; особистісна орієнтація на підвищення рівня власної професійної компетентності; оволодіння сучасними методами і прийомами професійної діяльності.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.1:

1. Познайомитися з матеріалами розділів «Інтеграція», «Критичне мислення», «Письмові практики» на сайті Нова українська школа [Електронний ресурс].
– Режим доступу : <http://nus.org.ua/>

Запитання для самоперевірки:

- 1) Окреслити мету і завдання мовно-літературної освітньої галузі Державного стандарту початкової освіти.
- 2) Зазначити обов'язкові результати навчання здобувачів мовно-літературної початкової освіти;
- 3) Назвати змістові лінії мовно-літературної освітньої галузі.

Список літератури:

1. Максименко В. П. Дидактика : курс лекцій : Навч. посіб. / В. П. Максименко. – Хмельницький : ХмЦНП, 2013. – 222 с.
2. Наумчук М. Універсальний довідник «Я вчуся вчитися» / М. Наумчук, В. Наумчук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 240 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.
4. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 176 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/>
2. Сайт: ED ERA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://edera.gitbooks.io/glossary/>

Тема спецкурсу 3.3.2. Організація дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів у Новій українській школі

Психолого-педагогічні умови організації дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів у Новій українській школі. Методи пізнання природи (спостереження, дослідження, експеримент, моделювання тощо) як системоутворювальний компонент технологізованих природознавчих знань. Особливості організації спостережень учнів початкової школи. Методика проведення дослідницької діяльності молодших школярів в умовах нового освітнього середовища. Оволодіння технологією експерименту в початковій школі. Моделювання життєвого простору об'єктів живої природи.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: визначає психолого-педагогічні умови організації дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів, методи пізнання (дослідження) природи, види спостережень, структурні компоненти досліджу, технологію проведення експерименту.

– *Професійні вміння*: створювати умови щодо організації дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів на уроках і серед природи; організовувати спостереження, проводити дослідження, моделювати навколишнє середовище об'єктів живої природи; здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності щодо використання різних методів пізнання природи.

– *Цінності та ставлення*: свідомість у виборі форм, методів, засобів щодо організації та проведення дослідно-експериментальної діяльності молодших школярів; умотивованість на оволодіння науковими методами дослідження, ціннісним ставленням до природи й людини; орієнтованим на формування в учнів умінь проводити власні спостереження в природі, досліджувати природні об'єкти та робити висновки.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.2:

1. Розробіть фрагмент заняття «Моделювання освітнього середовища чаплі».
2. Розробіть заняття-спостереження у природі «Різноманітність рослин рідного краю».

Запитання для самоперевірки:

1. Назвіть структурні компоненти експерименту.
2. Визначте особливості організації спостережень у природі.

Список літератури:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства. Навчальний посібник. / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Використання дослідів на уроках природознавства в початковій школі / упор.: Л. Македонова, В. Неклеса, Р. Шиян / [за заг. Рнд. О. Стребнової]. – Тернопіль: Мандрівець, 2012. – 128 с.
3. Гуз. К.Ж. Теоретичні та методичні основи формування в учнів цілісності знань про природу. / К.Ж. Гуз. – Полтава: Довкілля – К.2004. – 472 с. – Бібліогр.: С. 423-452.
4. Гончаренко С.У. Інтеграція наукових знань і проблема змісту освіти / С.У. Гончаренко // Постметодика. – 1994 – № 6. – С.2-3.
5. Грущинська І.В. Ведення спостережень за природою влітку / І.В. Грущинська // Початкова школа. – 2004. – № 7. – С. 35 – 37.
6. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручн. для вищ.навч.закл. – 2-ге вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота – 2013. – 504 с.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: «Довкілля» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dovkillya.org.ua>
2. Сайт «Освіта в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>

Тема спецкурсу 3.3.3. Розв'язання учнями молодшого шкільного віку проблем математичного змісту в повсякденних життєвих ситуаціях

Підвищення ролі особистості в освіті. Розвиток особистості учня та формування математичних компетентностей, необхідних для успішного життя й діяльності. Особистісна орієнтація освіти, введення індивідуальних траєкторій учнів, створення учнями портфоліо. Основні критерії відбору навчального матеріалу: природовідповідність, особистісне орієнтування. Шляхи реалізації самовизначення учня до навчальної діяльності та визначення змісту навчально-пізнавальної діяльності. Розв'язання учнями проблем математичного змісту в повсякденних життєвих ситуаціях. Підбір і розв'язування математичних задач компетентнісного змісту.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання*: компетентнісний підхід до змісту початкової математичної освіти; формує практичні математичні уміння і навички, пов'язані з життєвими ситуаціями; критерії відбору навчального матеріалу практичної спрямованості.
- *Професійні вміння*: формувати практичні математичні уміння і навички, пов'язані з життєвими ситуаціями; реалізувати принцип зв'язку математики з життям.
- *Цінності та ставлення*: компетентність у застосуванні математичних знань, умінь і навичок, пов'язаних з життєвими ситуаціями; володіння критеріями відбору навчального матеріалу практичної спрямованості; практична спрямованість навчання математики – шлях докорінного поліпшення підготовки до самостійного життя і праці.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.3:

1. Дати характеристику традиційним й альтернативним технологіям навчання математики.
2. Як змінюється мета, зміст освіти, технології навчання й система контролю, якщо реалізувати в школі компетентнісний підхід?

Запитання для самоперевірки:

1. Які функції компетенцій найбільш актуальні для модернізації освіти і чому?
2. Назвати критерії відбору навчального матеріалу практичної спрямованості.

Список літератури:

1. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике // Ш. Амонашвили. – М, 2006.
2. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах / Я.А. Король. – Тернополь: Мандрівець, 2008. – 136с.
3. Леонтьев А.А. Что такое деятельностный подход в образовании?//Начальная школа: Плюс – Минус, 2001. – №1. – С.3-6.
4. Момот Л.Л. Проблемно-пошукові методи навчання в школі. К, 2010. – 320 с.
5. Петерсон Л.Г. Типология уроков деятельностной направленности /
6. Петерсон Л.Г. «Школа 2000», 2006. – 92 с.

Интернет-ресурси:

1. Сайт: Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>

2. Сайт: Нова українська школа [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/>
3. Сайт: ED ERA [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://edera.gitbooks.io/glossary/>
4. Сайт «Освіта в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>

Тема спецкурсу 3.3.4. Технології інтегрованого навчання

Інтеграція в освіті. Інтегроване навчання. Діяльнісний підхід: ротаційні моделі «Щоденні 5» і «Щоденні 3». Щоденні діяльності – ротаційні моделі. Я-схеми. Дизайн класу.

Лепбук, як інформаційний інструмент, особлива форма організації навчального матеріалу, основа партнерської проектної діяльності.

Очікувані програмні результати навчання

- *Професійні знання:* сутність понять «інтеграція в освіті», «інтегроване навчання».
- *Професійні вміння:* використовувати стратегії інтегрованого навчання, особливості їх застосування у роботі з молодшими школярами; організувати роботу над створенням лепбука як інформаційного інструмента; впроваджувати в НВП ротаційні моделі «Щоденні 5» і «Щоденні 3».
- *Цінності та ставлення:* обізнаність у сфері сучасних досліджень щодо технологій інтегрованого навчання; вмотивованість до використання сучасних надбань педагогіки в організації особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного педагогічного процесу; орієнтованим на підвищення рівня власної самоосвіти.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.4:

1. Розробіть завдання для застосування ротаційних моделей «Щоденні 5» і «Щоденні 3» в процесі роботи над темою тижня.

Запитання для самоперевірки:

1. Сутність понять «інтегроване навчання».
2. Охарактеризуйте ротаційні моделі та їх особливості.

Список літератури:

1. Адаптовано з «The Daily 5 (Second Edition)» Fostering Literacy Independence in the Elementary Grades, Gail Boushey and Joan Moser.
2. Адаптовано з «Natural Curiosity: A Resource for Teachers» University of Toronto OISE»
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. — 206 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.ajourneythroughlearning.net/>
2. <https://www.pinterest.com/?autologin=true>
3. <https://www.slideshare.net/ssuseraa016a/5-76478009>
4. <http://nus.org.ua/articles/integrovane-navchannya-tematychnyj-i-diyalnisnyj-pidhody-chastyna-1/>

Тема спецкурсу 3.3.5. Культура мовлення вчителя й учнів початкової школи

Поняття про фонетичні, лексичні, морфологічні та стилістичні норми сучасної української літературної мови. Типові помилки у наголошуванні слів. Складні випадки вживання лексем. Труднощі вживання форм Кличного відмінка іменників. Особливості керування в українській мові. Утворення ступенів порівняння прикметників. Складні випадки вживання відмінкових форми числівників, зв'язок числівників з іменниками. Особливості вживання прийменників.

Аналіз і редагування дитячих висловлювань.

Аналіз медіатекстів (реклами, оголошень, статей педагогічних видань, інтернет-матеріалів тощо) щодо дотримання культури мовлення.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: основні норми літературної мови.

– *Професійні вміння*: нормативне наголошування термінів, загальноновживаної лексики, характерних для мовлення вчителя і учнів; доречно, точно, влучно добирати лексичні і граматичні засоби для вираження думки; редагувати власні і дитячі висловлювання; визначати порушення норм літературної мови у медіатекстах.

– *Цінності та ставлення*: усвідомлення необхідності засвоювати норми літературної мови; умотивованість на вдосконалення власного мовлення.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.5:

1. Підготувати повідомлення на засідання шкільного методичного об'єднання вчителів початкових класів на тему «Культура мовлення молодших школярів».

Запитання для самоперевірки:

1. Дати визначення поняття «норма сучасної літературної мови».

2. Назвати приклади складних випадків уживання слів.

3. Навести приклади типових помилок: у наголошуванні слів учнями; у вживанні форм наказового способу дієслів; форм найвищого ступеня порівняння прикметників.

4. Прочитати математичні вирази різними способами: $6 + 1 = 7$, $548 + 111 = 659$

Список літератури:

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів: Світ, 1990 – 232с.

2. Бадер В.І., Васирина С.В. Редагування як засіб розвитку мовлення // Початкова школа. – 1991. – № 8. – С. 24.

3. Жовтобрюх В.Ф., Мурольцева О.Г. Культура мови вчителя: курс лекцій /За редакцією О.Г. Мурольцевої. – Харків: Гриф, 1998. – 208 с.

4. Коваль А.П. Культура української мови. – К., 1966.

5. Пономарів О. Культура слова: Мовно-стилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид., стерео. – К.: Либідь, 2001. – 240 с.

6. Український правопис / НАН України, ін-т мовознавства ім. О.О.Потебні; Інституту української мови – 4-те вид., випр. й доп. – К.: Наукова думка, 2019. – 240 с.

Тема спецкурсу 3.3.6. Особливості навчання виразного читання молодших школярів

Виразне читання як обов'язкова навичка молодшого школяра. Техніка мовлення – передумова словесної дії. Елементи техніки мовлення: дихання – фізіологічна основа мовлення; голос як головний інструмент мовлення; дикція та орфоепія. Засоби логіко-емоційної виразності читання.

Вправи на вироблення умінь керувати роботою дихального апарату; на скорочення вдиху і подовження видиху; на кероване дихання в процесі мовлення. Читання вірша зі зміною висоти голосу. Читання творів у різному темпі. Вправи на розвиток артикуляції голосних і приголосних.

Підготовка до читання твору. Визначення логічних наголосів, пауз, мелодики і темпу. Читання творів різних жанрів. Аналіз зразків виразного читання. Методи і прийоми формування навичок виразного читання у молодших школярів.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: поняття «техніка мовлення», «засоби логіко-емоційної виразності», «дикція», «орфоепія»; вправи на розвиток техніки мовлення; прийоми формування навичок виразного читання у молодших школярів.

– *Професійні вміння*: добирати і правильно проводити вправи на кероване дихання, на зміну мелодики, читання у різному темпі; підготувати школярів до виразного читання твору; застосовувати різні прийоми формування навичок виразного читання у молодших школярів.

– *Цінності та ставлення*: переконаність у тому, що виразне мовлення і читання – це один із засобів самовираження і самореалізації особистості.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.6:

1. Складіть мовну партитуру вірша (байки), що вивчається молодшими школярами напам'ять.
2. Підготуйтеся до виразного читання улюбленого твору (уривку).

Запитання для самоперевірки:

1. Дати визначення понять «техніка мовлення», «засоби логіко-емоційної виразності», «дикція», «орфоепія».
2. Пояснити поняття «мовна партитура».
3. Назвати прийоми формування навичок виразного читання у молодших школярів.

Список літератури:

1. Бадер В. Розвиток інтонаційних умінь першокласників // Початкова школа. – 1997. – № 7. – С. 10.
2. Капська А.Й. Як навчити учнів виразно читати. – К.: Педагогіка, 1988. – 108 с.
3. Олійник Г.А. Виразне читання. Основи теорії. Посібник для вчителів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 224 с.
4. Олійник Г. А.Виразне читання: Основи теорії : Навч.посібник / Григорій Адамович Олійник. – К.: Вища школа, 1995. – 207 с.

5. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 2007. – С. 62–77.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: ed-era / www.ed-era.com

Тема спецкурсу 3.3.7. Розвиток рефлексивних умінь учителів й учнів початкової школи

Проблема розвитку рефлексивних умінь учителів й учнів початкової школи в контексті Нової української школи. Наукові підходи до визначення сутності феномену «рефлексивні вміння» педагога. Класифікація рефлексивних умінь у структурі діяльності та з позиції провідного типу рефлексії. Організація розвитку рефлексивних умінь учителів початкової ланки в системі післядипломної освіти. Особливості формування рефлексивних умінь молодших школярів в освітньому процесі Нової української школи.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* наукові підходи щодо визначення сутності феномену «рефлексивні вміння» педагога; форми й методи розвитку рефлексивних умінь учителів; особливості формування рефлексивних умінь молодших школярів у процесі навчання.

– *Професійні вміння:* здійснювати різнобічне сприймання й адекватне пізнання особистості учнів; застосовувати методики формування та розвитку рефлексивних умінь учнів в освітньому процесі; пізнавати власні індивідуально-психологічні особливості, оцінювати свій психічний стан за допомогою рефлексивних умінь.

– *Цінності та ставлення:* свідомість у застосуванні рефлексивних умінь щодо регулювання й контролю своєї поведінки у взаєминах зі всіма учасниками освітнього процесу; умотивованість на використання в процесі педагогічної діяльності рефлексивних умінь, спрямованих на самоаналіз і коригування власних професійних якостей; готовність до створення у новому освітньому середовищі умов для розвитку рефлексивних умінь учнів початкової школи.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.7:

1. Наведіть приклади основних видів завдань і запитань, що сприяють створенню на занятті рефлексивних ситуацій.

2. Продовжить перелік рефлексивних суджень, спрямованих на вдосконалення результатів своєї праці: «Чого я не досяг?», «Що я можу зробити краще?», «Тепер я знаю, як треба змінити ...».

Запитання для самоперевірки:

1. Поясніть сутність феномену «рефлексивні вміння» педагога.

2. Схарактеризуйте особливості формування рефлексивних умінь учнів початкової школи.

Список літератури:

1. Аверина М.Н., Воронин А.В. Структура общепрофессиональных умений педагога: рефлексивный компонент / М.Н. Аверина., А.В. Воронин // Ярославский педагогический вестник. – 2013. – № 2. – Том II. – С. 113-118.
2. Бизяева А.А. Психология думающего учителя: педагогическая рефлексия. / А.А. Бизяева. – Псков: ПГПИ им. С. М. Кирова. – 2004. – 216 с.
3. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
4. Демидко М.Н. Формирование рефлексивных умений у обучающихся в средних специальных учебных заведениях: Метод. рек. / М.Н. Демидко. – Мн.: РИПО, 2001.
5. Лозенко А.П. Формування рефлексивних умінь у майбутніх учителів початкової школи в процесі дидактичної підготовки: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09 «Теорія навчання» / А.П. Лозенко. – К., 2010 – 25 с.
6. Савченко О.Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра посібник / О.Я Савченко. – К.: Педагогічна думка, 2014. – 176 с.
7. Хуторской А.В. Современная дидактика: Учебн. пособие. 2-е изд., перераб. / А.В. Хуторской. – М. :Высш. шк., 2007. – 639 с.

Интернет-ресурси:

1. Сайт: <http://www.kgpa.km.ua/?q=node/233>

Сайт: <http://www.kspu.kr.ua/ua/ntmd/konferentsiy/konferentsiia-24-25-veresnia-2015-roku/sektsiia-6/3863-pedahohichni-umovy-formuvannya-refleksyvnykh-umin-maybutnikh-vchyteliv-u-protsesi-vyvchennya-dystsyplin-pedahohichnoho-tyuklu>

Тема спецкурсу 3.3.8. Технології формувального оцінювання навчальних досягнень молодших школярів

Оцінювання сьогодні: нові вимоги та можливості. Формувальне оцінювання в початковій школі. Методики й інструменти формувального оцінювання: критеріальне самооцінювання; критеріальне взаємооцінювання; карта понять; складання тестів учнями (місце в структурі уроку, типові помилки й ризики, позитивні ефекти, варіанти використання).

Система оцінювання в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару. Об'єкти оцінювання. Шляхи та інструменти виявлення динаміки розвитку якісних показників навчальних досягнень дитини відносно неї самої. Селфі-аудит. Методика проведення селфі-аудиту. Типи селфі-аудиту. Роль селфі-аудиту в розв'язанні проблеми мотивації. Урахування результатів селфі-аудиту для усвідомлення дитиною впливу навчальної діяльності на її розвиток та особистісне зростання.

Поетапне введення формувального оцінювання в практику роботи початкової школи.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* сучасні надбання педагогіки щодо форм, методів, інструментів формувального оцінювання навчальних досягнень молодших школярів; різноманітні форми оцінювання (у т.ч. форми інтегрального: портфоліо, виставки, презентації тощо).

– *Професійні вміння:* адаптувати методики формувального оцінювання до різних предметів інваріантної складової навчального плану початкової школи; здійснювати

рефлексію власної педагогічної діяльності з урахуванням сучасних вимог до оцінювання; організувати процес оцінювання учнів на засадах особистісно орієнтованої педагогіки.

– *Цінності та ставлення*: компетентність у виборі форм, методів, засобів оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи; умотивованість на впровадження в практику нових форм і методів формувального оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів; орієнтованість на особистісний професійний розвиток.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.8:

1. Наведіть приклади використання оцінних методик «Селфі-аудит», «Сходинки досягнень», «Лінійка успіху» на уроках математики.
2. Складіть карту понять щодо методик й інструментів формувального оцінювання.

Запитання для самоперевірки:

1. Поясніть сутність формувального оцінювання та визначте його особливості в початковій школі.
2. Назвіть технології формувального оцінювання.

Список літератури:

1. Бакулева Т. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів / Т. Бакулева // Школа. – 2009. – С.27-33.
2. Вашуленко М. Компетентнісний підхід до перевірки мовних і мовленнєвих знань молодших школярів / М. Вашуленко // Початкова школа. – 2009. – № 2. – С. 8-16.
3. Деркач В. Оценивание: пятая власть / В. Деркач // Кампус. – 2009. – № 1. – С. 43-46.
4. Пинская М.А. Новые формы оценивания. Начальная школа / М.А. Пинская, И.М. Улановская – 2-е изд. – М.: Просвещение, 2014. – 80 с.
5. Савченко О.Я. Якість початкової освіти: сутність і чинники впливу / О.Я. Савченко // Початкова школа. – 2009. – № 8. – С.5-6.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>
2. Нова українська школа. Порадник для вчителя. Розділ 7. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/articles/vchyteli-ne-propustit-navchalno-metodychnyj-posibnyk-poradnyk-dlya-vchytelya/>
3. Сайт: Освітньо-консультативний центр [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.osvita.org>

Тема спецкурсу 3.3.9. Інноваційні соціально-виховні технології

Соціально-виховні технології: сутність поняття. Якісті соціально-виховних технологій. Класифікація соціально-виховних технологій. Характеристика деяких соціально-виховних технологій.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: сутність понять «технології», «педагогічні технології», «соціально-виховні технології», якості соціально-виховних технологій, класифікацію соціально-виховних технологій.

– *Професійні вміння*: схарактеризувати певні соціально-виховні технології, їх в гуманістично спрямованому, компетентісно орієнтованому педагогічному процесі; обґрунтовано обирати технології відповідно до природної ситуації, що склалася.

– *Цінності та ставлення*: обізнаність у питаннях щодо соціально-виховних технологій; вмотивованість до використання сучасних соціально-виховних технологій в організації освітнього процесу початкової школи; орієнтованість на розширення знань щодо інноваційних соціально-виховних технологій, підвищення рівня володіння ними.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.9:

1. Проаналізувати будь-яку педагогічну технологію відповідно до запропонованої класифікації за Г.К. Селевком.

Запитання для самоперевірки:

1. Визначте сутність понять «технології», «педагогічні технології», «соціально-виховні технології».
2. Назвіть якості соціально-виховних технологій.
3. Охарактеризуйте класифікацію соціально-виховних технологій.

Список літератури:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. Практикум: навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. – 448 с.
2. Освітні технології / За заг. ред. О.М. Пехоти. – К., 2001. – С. 91-108.
3. Селевко Г.К., Селевко А.Г. Социально-воспитательные технологии / Г.К. Селевко, А.Г. Селевко. – М. : Народное образование, 2002. – 176 с.
4. Селевко Г.К. Альтернативные педагогические технологии. – М.: НИИ школьных технологий, 2005. – 224 с.
5. Химинець В. В. Інновації в початковій школі / В.В. Химинець, М.Ю. Кірик. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 312 с.
6. Щербань П.М. Прикладна педагогіка. – К.: Вища школа, 2002. – 216 с.

Інтернет-ресурси

1. Сайт: Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
2. Сайт: Академія педагогічних наук України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.apsu.org.ua>

Тема спецкурсу 3.3.10. Педагогічна майстерність учителя

Актуальність удосконалення педагогічної майстерності учителя початкової школи в сучасних умовах. Вимоги, які висуваються перед сучасним вчителем відповідно до концепції «Нова українська школа». Нові ролі педагога як посередника між суспільством та особистістю, як людини, що дивиться у майбутнє,

як управлінця, конструктора найскладнішого процесу – творення особистості, партнера.

Наукові підходи щодо сутності педагогічної майстерності (К. Ушинський, П. Каптерев, А. Макаренко, В. Сухомлинський, Н. Кузьміна, І. Зязюн, Г. Троцько, Т. Сущенко). Складові педагогічної майстерності за І. Зязюном та П. Щербанем. Джерела педагогічної майстерності і шляхи її вдосконалення.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання*: сутність понять «педагогічна майстерність», «особистісно орієнтований педагогічний процес», структура педагогічної майстерності за І. Зязюном та П. Щербанем.

– *Професійні вміння*: організувати педагогічну суб'єкт-суб'єктну взаємодію, партнерські відносини в педагогічному спілкуванні; самовдосконалення педагогічної техніки та інших складових педагогічної майстерності тощо.

– *Цінності та ставлення*: орієнтованість на підвищення рівня власної педагогічної майстерності, оволодіння прийомами самовиховання та самовдосконалювання; вмотивованість до використання сучасних надбань педагогіки в організації особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного педагогічного процесу.

Завдання для самостійної роботи за темою 3.3.10:

1. Охарактеризувати групові види роботи (на вибір) «Пилка», «Вчимося разом» для застосування на уроці.

Запитання для самоперевірки:

- 1) Сутність понять «педагогічна майстерність», «особистісно орієнтований педагогічний процес».
- 2) Складники педагогічної майстерності.
- 3) Шляхи підвищення рівня педагогічної майстерності.

Список літератури:

1. Зязюн І.А. Краса педагогічної дії: Навчальний посібник для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих навчальних закладів / І.А. Зязюн., Г.М. Сагач. – К.: Українсько-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с.
2. Кузьміна Н.В. Основы вузовской педагогики : учеб. пособ. для студ. ун-та. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1972. – 311 с.
3. Макаренко А.С. Вибрані педагогічні твори. Статті, лекції, виступи / А.С. Макаренко ; за заг. ред. Е.Н. Мединського та І.Ф. Свядковського. – Київ ; Харків : Радянська школа, 1947. – 284 с.
4. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упорядн.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базилевич, Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 462 с.
5. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна – 3-тє вид., допов. і переробл. – К.: СПД Богданова А.М., 2008. – 376 с.

6. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової школи: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я.Савченко . – 3-тє вид., без змін. – К.: Богданова А.М., 2009. – 226 с.
7. Сухомлинский В.А. Избранные произведения : в 5 т. / В.А. Сухомлинский. – К. : Рад. школа, 1979. – Т. 1. – 686 с.
8. Сущенко Т.І. Педагогічний процес в системі післядипломної освіти. – Запоріжжя: Дніпровський металург, 1993. – 92 с.
9. Троцько Г.В. Педагогічна майстерність / Г.В. Троцько. – Х. : Вид-во ХДУ, 1995. – 117 с.
10. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: – К.: Вища школа, 2002. – 216 с.
11. Як стати майстерним педагогом: Навчально-методичний посібник / Кол. автор.: Ковальчук В.І., Сергєєва Л.М. та ін. За заг. ред. Л.І. Даниленко. – К., 2007. – 184 с.

Інтернет-ресурси:

1. Каптерев П.Ф. Дидактические очерки. Теория образования / П.Ф. Каптерев // Избранные педагогические сочинения / под ред. А.М. Арсеньева. – М., 1982. – 434 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://elib.gnpbu.ru/text/kapterev_didakticheskie-ocherki_1915/go,438;fs,1/
2. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>

Тема спецкурсу 3.3.11. Збагачення емоційно-ціннісного досвіду молодших школярів на уроках читання

Розвиток емоційно-ціннісної сфери особистості – один з пріоритетів Концепції «Нової української школи». Емоційно-ціннісний розвиток – складова читацької компетентності. **С у т н і с т ь** п о н я т ь « е м о ц і й н о - ц і н н і с н е с т а в л е н н я », «емоційно-ціннісний досвід», «емоції», «почуття». Формування в учнів знань про цінності та ціннісних орієнтацій: добір змісту навчального матеріалу з великим виховним потенціалом; проведення етичних бесід, аналізу художнього твору; розкриття теми твору і голосної думки; створення елементарних оцінних суджень; переказ твору; виразне читання тощо.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* Емоційно-ціннісного розвитку як складової читацької компетентності; шляхів формування в учнів знань про цінності та ціннісних орієнтацій.

– *Професійні вміння:* добирати художні твори різних жанрів з великим виховним потенціалом; визначати зміст етичних бесід; аналізувати художні твори; доцільно планувати запитання та завдання, спрямовані на розкриття емоційної сфери героїв твору, емоцій і почуттів автора та виявлення особистісного ставлення до прочитаного.

– *Цінності та ставлення:* орієнтованим на розвиток особистості дитини; свідомий розвиток емоційно-ціннісної сфери особистості школяра; свідомий вибір методів, прийомів формування емоційно-почуттєвої сфери.

Завдання для самостійної роботи:

1. Доберіть 5 художніх творів (вірш, байку, оповідання, притчу, жарт), що викликають різні емоції у дітей.
2. До одного з дібраних творів запропонуйте учням запитання та завдання, спрямовані на розкриття емоційної сфери героїв твору, емоцій і почуттів автора та виявлення особистісного ставлення до прочитаного.

Запитання для самоперевірки:

1. Визначте сутність понять «емоційно-ціннісне ставлення», «емоційно-ціннісний досвід», «емоції», «почуття».
2. Визначте шляхи формування в учнів знань про цінності та ціннісних орієнтацій.

Список літератури:

1. Вашуленко О.В. Емоційно-ціннісна складова у структурі читацької компетентності молодшого школяра / О.В.Вашуленко // Початкова школа, № 1, 2013. – С. 13 – 17.
2. Максименко С.Д., Соловієнко В.О. Загальна психологія: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2000.
3. Монке О.С. Формування оцінно-етичних суджень у художньомовленнєвій діяльності дітей старшого дошкільного віку: Дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Південноукраїнський держ. педагогічний ун-т ім. К.Д.Ушинського. – Одеса, 2002. – 232 с. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підручн. для вищ.навч.закл. – 2-ге вид. / О.Я. Савченко – К.: Грамота – 2013. – 504 с.
4. Педагогічний словник / За ред. дійсного члена АПН України Ярмаченка М. Д. – К.: Педагогічна думка, 2001
5. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання. – 3-тє вид., без змін. – К.: Богданова А.М., 2009. – 226 с.
6. Савченко О.Я. Методика читання у початкових класах: Посіб. для вчителя. – К.: Освіта, 2007.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: «Електронна бібліотека НАПН України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/cgi/latest>
2. Сайт: «[empatia.pro](http://www.empatia.pro)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.empatia.pro/metody-rozvytku-ei-ta-empatiyi/>

Змістовий блок 3.4. Педагогічна практика

Ознайомлення із сучасним освітнім закладом, перспективним педагогічним досвідом педагогів закладу. Відвідування уроків, майстер-класів.

Очікувані програмні результати навчання

– *Професійні знання:* Державний стандарт початкової освіти, Освітня програма/навчальні програми в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару, інструктивно-методичні матеріали, що визначають зміст і завдання навчально-виховної роботи в початковій школі, педагогічні технології навчання і виховання в

1-4-х класах.

– *Професійні вміння*: критично оцінювати ефективність використаних засобів, прийомів, технологій навчання і виховання, визначати результативність педагогічної діяльності (власної та колег); працювати над підвищенням особистого професійного рівня шляхом самоосвіти, участі в методичній роботі; здійснювати аналіз нормативних документів, педагогічної літератури, інформації про стан навчання й виховання учнів класу та прогнозувати (планувати) напрями, результати навчально-виховного процесу.

– *Цінності та ставлення*: доброзичливість, толерантність, широкий власний світогляд.

Запитання для самоперевірки:

1. Розкрийте сутність розвивальної функції педагогічної практики.
2. Визначте мету проведення педагогічної практики.
3. Назвіть форми проведення педагогічної практики.

Список літератури:

1. Кідіна Л.М. Завдання сучасної освіти – формування компетентного фахівця // Україна в контексті інноваційного розвитку економіки, техніки та суспільства: матеріали науково-практичної конференції / за ред. А.В. Лісового. – Ірпінь: Національний університет ДСП України, 2011. – С. 34-36
2. Козакова Н.В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх учителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Козакова Н.В. – К., 2004. – 248 – С. 3.

Інтернет-ресурси:

1. Сайт: Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>
2. Сайт: Академія педагогічних наук України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.apsu.org.ua>

БЛОК 4. Контрольно-діагностичний

Заняття 4.1. Організаційно-настановне заняття

Головним завданням настановного заняття є формування потреби у поглибленні знань з курсів, установленій за результатами вхідного діагностування та з урахуванням побажань слухачів. Це заняття передбачає реєстрацію слухачів, заповнення документації щодо курсів підвищення кваліфікації, ознайомлення з організацією, змістом та умовами проведення курсів, надання рекомендацій щодо вибору теми, написання індивідуальних та колективних проектів, ознайомлення слухачів з рекомендованою літературою, вивчення якої допоможе розширити та поглибити їх знання. Проводяться інструктажі з техніки безпеки, ознайомлюються з вимогами до слухачів щодо виконання «Закону про корупцію», «Положення про академічну доброчесність», виконання Правил внутрішнього розпорядку, поведінки в аудиторіях та гуртожитку.

I. Організаційна частина

1. Привітання. Знайомство.

1. Знайомство з кураторами груп:

2. Виступи кураторів.

2.1. Призначення старости групи та відповідальних за оргтехніку

2.2. Уточнення списків, слухачів групи.

2.3. Знайомство із розкладом занять, педпрактикою.

2.4. Розподіл за спецкурсами.

2.5. Ознайомлення із внутрішнім розпорядком ЗОІППО та проходження курсів слухачами.

2.6. Проведення інструктажів з техніки безпеки

2.7. Вимоги до оформлення та критерії оцінювання творчих випускних робіт.

II. Шкала оцінювання суджень

III. Ознайомлення з он-лайн платформою

Аналіз реєстрування.

IV. Рефлексія. Відповіді на запитання слухачів. Очікування від курсів.

Заняття 4.2. Вхідне тестування (дистанційно)

Вхідне комплексне діагностування проводиться до початку курсів в он-лайн режимі під час реєстрації слухачів на курси. Передбачає встановлення рівня професійної підготовки, усвідомлення характеру власних прогалин, які дають можливість обрати необхідні курси і побачити, що діагностування в аспекті базових психолого-педагогічних знань посідає одне з провідних місць.

Результати тестування дають можливість куратору курсів заздалегідь ознайомитися з рівнем підготовленості, специфіки групи, освітніми потребами слухачів.

Заняття 4.3. Захист випускної роботи

Захист випускної роботи передбачає презентацію та захист індивідуальних та колективних проектів, творчих робіт, рефератів, курсових робіт тощо, висвітлення їх

актуальності, змісту, а також відповіді на запитання. До захисту слухачі можуть готувати презентації, он-лайн ресурси тощо. Вимоги до оформлення та критерії оцінювання кожного виду робіт надаються слухачам на організаційно-настановному занятті.

Заняття 4.4. Вихідне тестування (дистанційно)

Вихідне комплексне діагностування передбачає встановлення рівня знань слухачів за результатами курсів підвищення кваліфікації. Цей розділ є завершальною ланкою засвоєння програми підвищення кваліфікації і має подвійний характер. З одного боку, слухачі мають продемонструвати обсяг знань, здобутих під час навчання, з другого боку, вміння вирішувати конкретні практичні завдання.

Додаток 1

Орієнтовна тематика випускних робіт слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів початкової школи

1. Освітні галузі Державного стандарту початкової загальної освіти.
2. Види і методи контролю за рівнем навчальних досягнень учнів початкової школи.
3. Вимоги до ведення учнівських зошитів та оформлення письмових робіт.
4. Зміст розвивального компоненту уроку.
5. Особливості роботи вчителя початкової ланки освіти в світлі завдань Державного стандарту базової і повної середньої освіти.
6. Реалізація концепції національного виховання в початковій ланці освіти.
7. Передумови ефективності уроку.
8. Диференційований підхід до навчання молодших школярів.
9. Організація самостійної роботи на уроках в початкових класах.
10. Дидактичні особливості уроків з учнями шестирічного віку.
11. Проведення інтегрованих уроків у початковій школі.
12. Прийоми співпраці, співтворчості учня і вчителя на уроці.
13. Формування загальнонавчальних умінь і навичок.
14. Нетрадиційні форми навчання як засіб створення здоров'язберезувального середовища в класі.
15. Самостійна робота учнів на уроці як важливий шлях розвитку їх пізнавальних здібностей.
16. Діагностика навченості учнів. Проблеми шкільної оцінки.
17. Формування здорового способу життя у молодших школярів.
18. Такт як основа педагогічного спілкування вчителя.
19. Особистісно орієнтовані технології початкової школи (на прикладі навчального предмета).
20. Навчання формування в учнів початкової школи умінь учитись.
21. Роль активних та інтерактивних форм і методів навчання в удосконаленні педагогічного процесу і розвитку учнів.

22. Педагогічні умови використання заохочення і покарання як методів навчання.
23. Шляхи гуманізації початкової освіти.
24. Формування у молодших школярів пізнавальної мотивації.
25. Способи та форми виховання творчого мислення на прикладі досвіду батька-новатора Нікітіна Б. П.
26. Розвиток творчих здібностей та гнучкості мислення у дітей молодшого шкільного віку.
27. Стимулювання навчально-пізнавальної активності молодших школярів.
28. Реалізація диференційованого навчання в умовах комбінованого уроку.
29. Шляхи розвитку творчих здібностей молодших школярів у процесі формування природничих знань.
30. Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках математики.
31. Психолого-педагогічні основи контролю, оцінки та самооцінки діяльності учнів на уроках української мови.
32. Особливості організації навчально-виховного процесу у Валфьдорській школі.
33. Становлення творчої особистості молодшого школяра.
34. Вплив особливостей педагогічних комунікацій на особистісні і міжособистісні особливості молодших школярів.
35. Досягнення педагогів-новаторів в області початкової освіти.
36. Пізнавальні процеси в навчанні дітей молодшого шкільного віку з використанням комп'ютера.
37. Причини неуспішності учнів початкової школи та способи її усунення.
38. Типові помилки етико-педагогічної поведінки вчителя початкових класів на етапі їх професійного становлення.
39. Нетрадиційні уроки в початковій школі.
40. Мотивація до навчання молодших школярів.
41. Диференціація на уроках в початкових класах як умова розвитку обдарованих дітей.
42. Типові помилки учнів на уроках математики в початкових класах та методи їх усунення.
43. Творчі завдання та їх роль у формуванні пізнавальних інтересів молодших школярів на уроках рідної мови та математики.
44. Роль самооцінки у вихованні молодших школярів.
45. Роль батьків в розвитку дитини молодшого шкільного віку і помилки сімейного виховання
46. Розвиток емоцій молодших школярів.
47. Розвиток природних здібностей молодших школярів.
48. Розвиток продуктивного мислення молодших школярів на уроках математики.
49. Екологічне виховання учнів початкових класів на уроках природознавства.
50. Здібності та обдарованість в молодшому шкільному віці.
51. Шляхи оптимізації взаємодії школи та сім'ї у навчанні і вихованні молодших школярів.
52. Формування образного мислення молодших школярів.

53. Компетентнісний підхід до засвоєння знань учнів початкових класів.
54. Учніське самоврядування. Методика колективних творчих справ.
55. Дитячі гуманістичні організації. Методи співробітництва школи з громадськими організаціями дітей та підлітків.
56. Психологічні закономірності формування та розвитку особистості молодшого школяра в сучасних умовах.
57. Психолого-педагогічні умови формування у молодших школярів розумових здібностей.
58. Аналіз періодичних видань для початкових класів
59. Вимоги до особистості вчителя початкових класів. Роль особистості вчителя у формуванні позитивного ставлення учня до процесу навчання.
60. Організація самоосвіти вчителя.
61. Робота з обдарованими дітьми (проблеми, перспективи)
62. Педагогічні основи організації та керівництва самостійною роботою учнів початкових класів
63. Форми і методи навчання математики в початкових класах
64. Зміст та структура виховної роботи в початкових класах
65. Організація навчально-виховного процесу. Індивідуальна форма навчання
66. ІКТ в процесі навчання природознавства: методика їх використання
67. Готовність дитини до навчання в школі як психолого-педагогічний та соціальний феномен
68. Нетрадиційні форми організації навчальних занять у загальноосвітніх навчальних закладах.
69. Контроль як засіб прогнозування та корекції навчання.
70. Контроль як засіб підвищення ефективності навчально-виховного процесу.
71. Нові технології формування читання й письма — важлива складова початкового навчання
72. Формування навички читання й каліграфічного письма молодших школярів
73. Створення системи шкільного фізичного виховання - важлива умова реалізації програми «Фізична культура»
74. Санітарно-гігієнічні умови раціональної організації навчання і виховання шестирічок
75. Розвиток пізнавальних процесів у дітей шестирічного віку
76. Дидактичні особливості уроку шестирічок.
77. Засоби активізації мислительної діяльності учнів першого класу.
78. Методика активізації навчально-пізнавальної діяльності на уроках математики.
79. Актуальність проблеми наступності, перспективності дошкільної та початкової освіти в сучасних умовах.
80. Психологічні основи наступності та перспективності освітньо-виховної роботи суміжних ланок.
81. Психологічні особливості дітей п'ятого року життя та врахування їх при організації діяльності.

82. Інновації в педагогічній діяльності. Поняття педагогічної технології.
83. Організація групової навчальної діяльності молодших школярів.
84. Формування готовності педагога до інноваційної діяльності.
85. Особистісно орієнтоване навчання та виховання молодших школярів.
86. Особливості інтегрування змісту навчання в початковий школі.
87. Інтегрований урок: його структура та вимоги до побудови.
88. Розвитку критичного мислення учнів початкової школи.
89. Права дитини: сучасний досвід та інновації.
90. Формування основ екологічної культури молодшого школяра.
91. Виховання у молодших школярів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови.
92. Формування пізнавального інтересу до рідного слова у молодших школярів.
93. Формування у молодших школярів інтересу до дитячої книги
94. Формування навичок усвідомленого читання.
95. Формування читацької самостійності молодших школярів.
96. Збагачення емоційно-чуттєвого досвіду молодших школярів.
97. Розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів мовленнєвої діяльності.
98. Формування у молодших школярів умінь працювати з різними видами та джерелами інформації.
99. Формування у молодших школярів умінь працювати з художніми(науково-популярними, навчальними, медіа) текстами.
100. Система оцінювання в інтегрованій освітній системі А. Д Цимбалару

Додаток 2

Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту авторських розробок (інших форм випускних робіт) учителів

1. Загальні положення

Авторська розробка – це результат самостійної навчальної діяльності вчителя, у процесі якої він узагальнює, оновлює та розширює набуті теоретичні знання, удосконалює практичні вміння з обраної теми, впроваджує інноваційні педагогічні технології, набуває досвіду дослідницько – творчої роботи, обґрунтовує модель власної діяльності, її результативність тощо.

Учитель самостійно обирає тему авторської розробки за рекомендованою тематикою та формою.

Авторська розробка створюється під керівництвом команди тренерів Нової української початкової школи та старост груп.

Підготовка та захист авторської розробки є необхідною умовою для отримання сертифікату про підвищення кваліфікації вчителів НУШ. Тема й вид авторської розробки узгоджується із старостою групи. Учителям надаються методичні рекомендації для індивідуального виконання авторської розробки.

2. Мета та основні форми авторської розробки

Мета: створення методичного банку педагогів, систематизація та поглиблення їх теоретичних і практичних знань з обраної теми, удосконалення та набуття досвіду самостійної творчої роботи, розвиток навичок самоосвіти.

У результаті виконання авторської розробки вчителі вдосконалюють компетентності:

– самостійної роботи з науково-методичною літературою та науковою інформацією;

– систематизації та узагальнення знань, здобутих в результаті навчання;

– практичного володіння технологіями та стратегіями НУШ;

– розробки практичних рекомендацій щодо їх упровадження в роботу.

Авторська розробка може бути представлена у формі творчої роботи, фрагментів уроків, авторського проекту, завдань, вправ, карток тощо.

3. Методичні рекомендації до виконання запропонованих форм роботи

3.1. **Авторська розробка** – результат навчання підвищення кваліфікації учителів, які впроваджуватимуть Державний стандарт початкової освіти в 2018/2019 н. р. відповідно до Типової освітньої програми організації і проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладами післядипломної педагогічної освіти (наказ МОН України №36 від 15.01. 2018).

Структура авторської розробки передбачає наявність титульної сторінки (1 сторінка), вступу (1-2 абзаци), основної частини (2-3 сторінки), висновків (1 абзац), списку використаних джерел та посилань.

Загальний обсяг авторської розробки повинен складати 3- 5 сторінок (з урахуванням титульної сторінки).

Титульна сторінка містить основні відомості про роботу та її автора.

У *вступі* автор обґрунтовує кількома реченнями сутність обраної теми. Потім формулюється мета, вказуються конкретні завдання, які мають бути вирішені відповідно до цієї мети (*вивчити...*, *з'ясувати...*, *описати...*, *встановити...* тощо).

Формулювати завдання необхідно якомога ретельніше, відповідально поставитися до створення авторської розробки, оскільки представлений матеріал є частиною методичного банку для подальшого використання вчителями під час роботи.

Основна частина повинна повністю розкривати обрану тему, мати практичну спрямованість

У заключній частині доцільно сформулювати стислі висновки за завданнями авторської розробки і пропозиції щодо їх практичного використання.

Список використаних джерел, як правило, розміщується в алфавітному порядку прізвищ авторів або заголовків мовою видання. При оформленні списку літератури, крім автора та назви книги, слід вказувати місце видання, назву видавництва, рік видання, загальну кількість сторінок або конкретні сторінки, звідки запозичені теоретичні положення чи методи дослідження.

Педагог повинен продемонструвати не тільки знання теорії, а вміння творчо використовувати їх у практичній діяльності.

Слухач зобов'язаний виявити достатню самостійність у розкритті теми (виключається дослівне переписування з робіт різних авторів).

Критерії оцінювання творчих робіт:

- ступінь вирішення поставленого завдання;
- ступінь самостійності розробки;
- можливість використання в роботі вчителів;
- власний підхід до розв'язання проблеми.

4. Правила оформлення авторської розробки

Авторська розробка має відповідати певним вимогам щодо оформлення.

1. Всі сторінки роботи, крім першої (титульної), підлягають нумерації, номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

2. Робота подається до захисту в електронному вигляді, завантажується на google-диск за посиланням в папку з номером групи. Текст друкується на папері формату А-4 (210x297) шрифт Times New Roman, кегль 14, через 1,5 міжрядкових інтервали. Необхідно дотримуватись відповідних берегів на сторінці: зверху – 15 мм, справа – 10 мм, зліва – 30 мм, знизу – 15 мм.

3. Титульний аркуш випускної роботи має містити:

- назву вищого навчального закладу, в якому виконана робота;
- назву кафедри, на якій виконана робота;
- тему роботи;
- відомості про автора (прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, № групи (без скорочень));
- місто і рік.

4. Список використаних джерел (монографій, підручників, посібників, статей) розміщується після висновків й оформлюється відповідно до чинних стандартів.

5. Авторська розробка має бути виконана автором і завантажена на гугл-диск до дня захисту. Протягом двох днів третьої очної сесії надається консультативна допомога щодо виконання авторської розробки. Автор має змогу доопрацювати та відкоригувати роботу, враховуючи рекомендації тренерів.

5. Порядок захисту авторської розробки

Захист авторської розробки – заключний етап підвищення кваліфікації слухачів, що передбачає презентацію основних ідей роботи, висвітлення її актуальності, а також відповіді на запитання.

До захисту авторських розробок допускаються слухачі, які виконали всі вимоги навчального плану, весь обсяг робіт, подали авторські розробки в установлений термін.

Під час захисту кожному слухачу надається можливість протягом 10 хвилин викласти зміст виконаної роботи.

У виступі необхідно відобразити :

- тему, мету та сутність розробки;
- практичні рекомендації щодо використання.

Необхідно врахувати також час на обговорення, проведення дискусії, відповідей на запитання під час захисту.

Результати захисту оформлюються у відомості.

Випускні роботи зберігаються на google-диску. Доступ відкритий для використання і впровадження вчителями, які працюють за інтегрованою освітньою системою А. Д Цимбалару Після захисту кращі роботи можуть бути рекомендовані до видання.

Додаток 3

Тестові завдання для вхідного і вихідного діагностування
за фахом «Учитель початкової школи»

1	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> систематичний збір робіт дитини, що проводиться з певною метою – це.. <u>Варіанти відповідей:</u> а) портфоліо; б) рефлексія; в) поточний контроль; г) правильної відповіді немає.</p>
2	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Виберіть серед запропонованих правильне визначення терміна «поняття»: <u>Варіанти відповідей:</u> а) Чуттєво-наочний образ, у якому відображені зовнішні ознаки б) Розумова діяльність, спрямована на виявлення істотних ознак і внутрішніх зв'язків в) Узагальнення, в якому відображені істотні ознаки, властивості об'єкта чи групи об'єктів г) Відтворення змісту за допомогою пам'яті</p>
3	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Виберіть правильну відповідь: «Спосіб вивчення в штучних, спеціально створених умовах об'єктів або явищ природи, внаслідок чого відбувається їх цілеспрямована зміна – це....» <u>Варіанти відповідей:</u> а) Дослід б) Спостереження в) Навчальний проект г) Моделювання</p>
4	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Виберіть правильну відповідь: «Цілеспрямоване, планомірне сприймання об'єктів навколишньої дійсності, яке підпорядковане конкретно визначеним цілям – це....» <u>Варіанти відповідей:</u> а) Дослід б) Спостереження в) Навчальний проект г) Моделювання</p>
5	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Виберіть правильну відповідь: «Індивідуальна, частіше групова або колективна діяльність школярів, яка спрямована на створення певного унікального кінцевого продукту– це....»</p>

	<p><u>Варіанти відповідей:</u> а) Дослід б) Спостереження в) Навчальний проект г) Моделювання</p>
6	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Виберіть правильну відповідь: «Метод дослідження різних явищ і процесів, що ґрунтується на заміщенні реальних об'єктів їх умовними зразками – це...» <u>Варіанти відповідей:</u> а) Дослід б) Спостереження в) Навчальний проект г) Моделювання</p>
7	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> об'єднання в єдине ціле раніше розрізнених елементів системи на основі їх взаємозалежності та взаємодоповнюваності – це.. <u>Варіанти відповідей:</u> а) інтеграція; б) діяльність; в) компетентність; г) тематичний підхід.</p>
8	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Визначити, до якого типу належить складена задача. «У кіоску продали по однаковій ціні 12 синіх та 8 чорних стержнів. За сині заплатили на 3 грн. 20 к. більше, ніж за чорні. Скільки грошей одержали за кожний вид стержнів?» <u>Варіанти відповідей:</u> а) задача на пропорційний поділ; б) на пропорційне ділення; в) знаходження невідомого за двома різницями; г) на зведення до одиниці.</p>
9	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Висловлення:</u> Визначити, до якого типу належить складена задача. «На 3 дні 8 коровам дають 48 кг сіна. Скільки кілограмів сіна дають одній корові на один день?» <u>Варіанти відповідей:</u> а) на пропорційний поділ; б) на подвійне зведення до одиниці; в) на спільну роботу; г) на зведення до одиниці.</p>
10	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь <u>Питання:</u> Яким способом розв'язується задача?</p>

	<p>«З 10 м тканини кравчиня пошила 3 скатертини. Скільки метрів потрібно на 6 таких скатертин?»</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) способом відношень; б) зведення до одиниці; в) знаходження значення однакової величини; г) подвійне зведення до одиниці.</p>
11	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Критичне читання це –</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) механічне читання б) вид логічного читання в) усвідомлене, виразне читання г) спосіб роботи з текстом, який передбачає застосування мисленнєвих операцій для формування власної думки, розуміння й усвідомлення прочитаного д) розуміння й усвідомлення прочитаного е) уміння розуміти текст, робити власні висновки</p>
12	<p>Тип: множинний вибір – єдина відповідь</p> <p><i>Висловлення.</i> Комунікативний компонент комунікативно-діяльнісного підходу передбачає</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) формування здатності користуватися мовою залежно від конкретної ситуації; забезпечення активної мовленнєвої діяльності; усвідомлення мови як унікального засобу спілкування і пізнання; б) формування загальних уявлень про мову як систему взаємопов'язаних одиниць та мовних явищ</p>
13	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Виберіть інструменти критичного читання:</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) читання тексту б) маркування в) подвійний щоденник г) опорні слова д) постановка питання е) переказ тексту є) відповіді на питання</p>
14	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Критичне мислення це –</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) логічне мислення щодо розв'язання поставленої проблеми б) вміле відповідальне мислення, що дозволяє людині формулювати</p>

	<p>надійні вірогідні судження</p> <p>в) мислення вищого порядку, яке спирається на інформацію, усвідомлене сприйняття власної інтелектуальної діяльності та діяльності інших.</p> <p>г) конструктивне мислення</p> <p>д) процес прийняття рішення щодо розв'язання поставленої проблеми, який передбачає постановку проблеми, пошук і осмислення інформації</p> <p>е) здатність людини усвідомлювати власну позицію з певного питання на основі відібраної й проаналізованої інформації, наводити переконливу аргументацію й обирати й відстоювати єдине правильне рішення, бути гнучким до сприймання думок інших</p>
15	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Оберіть характеристики блоку навичок «Навички в галузі інформації, засобів зв'язку й технологій» відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:</p> <p><i>Варіанти відповідей</i></p> <p>а) інформаційна грамотність</p> <p>б) компетентність у питаннях передавання інформації, застосування інформаційних, медіа- і комунікаційних технологій</p> <p>в) критичне мислення</p> <p>г) логічне мислення</p> <p>д) гнучкість розуму</p>
16	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Оберіть блоки навичок відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) навчання й новаторство</p> <p>б) навички в галузі інформації, засобів зв'язку й технологій</p> <p>в) професійні і життєві навички</p> <p>г) соціальні навички</p> <p>д) медіаінформаційна грамотність</p> <p>е) партнерство</p>
17	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><i>Завдання.</i> Оберіть характеристики блоку навичок «Професійні і життєві навички» відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:</p> <p><i>Варіанти відповідей</i></p> <p>а) гнучкість, адаптивність</p> <p>б) здоров'язберігаюча компетентність</p> <p>в) ініціативність, самостійність</p> <p>г) навички соціальної і міжкультурної взаємодії</p> <p>д) соціалізація</p> <p>е) продуктивність, відповідальність</p> <p>є) лідерство</p>

	ж) здатність відповідати за свої дії.
18	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><u>Завдання.</u> Оберіть характеристики навичок «ініціативність і самостійність» відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:</p> <p><i>Варіанти відповідей</i></p> <p>а) ефективно взаємодіяти з іншими людьми</p> <p>б) визначати цілі і керувати часом</p> <p>в) працювати незалежно</p> <p>г) працювати самостійно</p> <p>д) ефективно працювати в різних командах:</p> <p>е) ставитись без упередженості до різних переконань і цінностей</p>
19	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><u>Завдання.</u> Оберіть характеристики блоку навичок «Навчання й новаторство» відповідно до освітньої програми «Партнерство з підтримки навичок XXI століття»:</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) критичне мислення й прийняття рішень (експертне мислення)</p> <p>б) логічне мислення</p> <p>в) партнерство</p> <p>г) математична компетентність</p> <p>д) комунікація і співробітництво (комплексне спілкування)</p> <p>е) креативність і новаторство (гнучкість розуму й винахідливість)</p>
20	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><u>Висловлення:</u> Виберіть правильні відповіді:</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) Скільки буде, якщо до числа два додати три.</p> <p>б) Перший доданок два, другий – три. Знайдіть суму.</p> <p>в) Полічіть, скільки буде, якщо до числа два додати три.</p> <p>г) Порахуйте, скільки буде, якщо до числа два додати три.</p>
21	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><u>Завдання:</u> Виберіть характеристики критичного мислення.</p> <p><i>Варіанти відповідей:</i></p> <p>а) емоційність</p> <p>б) самостійність.</p> <p>в) постановка проблеми</p> <p>г) логічність</p> <p>д) прийняття рішення</p> <p>е) чітка аргументованість</p> <p>є) соціальність</p> <p>ж) конструктивність</p>
22	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь</p> <p><u>Висловлення:</u> Основними принципами вербального оцінювання є:</p>

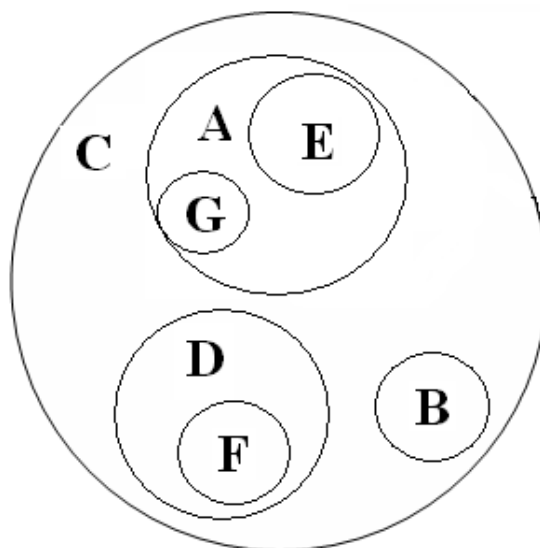
	<p><u>Варіанти відповідей:</u> а) критеріальність б) пріоритет самооцінки в) неперервність г) результативність д) унаочнення е) науковість</p>															
23	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь <u>Висловлення:</u> Діяльнісний компонент комунікативно-діяльнісного підходу передбачає – <u>Варіанти відповідей:</u> а) домінування інтенсивного мовленнєвого й інтелектуального розвитку школярів; б) засвоєння способів пізнавальної діяльності; в) опанування лінгвістичними поняттями; г) опанування вмінням відтворювати зміст текстів різних жанрів.</p>															
24	<p>Тип: множинний вибір – множинна відповідь <u>Висловлення:</u> Реалізацію комунікативно-діяльнісного підходу забезпечує <u>Варіанти відповідей:</u> а) моделювання комунікативних ситуацій; б) удосконалення учнівських висловлювань; в) формування навчально-інтелектуальних і творчих умінь та навичок; г) введення елементів риторики; д) формування вмінь списувати текст; е) формування вмінь розрізняти мовні одиниці та явища.</p>															
25	<p>Тип: відповідності <u>Завдання.</u> Установіть відповідність.</p> <table border="1"> <tr> <td>Як одним словом можна назвати моря, річки, озера?</td> <td>Водойми</td> </tr> <tr> <td>Місце, де на поверхню виходять підземні води називають...</td> <td>Джерело</td> </tr> <tr> <td>Місце, де починається ріка – ...</td> <td>Витік</td> </tr> <tr> <td>Заглиблення, у якому тече ріка...</td> <td>Русло</td> </tr> <tr> <td>Природна западина на поверхні землі, заповнена водою – ...</td> <td>Озеро</td> </tr> <tr> <td>Частина океану, що заходить у сушу – ...</td> <td>Море</td> </tr> <tr> <td>Штучно створена водойма – ...</td> <td>Ставок</td> </tr> </table>		Як одним словом можна назвати моря, річки, озера?	Водойми	Місце, де на поверхню виходять підземні води називають...	Джерело	Місце, де починається ріка – ...	Витік	Заглиблення, у якому тече ріка...	Русло	Природна западина на поверхні землі, заповнена водою – ...	Озеро	Частина океану, що заходить у сушу – ...	Море	Штучно створена водойма – ...	Ставок
Як одним словом можна назвати моря, річки, озера?	Водойми															
Місце, де на поверхню виходять підземні води називають...	Джерело															
Місце, де починається ріка – ...	Витік															
Заглиблення, у якому тече ріка...	Русло															
Природна западина на поверхні землі, заповнена водою – ...	Озеро															
Частина океану, що заходить у сушу – ...	Море															
Штучно створена водойма – ...	Ставок															

26

Тип: відповідності

Завдання. На рисунку за допомогою кругів Ейлера показано співвідношення між такими поняттями: Тихий океан, Індійський океан, Дніпро, океани, озера, водойми, річки. Визначте, якими літерами англійського алфавіту вони позначені.

A	океани
B	озера
C	водойми
D	річки
E	Тихий океан
F	Дніпро
G	Індійський океан

27

Тип: відповідності

Завдання: Установить відповідність між типами методів і змістом роботи на уроці.

Назва методу	Зміст
1) Пояснювально-ілюстративний (або інформаційно-рецептивний)	Учитель повідомляє інформацію, учні її сприймають
2) Репродуктивний	Учень виконує дії за зразком
3) Метод проблемного викладу	Учитель ставить перед учнями проблему і показує шляхи її розв'язку
4) Частково-пошуковий (або евристичний)	Учитель розбиває проблему на частини, учні роблять окремі кроки з розв'язку проблеми
5) Дослідницький	Пошукова творча діяльність учнів розв'язку нових для них проблем

28

Тип: відповідності

Завдання: Установить відповідність між чотирма рівнями проблемності й методами в навчанні.

Рівень проблемності	Система навчання
1) Учитель сам формулює проблему і розв'язує її при активній увазі й обговоренні учнями	Традиційна система

	2) Учитель формулює проблему, учні самостійно або під його керівництвом знаходять її розв'язок	Частково-пошуковий метод																		
	3) Учні самостійно формулюють проблему, вчитель допомагає її розв'язати	Дослідницький метод																		
	4) Учень самостійно ставить проблему та самостійно її розв'язує	Дослідницький метод																		
29	<p>Тип: відповідності <u>Завдання.</u> Установіть відповідність між програмою та розширенням файлу. <u>Варіанти відповідей:</u> 1. Microsoft Word 2. Microsoft Excel 3. Microsoft PowerPoint 4. Microsoft Publisher 5. Adobe Reader 6. WinRAR</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>№</th> <th>Тип</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>ppt</td> </tr> <tr> <td></td> <td>zip</td> </tr> <tr> <td></td> <td>pdf</td> </tr> <tr> <td></td> <td>xlsx</td> </tr> <tr> <td></td> <td>pub</td> </tr> <tr> <td></td> <td>doc</td> </tr> <tr> <td></td> <td>xls</td> </tr> <tr> <td></td> <td>docx</td> </tr> </tbody> </table>		№	Тип		ppt		zip		pdf		xlsx		pub		doc		xls		docx
№	Тип																			
	ppt																			
	zip																			
	pdf																			
	xlsx																			
	pub																			
	doc																			
	xls																			
	docx																			
30	<p>Тип: відповідності <u>Завдання.</u> Установіть відповідність між назвами лінгводидактичних підходів до навчання української мови молодших школярів та їх сутністю</p> <table border="1"> <tr> <td>системно-мовний</td> <td>розрізнене засвоєння знань різних рівнів мовної системи, відсутність функціональної зорієнтованості цих знань</td> </tr> <tr> <td>функціонально-стилістичний</td> <td>основна увага звертається на функціональну суть мовного матеріалу</td> </tr> <tr> <td>комунікативно-діяльнісний</td> <td>засвоєння мови безпосередньо в процесі комунікативної діяльності</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </table>		системно-мовний	розрізнене засвоєння знань різних рівнів мовної системи, відсутність функціональної зорієнтованості цих знань	функціонально-стилістичний	основна увага звертається на функціональну суть мовного матеріалу	комунікативно-діяльнісний	засвоєння мови безпосередньо в процесі комунікативної діяльності												
системно-мовний	розрізнене засвоєння знань різних рівнів мовної системи, відсутність функціональної зорієнтованості цих знань																			
функціонально-стилістичний	основна увага звертається на функціональну суть мовного матеріалу																			
комунікативно-діяльнісний	засвоєння мови безпосередньо в процесі комунікативної діяльності																			
31	<p>Тип: відповідності <u>Завдання.</u> Установіть відповідність між функціями оцінювання та їх визначеннями.</p> <table border="1"> <tr> <td>контрольовальна</td> <td>передбачає визначення рівня досягнень окремого(ї) учня (учениці), виявлення рівня готовності до</td> </tr> </table>		контрольовальна	передбачає визначення рівня досягнень окремого(ї) учня (учениці), виявлення рівня готовності до																
контрольовальна	передбачає визначення рівня досягнень окремого(ї) учня (учениці), виявлення рівня готовності до																			

		засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал
	<i>навчальна</i>	зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень учнів, коли здійснення оцінювання сприяє повторенню, вивченню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню навичок і вмінь
	<i>діагностико-коригувальна</i>	передбачає з'ясування причин труднощів, які виникають в учня (учениці) в процесі навчання, виявлення прогалин у знаннях і вміннях та внесення коректив, спрямованих на усунення цих прогалин, у діяльність учня (учениці) і педагога
	<i>виховна</i>	полягає у формуванні вміння відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, сприяє розвитку працелюбності, активності, та інших позитивних якостей особистості
	<i>стимулювально-мотиваційна</i>	визначає таку організацію оцінювання навчальних досягнень учнів, коли здійснення оцінювання стимулює бажання поліпшити свої результати, розвиває відповідальність, сприяє змагальності учнів, формує позитивні мотиви навчання
32	Тип: послідовність Завдання. Установіть послідовність етапів формування природничих понять:	
	Організація чуттєвого сприймання об'єктів або актуалізація раніше сформованих уявлень	1
	Організація розумової діяльності на виділення істотних ознак	2
	Узагальнення та словесне визначення суті поняття, введення терміна	3
	Закріплення поняття шляхом репродуктивного відтворення його змісту	4
	Застосування засвоєного поняття в подібних і нових ситуаціях	5
33	Тип: послідовність Завдання. Установіть послідовність структурних компонентів досліду (За Т.М. Байбарою):.	
	Осмислення власне предметних цілей досліду	1
	Планування досліду	2
	Виконання досліду	3
	Осмислення результатів досліду	4
	Закріплення результатів проведення досліду	5
34	Тип: послідовність Завдання. Відтворіть правильну послідовність етапів процесу розв'язування сюжетної задачі.	
	I етап	Ознайомлення із задачею

	II етап	Аналіз тексту задачі
	III етап	Пошук розв'язування задачі
	IV етап	Реалізація плану розв'язування задачі. Запис розв'язку й відповіді.
	V етап	Робота над задачею після її розв'язання. Перевірка
35	Тип: послідовність <u>Питання.</u> У якій послідовності виконуються етапи вивчення кожного числа у концентрі «Десяток»?	
	I етап	утворення числа
	II етап	порівняння числа, що вивчається, з попередніми
	III етап	запис числа за допомогою цифри
	IV етап	місце числа в послідовності натуральних чисел
	V етап	склад числа
36	Тип: послідовність <u>Завдання.</u> Встановіть послідовність компонентів у циклі оцінювання (за принципом реагування): <ol style="list-style-type: none"> 1. Збір інформації 2. Аналіз 3. Планування 4. Дія 5. Рефлексія 	